

Programmabegroting 2015 - 2018

Aanbiedingsbrief

Geachte leden van de gemeenteraad,

Met genoegen presenteren we u de programmabegroting 2015-2018. Deze begroting zal worden behandeld in de raadsvergadering van 4 november 2014.

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is onze richtlijn geweest bij het opstellen van de begroting 2015 en de meerjarenbegroting 2016-2018.

De begroting 2015-2018 is de eerste begroting van deze college- en raadsperiode. Het is de vijfde begroting die, net als de begroting voor Oostzaan, is opgesteld binnen de werkorganisatie OVER-gemeenten.

We hanteren twee begrotingsdocumenten, de programmabegroting en de productenraming. Deze bestaan sinds de invoering van het dualisme binnen de lokale politiek. Dit zorgt voor een scheiding in posities en bevoegdheden van de raad en het college, wat gevolgen heeft voor de inrichting en invulling van de begroting.

De productenraming wordt door het college van B&W vastgesteld. De programmabegroting is een document voor de Raad dat de kaderstellende functie en de controlerende taak van de Raad ondersteunt.

Voorafgaand aan het samenstellen zijn de 14 bestaande programma's omgezet en ingedikt tot 6 nieuwe programma's. De begroting bevat naast deze 6 programma's de verplichte paragrafen. Deze paragrafen hebben als doel een dwarsdoorsnede te geven van de begroting en betreffen de bedrijfsvoering, verbonden partijen, onderhoud kapitaalgoederen, het grondbeleid, de financiering, de lokale heffingen en de risicoparagraaf welke deel uit maakt van de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Naast deze al jaren verplichte paragrafen zijn sinds de begroting 2013 de paragrafen grote projecten en demografische ontwikkeling in de programmabegroting opgenomen.

Hieronder vindt u de relatie tussen de eerder vastgestelde Kadernota 2015, de zomerrapportage 2014, de meicirculaire 2014 en de tussentijdse uitkomst na het samenstellen van de nieuwe meerjarenbegroting 2015-2018.

	2015	2016	2017	2018
Begrotingssaldi 2014-2017	€ 22 V	€ 187 V	€ 248- N	€ 401- N
mutaties Kadernota 2015	€ 18- N	€ 108 V	€ 269 V	€ 207 V
Meerjarenperspectief vermeld in Kadernota 2015	€ 4 V	€ 295 V	€ 21 V	€ 194- N
Zomerrapportage 2014 , structurele mutaties	€ 276- N	€ 276- N	€ 276- N	€ 276- N
- corr.structurele mutaties reeds in de Kadernota opgenomen	€ 285 V	€ 285 V	€ 285 V	€ 285 V
Meicirculaire 2014 , mutatie conform memo circulaire	€ 363- N	€ 88- N	€ 114- N	€ 103- N
- reeds in Kadernota opgenomen gelden herijking clusters	€ 128- N	€ 256- N	€ 384- N	€ 384- N
- reeds in Kadernota opgenomen gelden slechte bodem	€ 215- N	€ 215- N	€ 215- N	€ 215- N
- Korting W MO (bestaande taken) was al als taakstelling opgen.	€ 355 V	€ 365 V	€ 365 V	€ 365 V
- gelden waterschapsverkiezingen zijn ingezet als (extra) budget	€ 23- N			
Subtotaal (na verwerking effecten meicirculaire)	€ 362- N	€ 109 V	€ 318- N	€ 522- N
Voordeel aan rentelasten doordat Zaanbrug-gelden niet in 2015 maar pas in 2017 geleend hoeven te worden	0	184 V	184 V	0
Overige mutaties, zoals actualiseren van kapitaallasten, van mutaties in egalisatiereserves, van (overige) rentelasten leningen etc., per saldo	€ 248 V	€ 330 V	€ 337 V	€ 269 V
Tussenstand begrotingssaldi 2015-2018	€ 114- N	€ 624 V	€ 203 V	€ 254- N

(Bedragen x € 1.000 V=voordelig; N=nadelig)

Daarnaast heeft er een verdere actualisatie plaatsgevonden van de stand van zaken van de in het document "Financiële basis voor de toekomst" genoemde bedragen, die voort kwamen uit de destijds voorgenomen Rijksmaatregelen. Welke eerder door het Rijk voorgenomen maatregelen zijn inmiddels in een circulaire van het Rijk geëffectueerd, zijn inmiddels opgenomen in de gelden die we in verband met de 3 Decentralisaties overgeheveld krijgen en welke maatregelen zijn inmiddels van de baan. Deze, reeds in de begroting opgenomen stelposten hebben we gecorrigeerd. Ook de direct hiermee samenhangende, door de Raad in juni 2013 besloten, bezuinigingen zijn gecorrigeerd. Daarnaast hebben we de andere toen door de Raad besloten bezuinigingen opnieuw tegen het licht gehouden. Hier zijn een aantal zaken bij waarvan blijkt dat (verdere) bezuinigingen niet haalbaar zijn. Omdat het meerjarig perspectief ná alle bovengenoemde correcties niet voor alle jaren positief was, hebben we de diverse budgetten nogmaals tegen het licht gehouden en waar nodig geactualiseerd. Hieronder vindt u het overzicht van alle hierboven genoemde zaken, welke inmiddels in de begrotingscijfers verwerkt zijn.

	2015	2016	2017	2018
Tussenstand begrotingssaldi 2015-2018 cfm tabel hierboven	€ 114- N	€ 624 V	€ 203 V	€ 254- N
Actualisatie van document Financiële basis vd toekomst				
<i>de volgende bedragen kunnen vervallen:</i>				
- begeleiding dagbesteding	270 V	270 V	270 V	270 V
- aanscherping regels reïntegratie	42 V	84 V	84 V	84 V
- wijziging participatiewet	167 V	270 V	270 V	270 V
- huishouduitkeringstoets	74 V	74 V	74 V	74 V
- Overheveling wtcg-taken (Wet tegemoetkoming Chronisch zieken en gehandicapten)	-51 N	-102 N	-102 N	-102 N
- wijziging quotumregeling arbeidsgehandicapten	5 V	56 V	56 V	56 V
- schaalvergroting gemeenten		-112 N	-112 N	-112 N
Direct hiermee samenhangende besloten bezuinigingen				
<i>deze bedragen moeten dan eveneens vervallen:</i>				
- begeleiding dagbesteding	-135 N	-270 N	-270 N	-270 N
- aanscherping regels reïntegratie		-84 N	-84 N	-84 N
- wijziging participatiebudget	-167 N	-167 N	-167 N	-167 N
Heroverweging andere in juni 2013 besloten bezuinigingen				
<i>voorstel om deze bezuinigingen terug te draaien:</i>				
- bezuiniging van 15% op bijdrage sporthal en zwembad	-31 N	-31 N	-31 N	-31 N
- bezuiniging van 15% op GGD	-76 N	-76 N	-76 N	-76 N
- bezuiniging van 15% op kinderboerderij	-4 N	-4 N	-4 N	-4 N
- bezuiniging van 15% op Wonen Plus	-6 N	-6 N	-6 N	-6 N
- extra opbr.ontwikkelen hotel Kalverhoek, voor 2015 niet haalbaar	-130 V			
- binnenhalen subsidies (door Balance), van 250 naar 150	-100 N	-100 N	-100 N	-100 N
- onttrekking Alg.Res., niet in lijn met structureel dekken van uitg.		-286 N		
Begrotingssaldi na actualisatie en heroverweging eerder genomen besluiten	€ 256- N	€ 140 V	€ 5 V	€ 451- N
Nieuwe bezuinigingen				
<i>budgetverlagingen op grond van werkelijke cijfers vorige jaren:</i>				
- presentiegelden commissie Bezwaarschriften	3 V	3 V	3 V	3 V
- waterpartijen	2 V	2 V	2 V	2 V
- onderhoud bermen	2 V	2 V	2 V	2 V
- bijhouden GBKN (mutaties in kadastrale kaarten)	2 V	2 V	2 V	2 V
- koffie en theevoorziening Raad	3 V	3 V	3 V	3 V
- opleidingen Raad	3 V	3 V	3 V	3 V
- opleidingen College		4 V	4 V	
- eigen risico W A-verzekeringen	10 V	10 V	10 V	10 V
- advertentiekosten communicatie	8 V	8 V	8 V	8 V
- uitvoeren wegsleepregeling	4 V	4 V	4 V	4 V
- onderhoud ANWB-materiaal	3 V	3 V	3 V	3 V
- leerlingenvervoer	15 V	15 V	15 V	15 V
- subsidies Club- en buurtswerk	9 V	9 V	9 V	9 V
- onderhoud sportterreinen	10 V			
<i>budgetverlagingen op grond van nieuwe inzichten:</i>				
- baggeren (op grond van actualisatie stand van zaken)	24 V	24 V	24 V	24 V
- zorgfonds (hier is het nieuwe armoedebeleid voor in plaats)	25 V	25 V	25 V	25 V
- wachtgeld oud-wethouders			62 V	93 V
<i>taakstellende bezuinigingen:</i>				
- opbrengst verhuur gemeentelijke panden (bv raadhuis Jisp)	10 V	20 V	20 V	20 V
- bezuinigen op huisvesting OVER-gemeenten			120 V	180 V
- voordeel door uitbreiding samenwerking			150 V	225 V
Begrotingssaldi ná verwerking structurele bezuinigingen	€ 124- N	€ 276 V	€ 472 V	€ 178 V
Incidentele dekking voor tekort in 2015:				
<i>Opheffen van reserves die we niet meer gebruiken:</i>				
- Res. MFA-coördinator Centrum plan	61 V			
- Res. Aanpassingen gebouwen tbv brede school	49 V			
- Res. Leefbaarheid wijken/kleine kernen	24 V			
- Res. Luchtfoto's tbv bouwvergunningen	19 V			
- Res. Wegenbeheerplan	3 V			
Begrotingssaldi 2015-2018	€ 32 V	€ 276 V	€ 472 V	€ 178 V

(Bedragen x € 1.000 V=voordelig; N=nadelig)

De in de meicirculaire 2014 genoemde gelden die we verwachten te ontvangen voor de Decentralisaties van Jeugdhulp, Participatiewet en AWBZ naar Wmo, zijn budgettair neutraal in deze begroting verwerkt. De te ontvangen gelden zijn opgenomen binnen programma Bestuur en Organisatie, product Algemene Uitkering. De uit te geven gelden zijn opgenomen binnen programma 3, Sociaal Domein, bij de desbetreffende producten.

Het college van burgemeester en wethouders van Wormerland,

de gemeentesecretaris a.i.,

de burgemeester,

J. Sutmuller

P.C. Tange

Inhoudsopgave

Aanbiedingsbrief.....	3
Inhoudsopgave.....	7
Leeswijzer.....	9
Voorwoord.....	11
Begrotingsrichtlijnen 2015.....	13
Financiële positie.....	15
Nieuw beleid.....	21
Programma's.....	22
Paragrafen.....	67
Overige gegevens.....	99

Leeswijzer

In de Aanbiedingsbrief is de financiële positie in de relatie met de kadernota 2015 weergegeven.

In het hoofdstuk "Visie" staat onze visie op de ontwikkelingen binnen onze gemeente en de prioriteiten voor de komende periode.

In het hoofdstuk "Begrotingsrichtlijnen 2015" zijn de richtlijnen van de programmabegroting weergegeven, zoals die bij de kadernota 2015 door uw Raad zijn vastgesteld. Aan de hand van deze richtlijnen hebben we de programmabegroting opgesteld.

Het hoofdstuk "Financiële positie" toont de financiële positie per programma, is een overzicht opgenomen van langlopende geldleningen en tevens een overzicht van alle reserves en voorzieningen.

In het volgende hoofdstuk "Nieuw beleid" is het nieuwe beleid, in de vorm van het meerjarenplan opgenomen, zoals die in de Kadernota 2015 door de Raad besloten is.

Vanaf het begrotingsjaar 2015 zijn de 14 programma's zoals we die tot nu toe kenden, omgedoopt en ingedikt tot 6 nieuw gedefinieerde programma's. Deze staan beschreven in het volgende hoofdstuk "Programma's". Elk programma is op een zelfde wijze uitgewerkt aan de hand van de drie vragen:

- Wat willen we bereiken?
- Wat doen we ervoor?
- Wat kost het?

Hiernaast is opgenomen bij elk programma:

- Achtergrondinformatie
- Kengetallen en indicatoren
- Verschillenanalyse
- Stand van de reserves en voorzieningen
- Risico's

Vervolgens worden de zeven verplichte paragrafen weerstandsvermogen, onderhoud kapitaalgoederen, bedrijfsvoering, verbonden partijen, grondbeleid, financiering en lokale heffingen uiteengezet. Hier zijn de paragraaf grote Projecten en Demografische ontwikkeling aan toe gevoegd.

Tenslotte staat in de "Overige gegevens" de geprognosticeerde balans opgenomen. Omdat de onderdelen die tot en met 2014 opgenomen waren in de zogenaamde Kerngegevens, over de structuur van onze gemeente, inmiddels ook een plekje hadden in de diverse programma's, is ervoor gekozen om dit onderdeel niet afzonderlijk meer op te nemen. Als nieuw onderdeel is er een bijlage toegevoegd met de volledige benaming van in deze begroting gebruikte afkortingen.

De uitgebreide staat van geactiveerde kapitaaluitgaven is, samen met de productenraming die door het college is vastgesteld, verwerkt in een afzonderlijk bijlagenboek. Dit boek is te vinden bij de stukken die ter inzage liggen.

Om de leesbaarheid van de begroting te vergroten, is ervoor gekozen om de bedragen in tabellen in duizendtallen te vermelden in plaats van in euro's.

Voorwoord

In het voorjaar 2014 heeft zich een nieuwe coalitie gevormd. Het coalitieakkoord 2014-2018 en het daarop volgende collegeprogramma heeft de titel meegekregen “iedereen doet mee, iedereen spreekt mee”. In deze slogan zitten twee elementen die prominent in het nieuwe beleid naar voren komen.

“Iedereen doet mee” verwijst naar de opvatting van het college dat (als het gaat om hulp en zorg) iedereen zijn eigen kracht of die van zijn sociale omgeving beter benut.”

“Iedereen spreekt mee” verwijst naar de wil van de nieuwe coalitie om meer te luisteren naar de burger. Daartoe willen we onder andere het wijkgericht werken intensiveren.

In 2015 worden de drie grote decentralisaties doorgevoerd. Het betreft hier de uitbreiding van de Wmo, de Jeugdwet en de Participatiewet. Bij de invoering hiervan geldt het adagium: “Beter benutten van eigen kracht, maar hulp en zorg waar nodig”. Voor het uitvoeren van de drie decentralisaties ontvangt de gemeente uit het Gemeentefonds een jaarlijkse bijdrage van naar verwachting € 5,2 miljoen. Hierdoor gaat de omvang van de gemeentebegroting in één klap van € 26,6 miljoen naar € 31,8 miljoen.

In 2010 is de ambtelijke organisatie OVER-gemeenten gevormd. De gemeentebesturen van Oostzaan en Wormerland zijn daarvan de vruchten gaan plukken. De kwaliteit van de ambtelijke ondersteuning steeg, de kosten gingen omlaag en de korte afstand tot de burger bleef in stand. Nu zeker met de invoering van de drie Decentralisaties zien we dat OVER-gemeenten te klein is om alle uitdagingen om te zetten in kwalitatief hoogwaardig beleid en dito dienstverlening. Daarom – zo vinden wij – heeft het onze voorkeur om de ambtelijke samenwerking op te schalen naar meer gemeenten in de regio. Het is tegen die achtergrond dat we overleg plegen met andere gemeenten in de regio. Wij weten niet óf en zo ja, wanneer dat tot resultaten leidt.

Het coalitieakkoord 2014-2018 heeft zijn weerslag in de nieuwe meerjarenbegroting gekregen.

College van burgemeester en wethouders
van Wormerland

Begrotingsrichtlijnen 2015

Inleiding

Gemeenten zijn verplicht een begroting en een meerjarenraming voor ten minste drie jaar volgend op het begrotingsjaar op te stellen. Voor het opstellen van de begroting en meerjarenramingen zijn de volgende begrotingsrichtlijnen van toepassing.

Beoogd resultaat

Het beoogde resultaat is om alle taken en activiteiten met betrekking tot de gemeentelijke huishouding op te nemen in de begroting 2015 en de meerjarenraming 2016-2018. Het doel is vervolgens een structureel sluitende meerjarenbegroting vast te stellen.

Voor het opstellen van de begroting 2015 hanteren wij de volgende richtlijnen:

Beleid

- a. Uitgangspunt vormt het coalitie-akkoord 2014-2018. Het college van B&W heeft dit akkoord verder uitgewerkt aan de hand van de vragen: wat doen we, waarvoor doen we het en wat kost het;
- b. In de begroting wordt uitgegaan van bestaand beleid. Daarnaast kan er sprake zijn van stijging van budgetten die het toegestane inflatiepercentage van 1,5% overschrijden. Deze nemen we op in een aparte bijlage in de programmabegroting. Zo wordt inzichtelijk gemaakt op welke programma's extra verhogingen nodig zijn ten opzichte van deze begrotingsrichtlijnen. Indien de raad instemt met deze extra verhogingen worden die in de eerste begrotingswijziging van 2015 verwerkt;
- c. Raadsbesluiten tot en met de vergadering van juni 2014 inclusief de uitkomsten van de zomernota 2014 worden verwerkt in de programmabegroting 2015;
- d. Raadsbesluiten van juli tot en met december 2014, met meerjarige (structurele) gevolgen, worden verwerkt in de eerste begrotingswijziging van 2015;

Kostenontwikkeling

- e. Er is rekening gehouden met een (externe) prijsstijging van 1,50 % (= inflatie (cpi); opgaven CPB prognose van maart 2014);
- f. Rekening is gehouden met een interne loonkostenstijging van 2,50 % (= loonvoet sector overheid; opgave CPB prognose van maart 2014). Deze indexatie is noodzakelijk om periodieken, verhoging sociale lasten en pensioenlasten te dekken. Aangezien de loonkosten van de ambtelijke organisatie opgenomen zijn in de begroting van OVER-gemeenten, betreft het hier alleen de loonkosten van het bestuur van Wormerland;
- g. Prijsstijgingen hoger dan de aangegeven percentages, zijn slechts opgenomen voor zover daar contracten, gemeenschappelijke regelingen, bestuurlijke afspraken of andere 'bewijsstukken' aan ten grondslag liggen;
- h. De begrotingen van de samenwerkingsverbanden en gemeenschappelijke regelingen dienen we uiterlijk 31 mei te hebben ontvangen, zodat deze kunnen worden verwerkt in de programmabegroting 2015-2018. Mocht dit niet het geval zijn dan stijgen de lasten voor de begroting 2015-2018 met de in e en/of f voorgestelde stijgingen. Voor deze partijen worden de percentages ook niet cumulatief toegepast;
- i. Voor de tarieven gaan wij uit van een stijging gelijk aan het inflatiepercentage, in dit geval van 1,50 %. Uitzonderingen op de algemene regel van de toegestane stijging zijn:
  - reisdocumenten / rijbewijzen: de tarieven van de reisdocumenten / rijbewijzen zijn aan een wettelijk maximum gebonden;
  - afvalstoffenheffing / rioolrecht: met betrekking tot deze tarieven geldt, met uitzondering van het BCF, een kostendeckering van 100%;
  - het tarief van de OZB en RWBB voor 2015 wordt gebaseerd op de opbrengst 2013, verhoogd met 2 jaar inflatiecorrectie (voor 2014 was dit 2,0% en voor 2015 dus 1,5%). Hiermee wordt de afwijking van de werkwijze voor de tariefbepaling 2014 gecorrigeerd.

Renteontwikkeling

- j. De rekenrente is voor de jaren 2013 t/m 2016 vastgesteld op 5%. Deze wordt gebruikt voor diverse berekeningen zoals afkoopsommen, contante waarden, grondexploitatie en kapitaallasten over investeringen. In de paragraaf Financiering wordt nader ingegaan op de totstandkoming van deze rekenrente.

Prognose woningen en inwoners

- k. Uit de geïnventariseerde bouwlocaties binnen de gemeente blijkt een toename van het aantal woningen in 2014 tot en met 2017. Gelet op eventuele vertragingen van de woningbouwprojecten en de huidige woningmarkt, alsmede het verloop van het accres en de parameters (*) in de algemene uitkering is besloten om deze prognose vanaf de Kadernota 2014 NIET door te rekenen in de prognose van de Algemene uitkering en de OZB.

Overige

- m. In de vergaderingen van de samenwerkingsverbanden en gemeenschappelijke regelingen dient ons gemeenschappelijk standpunt met betrekking tot de loon- en prijsstijgingspercentages en de aanleverdatum van de begrotingen te worden ingebracht;
- n. De jaarschijf 2015 van het meerjarenplan 2015-2018 is vastgesteld bij de kadernota 2015, voor wat betreft vervangingsinvesteringen, areaaluitbreiding en intensivering bestaand beleid. De consequenties ervan zijn direct verwerkt in de programma's van de programmabegroting 2015-2018.

*) Accres: groei / krimp van het gemeentefonds; parameters: maatstaven op basis waarvan de Algemene Uitkering wordt berekend.

Financiële positie

Hieronder is een overzicht opgenomen van alle lasten en baten per programma, per jaar.

Overzicht van baten en lasten

Programma (bedragen x € 1.000)	2013 werkelijk lasten	2013 werkelijk baten	2013 werkelijk saldo	2014 begroot lasten	2014 begroot baten	2014 begroot saldo
01 Dienstverlening	1.749	514	-1.235	1.814	688	-1.126
02 Ruimtelijke ontwikkeling	1.779	1.082	-698	1.080	225	-855
03 Sociaal domein	7.542	4.073	-3.469	8.417	4.292	-4.125
04 Maatschappelijke participatie	3.901	172	-3.729	3.804	164	-3.640
05 Leefomgeving	8.230	3.935	-4.296	9.643	3.936	-5.707
06 Bestuur en organisatie	2.736	17.798	15.062	3.226	17.600	14.374
Saldo van baten en lasten	25.938	27.573	1.635	27.985	26.905	-1.079
40 Mutaties in reserves	687	1.235	547	122	1.218	1.097
Geraamd resultaat			2.182			17

Programma (bedragen x € 1.000)	2015 begroot lasten	2015 begroot baten	2015 begroot saldo	2016 begroot uitgaven	2016 begroot baten	2016 begroot saldo
01 Dienstverlening	1.748	655	-1.093	1.669	675	-995
02 Ruimtelijke ontwikkeling	1.124	235	-889	1.022	820	-202
03 Sociaal domein	12.070	3.100	-8.969	11.434	2.849	-8.584
04 Maatschappelijke participatie	3.899	235	-3.664	3.908	235	-3.673
05 Leefomgeving	9.825	4.111	-5.713	8.827	4.141	-4.686
06 Bestuur en organisatie	3.162	24.057	20.895	3.554	22.520	18.965
Saldo van baten en lasten	31.827	32.394	567	30.415	31.240	825
40 Mutaties in reserves	2.336	1.800	-536	979	429	-550
Geraamd resultaat			32			276

Programma (bedragen x € 1.000)	2017 begroot lasten	2017 begroot baten	2017 begroot saldo	2018 begroot lasten	2018 begroot baten	2018 begroot saldo
01 Dienstverlening	1.669	680	-989	1.657	675	-983
02 Ruimtelijke ontwikkeling	1.015	233	-782	1.007	227	-780
03 Sociaal domein	10.838	2.593	-8.245	10.835	2.593	-8.241
04 Maatschappelijke participatie	3.900	235	-3.665	3.794	151	-3.643
05 Leefomgeving	14.124	4.155	-9.969	8.821	4.115	-4.706
06 Bestuur en organisatie	3.577	22.451	18.874	3.785	22.354	18.570
Saldo van baten en lasten	35.124	30.348	-4.776	29.899	30.116	216
40 Mutaties in reserves	440	5.689	5.249	459	421	-38
Geraamd resultaat			472			178

Toelichting op het overzicht van baten en lasten

In dit overzicht van baten en lasten zijn de volgende bedragen van incidentele aard:

(bedragen x € 1.000)	2015 begroot lasten	2015 begroot baten	2016 begroot lasten	2016 begroot baten	2017 begroot lasten	2017 begroot baten	2018 begroot lasten	2018 begroot baten
01 Dienstverlening	29		25					
02 Ruimtelijke ontwikkeling				581				
03 Sociaal domein								
04 Maatschappelijke participatie					5.250			
05 Leefomgeving	1.000							
06 Bestuur en organisatie		2.128						
Incidenteel tlv progr.1 t/m 14 (saldo lasten - baten)	-1.099		-556		5.250		0	
40 Mutaties in reserves	2.128	1.156	581			5.250		
Per saldo, incidenteel tlv exploitatie	-127		25		0		0	

In onderstaand overzicht staan de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves behorende bij de diverse programma's opgenomen.

(bedragen x € 1.000)	2015 begrote toevoegingen	2015 begrote onttrekkingen	2016 begrote toevoegingen	2016 begrote onttrekkingen	2017 begrote toevoegingen	2017 begrote onttrekkingen	2018 begrote toevoegingen	2018 begrote onttrekkingen
01 Dienstverlening	43	43	20	0	20	20	20	20
02 Ruimtelijke ontwikkeling	15	18	15	98	15	3	15	3
03 Sociaal domein		5	213	5	255	5	274	5
04 Maatschappelijke participatie								
05 Leefomgeving	150	437	150	387	150	411	150	393
06 Bestuur en organisatie								
Totale structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-295		-93		1		38	

Het geraamde bedrag van de algemene dekkingsmiddelen zijn de totale baten van programma 6, zijnde € 21.100.000. Zie voor een uitsplitsing de tabel bij dit programma.

Het geraamde bedrag op de post onvoorzien bedraagt voor 2015 € 51.000 en maakt onderdeel uit van de lasten van programma 6, Bestuur en organisatie.

Raming EMU-saldo

Het EMU-saldo (ook wel financieringstekort) van de totale Nederlandse overheid is jaren negatief geweest. Het financieringssaldo van de gemeenten maakt daarvan onderdeel uit. Om het financieringssaldo van de totale overheid te kunnen ramen, moeten de gemeenten sinds 2006 een driejaarsraming van hun EMU-saldo in de begroting opnemen.

Voor Wormerland komt deze raming uit op de volgende bedragen:

Raming EMU-saldo	(bedragen x € 1.000)	2014	2015	2016
1	Exploitatiesaldo vóór dotaties en onttrekkingen aan reserves	-1.079 +	567 +	825 +
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	906 +	766 +	776 +
3	Dotaties aan voorzieningen	529 +	387 +	387 +
4	Investerings in materiële vaste activa	2.138 -/-	972 -/-	627 -/-
5	Ontvangen investeringsbijdragen van Rijk, Prov., EU en ov. (niet via exploitatie)	0 +	0 +	0 +
6	Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (niet via de exploitatie)	0 +	0 +	0 +
7	Uitgaven aan aankoop van grond en de uitgaven aan bouw- en woonrijp maken e.d. (transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	0 -/-	0 -/-	0 -/-
8	Baten bouwgrondexploitatie, voorzover niet op de exploitatie is verantwoord	0 +	0 +	0 +
9	Betalings ten laste van de voorzieningen Lasten i.v.m. transacties met derden, die niet via de exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (incl.fondsen e.d.) worden gebracht en	414 -/-	212 -/-	584 -/-
10	die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten.	0 +	0 +	0 +
11	De berek.van het EMU-saldo wordt gecorr.voor verkoop van deel.n.en aandelen.			
11a	Worden er deelnemingen en aandelen verkocht?	nee	ja	nee
11b	Zo ja, de bij verkoop verwachte boekwinst	0 -/-	32 -/-	0 -/-
Berekend EMU-saldo		-2.197	505	778

Zoals uit bovenstaand overzicht blijkt, is er in het jaar 2014 naar verwachting per saldo sprake van een zogenaamd financieringstekort. Dit wordt met name veroorzaakt door de flinke investeringen in het kader van het GRP.

Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Gemeenten dienen in de begroting in te gaan op de zogenaamde jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Hieronder wordt verstaan de aanspraken op toekomstige uitkeringen door huidig, dan wel voormalig personeel. Gemeenten moeten de verplichtingen in de begroting en de jaarrekening opnemen. De personeelskosten voor 2015 zijn gebaseerd op de huidige formatie van de gemeente Wormerland, zijnde de Raad, het college, de Griffier en de secretaris, en de verplichtingen aan de oud-wethouders en de zogenaamde BABSen (Buitengewone Ambtenaren van de Burgerlijke stand) en bedragen € 826.843. Het ambtelijk personeel is in dienst van OVER-gemeenten.

Overzicht van geldleningen

Ontwikkeling langlopende geldleningen

In het volgende overzicht geven we de verwachting weer van de ontwikkeling van de langlopende geldleningen. In de paragraaf Financiering bij het onderdeel Solvabiliteit wordt nader ingegaan op de vraag hoe onze schuldpositie gewaardeerd kan worden in verhouding tot het totale vermogen.

Staat van opgenomen langlopende geldleningen

(bedragen x € 1.000)

Nr	Jaar van laatste aflossing	Rente-percentage	Restantbedrag geldlening of voorschot aan begin van het dienstjaar 2015	Bedrag in de loop van het dienstjaar op te nemen/opgen. len./vervr.afgelost	Bedrag van de betaalde rente	Bedrag van de aflossing	Restantbedrag geldlening of voorschot aan einde van het dienstjaar 2015
Wianra							
185	2039	3,97%	1.625		65	39	1.586
186	2030	3,65%	1.966		72	93	1.873
187	2025	3,37%	368		12	28	340
189	2015	3,06%	57		2	57	0
190	2036	3,83%	0		0	0	0
191	2015	2,50%	121		2	121	0
192	2021	3,820%	428		16	66	362
193	2036	3,955%	0		0	0	0
195	2022	4,45%	0		0	0	0
196	2034	4,55%	0		0	0	0
197	2015	2,52%	2.500		63	2.500	0
198	2036	4,25%	0		0	0	0
199	2023	1,99%	1.800		36	200	1.600
200	2018	1,24%	400		5	100	300
201	2024	2,12%	1.000		21	100	900
202	2034	3,08%	2.000		62	100	1.900
203		2,70%	3.000		81	100	2.900
				1.000			1.000
Jisp							
21	2014	5,75%	0		0	0	0
Ww							
8	2016	5,10%	67		3	33	33
		2,87%	15.331	1.000	439	3.537	12.794

Meerjarig ziet het verwachte verloop van de totaalsaldi van de opgenomen leningen er als volgt uit.

Geldleningen (bedragen x € 1.000,-)

Per ultimo	2014	2015	2016	2017	2018
Langlopende geldleningen	15.331	12.794	12.880	17.943	18.299
Totaal					

Overzicht reserves en voorzieningen

In het volgende overzicht wordt de verwachte ontwikkeling van de reserves en voorzieningen in 2015 weergegeven.

Begroting 2015 Staat van Reserves en Voorzieningen	Saldo begin dienstjaar 2015	vermeer- deringen 2015	geplande uitgaven 2015	overige erminderinge 2015	Saldo einde van 2015
(bedragen x € 1.000)					
ALGEMENE RESERVE					
Algemene reserve	5.044				5.044
Totaal Algemene Reserve	5.044	0	0	0	5.044
BESTEMMINGSRRESERVES					
Leefbaarheid wijken / kleine kernen	24			-24	0
Verbetering ouderen huisvesting	180	0		-5	175
Nog uit te voeren werken	0				0
Nieuwbouw Brandweerkazerne W ormer	995			-53	942
Verkiezingen	4	43		-43	4
Actualiseren bestemmingsplannen	102	15		-95	22
Luchtfoto's tbv bouwvergunningen	19			-19	0
Wet WMO, jeugdhulp en Participatie	1.511			-4	1.507
Wet Kinderopvang	33				33
Egalisatie riolering	683			-121	562
Fonds volkshuisvesting	1.004				1.004
W WB inkomensdeel (Wet Werk en Bijstand)	0				0
Frictiekosten IHP	0	0			0
Ontwikkelingsfondsen	298				298
Monumentenzorg	14			-3	11
MFA-coördinator Centrum plan	127			-94	33
Egalisatie afvalverwijdering	431			-74	357
Privatisering sportvelden	29				29
Duurzame energie	56			-3	54
Onderhoud sportvelden	182				182
W ormerland heeft antwoord	22			-22	0
Onderhoud vaarwegen	29	90		-119	0
Wegenbeheerplan	3	0		-3	0
Nuon-gelden	6.788	2.128		-1.000	7.916
Fonds duurzaamheidsleningen	178				178
Aanpassingen gebouwen tbv brede school	49	0		-49	0
Onderhoud De Lepelaar	35				35
Bestemmingsreserve speelplaatsen	36	60		-70	26
Totaal Bestemmingsreserves	12.833	2.336	0	-1.800	13.368
VOORZIENINGEN					
<i>Onderhoudsvoorzieningen</i>					
Renovatie /onderhoud speelplaatsen	0				0
Vervanging gymnastiekrichting	69	15	-15		68
Meerjarenonderhoudsplannen (MOP)	1.223	249	-149	-84	1.239
Subtotaal	1.292	264	-164	-84	1.307
<i>Overige voorzieningen</i>					
Pensioenen wethouders	1.057	123	-48		1.133
Subtotaal	1.057	123	-48	0	1.133
Totaal Voorzieningen	2.349	387	-212	-84	2.440
Totale Algemene reserve	5.044	0	0	0	5.044
Totale Bestemmingsreserves	12.833	2.336	0	-1.800	13.368
Totale Voorzieningen	2.349	387	-212	-84	2.440
TOTAAL GENERAAL	20.226	2.723	-212	-1.884	20.853

Meerjarig ziet het verwachte verloop van de totaalsaldi van de reserves en voorzieningen er als volgt uit.

Reserves en voorzieningen (bedragen x € 1.000,-)

Per ultimo	2014	2015	2016	2017	2018
Algemene reserve	5.044	5.044	5.044	5.044	5.044
Bestemmingsreserves	12.833	13.368	13.918	8.669	8.707
Voorzieningen	2.349	2.440	2.160	2.224	2.235
Totaal	20.226	20.853	21.122	15.938	15.986

De stand van de algemene reserve blijft boven het gestelde minimum van 10 % van het begrotingstotaal (zijnde € 31,8 miljoen over 2015; totale lasten excl. mutaties in reserves).

Nieuw beleid

Meerjarenplan

Het meerjarenplan (MJP) 2015-2018 laat het voorgenomen nieuwe beleid zien. Dat beleid is opgenomen in de 6 programma's van de begroting.

Bij de behandeling van de kadernota 2015 in de Raad is het meerjarenplan vastgesteld. Hieronder volgt het overzicht van dit Meerjarenplan. De *exploitatie* budgetten voor het jaar 2015 zijn middels de Kadernota beschikbaar gesteld, en in de diverse programma's van de begroting verwerkt. Voor het beschikbaar vragen van een *nieuwe investering* uit het MJP volgt nog een afzonderlijk raadsvoorstel.

Als het om een investering gaat, staat het totale investeringsbedrag in de kolom 'Investering netto'. In de jaarkolommen staan de kapitaallasten (rente en afschrijving) vanaf het jaar nadat de investering gedaan gaat worden. In geval van nieuwe exploitatieposten staan daar de exploitatielasten per jaar, vanaf het jaar dat dit gaat lopen.

MEERJARENPLAN 2015-2018 WORMERLAND PER PROGRAMMA NIEUW BELEID

Programma Omschrijving	expl/nieuwe/ verv.inv	Urgentie O/N/G	Investering		begin jaar					
			netto	afsch.		2015	2016	2017	2018	
Progr 1 Dienstverlening Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving Provinciale taken	nieuw	exploitatie	N			2015	57.000	57.000	57.000	57.000
Progr 2 Ruimtelijke ontwikkeling Uitwerking nota Dierenwelzijnsbeleid	nieuw	exploitatie	G			2015	4.000	4.000	4.000	4.000
Progr 3 Sociaal Domein Invulling Nieuw Armoedebeleid	nieuw	exploitatie	G			2015	43.500	43.500	43.500	43.500
Progr 4 Maatschappelijke participatie Meer inspecties nav aanscherping Wet Kinderopvang Jeugdcultuurfonds	nieuw	exploitatie	O			2015	8.780	8.780	8.780	8.780
	nieuw	exploitatie	G			2015	3.500	3.500	3.500	3.500
Progr 5 Leefomgeving Beheer Recreatie-eiland Kneppelsoord	nieuw	exploitatie	N			2015	6.000	6.000	6.000	6.000
Progr 6 Bestuur Salaris wethouders, 1 fte extra	nieuw	exploitatie	N			2015	88.000	88.000	88.000	88.000
TOTAAL LASTEN MJP							210.780	210.780	210.780	210.780

MEERJARENPLAN 2015-2018 WORMERLAND PER PROGRAMMA BESTAAND BELEID

Programma Omschrijving	expl/nieuwe/ verv.inv	Urgentie O/N/G	Investering		begin jaar					
			netto	afsch.		2015	2016	2017	2018	
Progr 3 Sociaal Domein Inkomensvoorziening, saldo extra uitgaven minus extra inkomsten	nieuw	exploitatie	N			2015	294.000	144.000	0	0
Progr 4 Maatschappelijke participatie Vrijval huur noodlokalen Wormerwieken Reductie kosten leerlingenvervoer ivm nieuwe aanbesteding	nieuw	exploitatie	O			2018				-21.000
	nieuw	exploitatie	O			2015	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
Progr 6 Leefomgeving Wegenbeheersplan jaarschijf 2015 Wegenbeheersplan jaarschijf 2016 Wegenbeheersplan jaarschijf 2017 Wegenbeheersplan jaarschijf 2018	mjp '14-'17	nieuwe inv.	N	337.500	15	2015		32.516	32.516	32.516
	mjp '14-'17	nieuwe inv.	N	48.125	15	2016			4.636	4.636
	mjp '14-'17	nieuwe inv.	N	76.875	15	2017				7.406
	nieuw	nieuwe inv.	N	880.000	15	2018				
TOTAAL LASTEN MJP							274.000	156.516	17.152	3.558
TOTAAL							484.780	367.296	227.932	214.338

Programma's

In de onderstaande 6 programma's wordt per programma antwoord gegeven op de zogenaamde 3 W's: Wat willen we bereiken?, Wat doen we ervoor? en Wat kost het? Los van de nieuwe programma-indeling, zijn de format en kleurstelling dezelfde als die van de begroting 2014.

De tekst "Wat willen we bereiken" is gebaseerd op het nieuwe coalitie-akkoord 2014-2018.

In de tekst "Wat doen we ervoor" wordt aangegeven wat we in 2015 van plan zijn te gaan doen per afzonderlijk onderdeel van een programma. De prestatie-indicatoren zijn voor 2015 opnieuw ingevuld, bij de achtergrondinformatie is vermeld welke beleidsnota's er door de Raad zijn vastgesteld. De baten en lasten bij "Wat kost het" zijn geactualiseerd, en bij de verschillenanalyse worden verschillen in baten en lasten tussen de (geactualiseerde) begroting van 2014 en die van 2015 toegelicht. Ook de geprognosticeerde saldi van de reserves en voorzieningen zijn geactualiseerd, en ook dit jaar hebben we hieronder in de toelichting de verwachte mutatie hierin in de loop van 2015 toegelicht. Net als vorig jaar worden in de programma's zelf de desbetreffende risico's beschreven. In de paragraaf Weerstandsvermogen zijn vervolgens al deze risico's zoveel mogelijk gekwantificeerd, zodat het totaalbedrag hiervan vergeleken kan worden met de aanwezige weerstandscapaciteit.

Cijfermatig wordt verder nog het volgende toegelicht:

In de Kadernota 2015 is een inflatiestijging van 1,5% vastgesteld voor het jaar 2015. De reguliere budgetten zijn met dit percentage verhoogd. In de verschillenanalyse worden deze posten niet benoemd. De geraamde urenbesteding aan de diverse producten is op een aantal plaatsten wat verschoven van het ene product naar het andere, vaak is dit binnen hetzelfde programma. Per saldo is hier geen sprake van een voordeel dan wel nadeel. Om deze reden, maken we in het onderdeel 'verschillenanalyse' alleen melding van verschillen die niet voortkomen uit de urenverdeling of inflatie. Alleen andere afwijkingen van 2015 ten opzichte van 2014, groter dan € 10.000, worden toegelicht.

Vanaf 2010 is er een begroting voor OVER-gemeenten, waar de onderdelen 'salarislasten', 'overige personeelslasten', 'automatisering', 'kantoorbenodigdheden' en 'huisvestingslasten' voor de hele gemeenschappelijke regeling in zijn verwerkt.

Programma 1 Dienstverlening

Portefeuillehouder

P.C. Tange, F.J.W. Saelman

Ambtelijke programmamanager

Afdelingshoofd Dienstverlening

Omschrijving programma

In dit programma worden de uitgaven en inkomsten geraamd van de gemeentelijke activiteiten op het terrein van de burgerlijke stand, basisregistratie personen (BRP) en de Kieswet, vergunningverlening en overige dienstverlening aan burgers, ondernemers en instellingen.

De volgende producten maken deel uit van dit programma:

Producten
BRP (basisregistratie personen)
Persoonsdocumenten
Burgerlijke stand
Verkiezingen
Dienstverlening Algemeen
Wormerland heeft Antwoord
Omgevingsvergunningen
Handhaving bestaande bouw en gebruik
Informatievoorziening bouw- en woningtoezicht
APV- en andere vergunningverlening
Bedrijfscontacten en –vestiging
Markt
Evenementen

Achtergrondinformatie

Hieronder volgen alle actuele beleidsnota's die voor dit programma zijn vastgesteld.

Naam beleidsnota	Jaar vastgesteld in raad/ herzien
Verordening Gemeentelijke basisregistratie personen	2014
Bouwbeleidsplan	2008
Privacyverordening	2007
Welstandsnota	2004
Algemene Plaatselijke Verordening	2011 / 2015
Nota Handhaven Wormerland	2010 / 2015

Wat willen we bereiken

De ontwikkeling van de dienstverlening is een van de vier speerpunten voor de samenwerking tussen de gemeenten Oostzaan en Wormerland. We stellen de klant (burger, bedrijf en instelling) centraal in de dienstverlening van de gemeente. Producten en diensten leveren wij doelmatig tegen een kostendekkend tarief. Ons streven is een hoge klanttevredenheid bij de burgers, bedrijven en instellingen over de dienstverlening van de gemeentelijke organisatie. Hiervoor is een klantcontactcentrum (KCC) ingericht. Het dienstverleningsconcept 'Op weg naar vraaggestuurde dienstverlening' is hierbij onze leidraad.

Het professioneel leveren van verschillende diensten en producten staat voorop. We willen de dienstverlening van de gemeente toegankelijker maken door meer gebruik te maken van de digitale snelweg. Uitgangspunt hierbij is: 'digitaal waar het kan, face to face waar het moet'. Onze doelstelling is dat op basis van de behoefte en logica van de burger sprake is van een sterk gedigitaliseerde en burgergerichte publieke dienstverlening waarbij 80% van de eerste contacten met de burger direct

wordt afgehandeld. De burger en zijn vraagpatronen staan centraal. De overheid moet als het ware door de bril van de burger kijken. Welke diensten en producten wil de burger geleverd krijgen en hoe wil hij deze ontvangen? Welke diensten en producten hangen met elkaar samen en hoe kunnen we deze zo eenvoudig mogelijk aanbieden aan de burger?

Een afspraak maken is slim. De burger wordt op de afspraak onmiddellijk geholpen. Dan spaart wachttijd. Maar wanneer zich tijdens openingsuren een burger zich als klant meldt dan wordt deze klant ook geholpen. De telefooncentrale van het klantcontactcentrum (KCC) wordt deze raadsperiode aangepast, zodat de telefoon wordt opgenomen met vermelding van de gemeente Wormerland en niet langer 'met OVER-gemeenten'.

Wat doen we ervoor

Onderwerp	Activiteit
Verhogen directe vraagafhandeling van de klant	Inrichten vraaggestuurde gemeentelijke website
	Inrichten klantvolgsysteem in zaaksysteem OVER-gemeenten
	Inrichten vraag-antwoord-combinaties voor callcenter / KCC in zaaksysteem OVER-gemeenten
Vergroten van het aantal online beschikbare gemeentelijke producten	Inrichten zaaksysteem OVER-gemeenten met dienstverleningprocessen
Verbeteren integrale afhandeling complexe (aan)vragen	Vertalen dienstverleningsconcept naar inrichting en werkwijze gemeentewinkel Wormerland
Verhogen participatie bij verkiezingen	Organiseren verkiezingen Provinciale Staten en Waterschap op 18 maart 2015

Kengetallen en indicatoren

Omschrijving	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Burgerzaken			
Aantal inwoners per 31 december	15.777	15.857	15.992
Aantal reisdocumenten	3.057	3.500	3.000
Aantal rijbewijzen	1.088	1.000	950
Aantal uittreksels/inlichtingen	511	800	800
Aantal verhuizingen	2.039	1.700	1.850 ¹
Economische zaken*			
Beroepsbevolking Wormerland	5.700	5.700	5.700
Aantal arbeidsplaatsen Wormerland*	3.800	3.800	3.800
Aantal marktkoopliden	21	23	23
% kostendekkendheid markt	99,7%	100%	100%
Omgevingsvergunningen			
Aantal	185	170	160
Gemiddelde afdoeningstermijn	8 weken	8 weken	8 weken
% kostendekkendheid	34%	74%	71%

¹ Incl. binnengemeentelijke verhuizingen

Omschrijving	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Algemeen			
Rapportcijfer gemeentelijke dienstverlening	7,9	≥ 7,8	≥ 7,9
Handhaving door buiteninspecteur			
Aantal geïntegreerde inspecties omgevingsvergunning	367	264	270
Toezicht bestaande bouw (door MDW)	20	20	20

*) bron: Kamer van Koophandel

Wat kost het?

(bedragen x € 1.000)	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
030 BRP (basisregistratie personen)	23	23	23	23	23	23
031 Persoonsdocumenten	80	83	106	106	106	106
032 Burgerlijke Stand	9	12	13	13	13	13
033 Verkiezingen	1	50	44	10	30	30
034 Dienstverlening algemeen	530	571	565	562	541	536
037 Wormerland heeft antwoord	50	36	47	7	7	0
040 APV- en andere vergunningverlening	182	358	353	353	353	353
080 Bedrijfscontacten en -vestiging	14	18	17	17	17	17
081 Markt	20	21	17	17	17	17
082 Evenementen	3	1	1	1	1	1
260 Omgevingsvergunningen	703	499	421	421	421	421
261 Handhaving bestaande bouw en gebruik	132	138	136	136	136	136
262 Informatievoorziening bouw- en woningtoezicht	1	3	3	3	3	3
Totaal lasten	1.749	1.814	1.748	1.669	1.669	1.657
030 BRP (basisregistratie personen)	26	25	25	25	25	25
031 Persoonsdocumenten	203	223	218	218	218	218
032 Burgerlijke Stand	19	29	29	29	29	29
034 Dienstverlening algemeen	0	5	0	0	5	0
040 APV- en andere vergunningverlening	8	11	11	11	11	11

(bedragen x € 1.000)	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
081 Markt	20	21	21	21	21	21
082 Evenementen	1	4	4	4	4	4
260 Omgevingsvergunningen	237	369	345	365	365	365
Totaal baten	514	688	655	675	680	675
Totaal 01 Dienstverlening	1.235	1.126	1.093	995	989	983

Toelichting financiële verschillen, groter dan € 10.000

(N = nadelig ten opzichte van 2014 V = voordelig ten opzichte van 2014)
 Genoemde bedragen zijn x € 1.000)

Product	Vershil	Toelichting verschil 2015 t.o.v. 2014
031 Persoonsdocumenten	23 (N)	De door het Rijk verplichte afdracht van rijksleges voor reisdocumenten en rijbewijzen zijn verhoogd.
037 Wormerland heeft Antwoord	11 (N)	In 2015 verwachten we ten laste van de gelijknamige reserve iets meer uit te geven dan voor 2014 was begroot. De reden hiervoor is dat we sinds 2014 een inhaalslag maken op het gebied van zaakgericht werken / digitalisering van onze dienstverlening.
260 Omgevingsvergunningen	- 78 (V) - 24 (N)	De verwachte lasten zijn in 2015 lager dan het voorafgaande jaar, door met name <ul style="list-style-type: none"> - overheveling van budget voor brandveiligheidstaken (€ 63) naar het milieubudget (progr.5) in verband met de overgedragen taken VRZW - verlaging van de aan de Stichting Noordhollandse Welstandscommissie door te kosten (€ 10) op basis van historische gegevens De verwachte baten zijn in 2015 eveneens lager dan in 2014 door <ul style="list-style-type: none"> - de hierboven genoemde verlaging van de ontvangen bedragen die vervolgens aan de St. NH Welstandscie. worden doorbetaald (€ 10) - een verwachte verlaging van de te ontvangen leges omgevingsvergunningen (€ 15) op basis van actuele ramingen.

Reserves en voorzieningen

Stand reserves per 31-12 (bedragen x € 1.000)	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Bestemmingsreserve luchtfoto's tbv bouwvergunningen	0	19	0	0	0	0
Bestemmingsreserve	24	4	4	24	24	24

Stand reserves per 31-12 (bedragen x € 1.000)	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
verkiezingen						
Bestemmingsreserve Wormerland heeft Antwoord	33	22	0	0	0	0
Totaal reserves	57	45	4	24	24	24

Toelichting op mutaties tussen eind 2015 versus eind 2014

Reserve Luchtfoto's tbv bouwvergunningen:

Omdat er tegenwoordig ieder jaar luchtfoto's worden gemaakt in plaats van eens in de 4 jaar, is er een jaarlijks budget in de exploitatie opgenomen. Deze reserve is daardoor niet meer nodig en kan dus vervallen. Het restant van € 18.858 valt in 2015 vrij.

Reserve Verkiezingen:

Zowel de toevoeging in 2015 als de verwachte uitgaven ten laste van deze reserve bedraagt € 43.000. Dit betreft de reguliere toevoeging van € 20.000 vermeerderd met de gelden die we van het Rijk ontvangen ad € 23.000 voor het organiseren van de Waterschapsverkiezingen.

Reserve Wormerland heeft Antwoord:

In de begroting 2013 was een onttrekking begroot van € 35.000,- voor aanschaf en implementatie van het zaakstelsel. Door diverse oorzaken heeft deze onttrekking niet plaatsgevonden in 2013, maar is - zoals gemeld in de jaarrekening 2013 - doorgeschoven naar 2014. Voor 2015 wordt het restant van de reserve Wormerland heeft Antwoord onttrokken voor het verder inrichten van het zaakstelsel met dienstverleningsprocessen, inclusief een klantvolgsysteem. Daarnaast worden middelen uit de reserve ingezet om de gemeente Wormerland aan te sluiten op landelijke voorzieningen als e-Herkenning. Op deze manier verhogen wij de directe vraagafhandeling van onze Wormerland inwoners en bedrijven. Het restantsaldo van deze reserve ad € 22.118 zal naar verwachting in 2015 worden uitgegeven en dus onttrokken.

Risico's

Onderwerp	Activiteit
Nationaal Uitvoeringsprogramma Dienstverlening en e-Overheid (NUP)	<p>Medio 2011 is het i-NUP, de overheidsbrede implementatieagenda voor dienstverlening en e-overheid, namens Rijk, gemeenten en andere overheidspartners vastgesteld. Het i-NUP bouwt voort op het NUP (Nationaal Uitvoeringsprogramma Dienstverlening en e-overheid) en beschrijft de resultaatverplichtingen die (onder meer) gemeenten behaald dienen te hebben op het gebied van e-overheid, basisregistraties en standaardisatie.</p> <p>Om aan dit landelijk afsprakenkader voor het KCC te kunnen voldoen dient OVER-gemeenten in 2015 nog veel zaken te realiseren. Er zal veel geïnvesteerd moeten worden in applicaties en koppelingen om alle 13 door het Rijk gewenste basisregistraties en gemeenschappelijke voorzieningen als Digikoppeling, Digilevering en Digimelding te kunnen realiseren. Op dit moment is nog niet duidelijk welke kosten hier op welk moment mee gemoeid zijn, maar de verwachting is dat dit niet uit de reguliere ICT-budgetten gedekt kan worden.</p>
Basisregistratie Personen	<p>De overgang van de GBA naar de BRP betekent dat nieuwe systemen dienen te worden aangepast om gegevens over de eigen inwoners te kunnen muteren. Wanneer dit niet binnen het contract van de huidige leverancier (Centric) gerealiseerd kan worden, dient hiervoor een aanbesteding te worden gestart. Afhankelijk van het aantal fouten in de persoonslijsten in de GBA van de gemeente is mogelijk ook inzet van extra capaciteit nodig van GBA-specialisten. Een grove schatting is dat de incidentele kosten voor de aanschaf en implementatie van de extra pakketten voor de BRP en de totale inzet van personeel (vast en evt. tijdelijk) verspreid over de periode tot 2018 neerkomen op ruim €187.000</p>

Onderwerp	Activiteit
	voor de gemeente Wormerland.
Verkiezingen en referenda	De minister heeft aangegeven dat mogelijk in 2017 weer een vorm van elektronisch stemmen mogelijk wordt gemaakt. Hier hebben wij in de meerjarenbegroting nog geen rekening mee gehouden.
Omgevingsvergunningen	Alhoewel het economisch klimaat lijkt aan te trekken en de al langer geplande nieuwbouwprojecten in Wormerland weer in beweging komen, bestaat het risico dat geplande grote(re) bouwprojecten vanwege gebrek aan belangstelling vanuit de markt niet worden uitgevoerd ofwel in de ijskast worden gezet. In de meerjarenbegroting is al structureel rekening gehouden met lagere legesopbrengsten voor de gemeente, maar mogelijk vallen de opbrengsten uitblijven van nieuwe bouwprojecten lager uit.
Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG)	De ervaring bij andere gemeenten leert dat uit de in Wormerland eind 2014 uit te voeren BAG-audit en de verplichte BAG-WOZ koppeling veelal verbetertrajecten (met onder meer de zogenaamde mutatiedetectie) voortvloeien om correcte gegevens in de BAG te krijgen, en een juiste aansluiting tussen de gegevens in de BAG en het gemeentelijk WOZ-bestand. Voor een eventueel verbetertraject zijn geen middelen in de begroting opgenomen.

Programma 2 Ruimtelijke ontwikkeling

Portefeuillehouder	F.J.W. Saelman, J.N.J.J. Beemsterboer
Ambtelijke programmamanager	Afdelingshoofd Beleid en Regie

Omschrijving programma

In dit programma worden de uitgaven en inkomsten geraamd van de gemeentelijke activiteiten op het terrein van wonen en volkshuisvesting. Gebiedsontwikkeling, inclusief Wormer- en Jisperveld, is ook een onderdeel van dit programma. Daarnaast omvat Ruimtelijke ordening ook de vaststelling van bestemmingsplannen, bouwgrondexploitaties en monumentenzorg en verkeersbeleid.

De volgende producten maken deel uit van dit programma:

Producten
Bestemmings- en structuurplannen
Vrijstelling en wijziging WRO
Ruimtelijke Ordening
Woonruimte zaken
Volkshuisvestingsbeleid
Investeringsbudget stedelijke vernieuwing (ISV)
Bouwgrondexploitatie
Bouwlocaties derden
Natuur en landschap
Verkeer
Monumentenzorg
Toerisme en streekmarketing

Achtergrondinformatie

Hieronder volgen alle actuele gemeentelijke beleidsnota's die voor dit programma zijn vastgesteld.

Naam beleidsnota	Jaar vastgesteld in raad / herzien
Archeologienota	2010
Recreatievisie landschap Waterland	2007
Notitie dammen en bruggen polder Wijdewormer	2000
Erfgoedverordening	2010
Bestemmingsplan Bedrijventerreinen	2013 / 2023
Bestemmingsplan Oostknollendam, Jisp en Neck	2007 / 2017
Bestemmingsplan Landelijk Gebied	2007 / 2017
Bestemmingsplan Wormer Oost en Midden	2006 / 2016
Bestemmingsplan Wormer West	2006 / 2016
Gemeentelijk structuurvisie	2014 / 2025
Prestatie-afspraken 2012-2014 met WORMERWONEN	2012 / 2014
ISV-3 notitie 2010-2014	2010 / 2014
Woonvisie tot 2020	2008 / 2020
Gemeentelijk verkeer- en vervoerplan	2009

Wat willen we bereiken

Het college zet in op een beleid gericht op versterking van de groene buffer tussen stedelijke gebieden. Het college koestert de natuurlijke waarden. Het mooie cultuur- en natuurlandschap is aantrekkelijk voor de inwoners en bezoekers. Dit wordt beter onder de aandacht gebracht van toeristen en ook de verblijfsmogelijkheden worden vergroot. Daarnaast is er aandacht voor goede woonruimte die is toegespitst op de behoefte van de bewoners. Dit leidt tot de volgende doelstellingen:

- Versterken profiel Wormerland als groene gemeente met cultuurwaarden tussen stedelijke gebieden;
- Meer verblijfsmogelijkheden creëren voor toeristen door extra bedden te creëren;
- Meer woonruimte voor jongeren in kleine kernen en aangepaste woonruimte voor senioren. Duurzamer woningbestand.
- Het ontwikkelen van de Poort van Wormer, de Zaandriehoek, de bibliotheek locatie, locatie school Oostknollendam en de Beschuitoren;
- Bevorderen van verkeersveiligheid

Wat doen we ervoor

Onderwerp	Activiteit
Woningbouw Neck-Zuid	In 2015 wordt het bestemmingplan voor de beoogde ontwikkeling in Neck-Zuid (sportvelden, ontsluiting, 63 woningen) vastgesteld. Realisatie volgt naar verwachting in 2015-2017.
Verkenning woningbouw sportvelden VV Jisp	In 2015 verkennen we in het kader van de privatiseringsdoelstelling de haalbaarheid van de herinrichting van de sportvelden met woningbouw aan het lint.
Beleidsvisie Wormer-en Jisperveld	De beleidsvisie voor het Wormer- en Jisperveld wordt herijkt en door de raad vastgesteld.
Bestemmingsplan "de Kom Wormer en Lint"	In 2015 wordt het voorontwerpbestemmingsplan vastgesteld en wordt dit plan voor inspraak vrijgegeven
Bestemmingsplan Landelijk Gebied	In 2015 wordt de Nota van uitgangspunten van de herziening van bestemmingsplan Landelijk Gebied vastgesteld.
Hotels	De gemeente faciliteert de komst van Hotel Kalverschans, waarbij onder andere rekening gehouden moet worden met het trainingscomplex van de de AZ-jeugd. Hotel Burger King is complexer en vraagt nader onderzoek.
Regierol landelijk gebied	In 2015 wordt in voorkomende gevallen advies gegeven over (nieuwe) ontwikkelingen in beleid die door het rijk, de provincie of andere instanties in het landelijk gebied worden opgesteld en wordt een zienswijze gegeven op aanvragen voor een Natuurbeschermingswetvergunning.
Recreatieschap Twiske-Waterland	In 2015 voeren we de volgende werkzaamheden uit: a. deelname aan adviescommissie Twiske –Waterland; b. zienswijze uitbrengen over financiële jaarstukken van het schap; c. zienswijze uitbrengen over herijking visie van het Recreatieschap d. In voorkomende gevallen adviseren over beleidsaanpassingen van derden.
Partiële wijziging bestemmingsplan	In 2015 wordt het voorontwerp partiële wijziging voor het bestemmingsplan 'botenstallingen Oostknollendam' voor inspraak en overleg vrijgegeven en

Onderwerp	Activiteit
botenstallingen Oostknollendam	zal het steigerbeleid ontwikkeld worden.
Bestemmingsplan kleine kernen Wormerland	In 2015 wordt gestart met de actualisatie van het bestemmingsplan voor de kleine kernen van Wormerland.
Aanleg wandelpad Oosteinde –Ringdijk Wijde Wormer	Het wandelpad wordt in het 1 ^e kwartaal 2015 opgeleverd en eind juni financieel afgerond (subsidie).
Baggeren Wormer –en Jisperveld	Eind 2015 zijn de baggerwerkzaamheden in het kader van het project Wormer –en Jisperveld afgerond, al dan niet met inbegrip van De Poel.
Stimuleren woningbouw	In 2015 is duidelijk: <ul style="list-style-type: none"> • Op welke wijze de locatie van de oude Bibliotheek aan de Kemphaanstraat kan worden uitgegeven met welke invulling voor woningbouw; • Worden met Parteon afspraken gemaakt over de ontwikkeling van de Poort van Wormer; • Wordt voor de Zaandriehoek een plan ontwikkeld voor wonen, werken, cultuur en groen; • Wordt de locatie Beschuitstoren planmatig ingevuld met bibliotheek of woningen; • Wordt voor de locatie school Oostknollendam plannen gemaakt.
Aansluiten van de woonvisie op huidige situatie	Aan de hand van een actuele woningmarktverkenning wordt in 2015 gestart met de actualisering van de woonvisie, waarna nieuwe prestatieafspraken met WormerWonen zullen worden vastgesteld.
Vaststellen nieuwe huisvestingsverordening	Naar aanleiding van de inwerkingtreding van de nieuwe Huisvestingswet dient de regionale huisvestingsverordening uiterlijk per 1 juli 2015 te worden aangepast. Ingevolge de nieuwe wet mogen gemeenten dan alleen sturen in die gebieden, woningtypen en prijsklassen waar de schaarste betrekking op heeft.
Verkeersveiligheid	Campagnes organiseren met betrekking tot verkeersveiligheid. Stimuleren en faciliteren van verkeerseducatie op scholen, zoals onder andere contact met verkeersouders en fietsverlichtingscampagnes. Dit in samenwerking met de schoolbegeleidingsdienst en Veilig Verkeer Nederland.
Project Bartelsluis	Op 9 september 2014 heeft de Raad besloten nader onderzoek te laten uitvoeren naar alle aspecten die samenhangen met de herinrichting van de Bartelsluis en omgeving. In het laatste kwartaal van 2014 en in 2015 zal dit onderzoek plaatsvinden. In 2014 is de bestaande brug vervangen en een aanvang gemaakt om een stuk vervuilde grond te saneren.

Kengetallen en indicatoren

Omschrijving	Rekening 2013		Begroting 2014		Begroting 2015	
Aantal agrariërs dat aan natuurontwikkeling doet*	65		65		65	
Aantal monumenten van de gem. monumentenlijst dat in stand blijft	27		27-30		29-32	
Aantal verplicht uitgevoerde archeologietoetsen i.v.m. gevraagde omgevingsvergunning	7		6			
Aantal gevoerde ontheffingen en bestemmingsplannen	38		40		40	
Stand van zaken actualisatie bestemmingsplannen	Alles geactualiseerd		Start actualisatie Wormer West + Wormer Oost en Midden		Start actualisatie bestemmingsplan Kleine Kernen, Landelijk gebied. In procedure brengen van Wormer West + Wormer Oost en Midden	
Aantal planschade aanvragen	3		10		29 (Maximaal nog te verwachten aanvragen)	
Uitvoering prestatie-afspraken met corporatie*	1		1		1	
Samenstelling bevolking W'land versus Provincie NH	W'land	NH	W'land	NH	W'land	NH
- 0-19 jarigen	23%	23%	25%	25%	23%	23%
- 20-64 jarigen	56%	61%	59%	62%	57%	61%
- 65 jaar en ouder	21%	16%	16%	13%	20%	16%
Totaal aantal woningen per 31-12	6.909		6.900		6.990	
Aantal seniorenwoningen	300		300		300	
Nieuwbouw						
aantal woningen in sociale sector	8		21		10	
totaal aantal woningen	53		47		55	
Toewijzing						
woningen aan Wormerlandse woningzoekenden	86		60		50	
totaal aantal toegewezen in Wormerland	139		90		100	
Inschrijfduur starters	6,1 jaar		8 jaar		6 jaar	
Woonduur doorstromers	13,7 jaar		18 jaar		12 jaar	
Verstreckte startersleningen, in percentage van totaal hiervoor beschikbaar gestelde bedrag	100%		100%		100%	

*) met ingang van 2013 zijn de corporaties uit Jisp en Wormer gefuseerd

*) Agrariërs zie zijn aangesloten bij de Vereniging Agrarisch Natuurbeheer.

Wat kost het?

(bedragen x € 1.000)	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
064 Verkeer	145	151	148	148	148	148
083 Toerisme en streekmarketing	32	37	37	37	37	37
130 Natuur en landschap	107	99	99	99	99	99
240 Bestemmings- en structuurplannen	42	33	107	12	12	12
242 Vrijstelling en wijziging WRO	30	21	21	21	21	21
243 Ruimtelijke ordening	214	216	203	203	203	203
250 Woonruimte- zaken	4	14	14	14	14	14
251 Volkshuisvestings- beleid	507	270	262	256	249	242
253 Investeringsbudget stedelijke vernieuwing/ISV	21	0	0	0	0	0
270 Bouwgrondexploitatie	592	69	64	64	64	64
271 Bouwlocaties derden	2	0	0	0	0	0
279 Monumentenzorg	85	170	169	169	169	168
Totaal lasten	1.779	1.080	1.124	1.022	1.015	1.007
064 Verkeer	2	0	0	0	0	0
130 Natuur en landschap	12	13	13	13	13	13
242 Vrijstelling en wijziging WRO	39	3	3	3	3	3
250 Woonruimte- zaken	0	0	0	0	0	0
251 Volkshuisvestings- beleid	170	157	151	145	139	132
270 Bouwgrondexploitatie	841	35	41	622	41	41
279 Monumentenzorg	18	17	27	37	37	37
Totaal baten	1.082	225	235	820	233	227
Totaal 02 Ruimtelijke ontwikkeling	698	855	889	202	782	780

Toelichting financiële verschillen, groter dan € 10.000

(N = nadelig ten opzichte van 2014   V = voordelig ten opzichte van 2014)
 Genoemde bedragen zijn x € 1.000)

Product	Vershil	Toelichting verschil 2015 t.o.v. 2014
240 Bestemmings- en structuurplannen	74 (N)	In 2015 worden er een flink aan bestemmingsplannen geactualiseerd. De hiermee gepaard gaande kosten, welke hoger zijn dan in 2014, worden aan de reserve Actualisering bestemmingsplannen onttrokken, zodat dit per saldo geen verschil voor de exploitatie betekent.
243 Ruimtelijke ordening	- 13 (V)	De lagere lasten worden veroorzaakt doordat er verwacht wordt minder ambtelijke uren aan dit product te besteden.

Reserves en voorzieningen

Stand reserves per 31-12 (bedragen x € 1.000)	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Bestemmingsreserve actualisering bestemmingsplannen	99	102	22	37	52	67
Bestemmingsreserve Monumentenzorg	17	14	11	8	5	2
Fonds Volkshuisvesting	920	1.004	1.004	1.004	1.004	1.004
Ontwikkelingsfonds	25	298	298	879	879	879
Totaal reserves	1.061	1.418	1.335	1.928	1.940	1.952

Toelichting op mutaties tussen eind 2015 versus eind 2014

Reserve Actualiseren bestemmingsplannen:

Op basis van het verwachte actualiseringskosten is de jaarlijkse toevoeging aan deze reserve vanaf 2015 verlaagd van € 18.000 naar € 15.000. In 2015 zullen de bestemmingsplannen Landelijk gebied; Oostknollendam, Jisp en Neck; Wormer Oost en Midden; Wormer West worden geactualiseerd. Dit kost naar verwachting totaal € 95.000, welk bedrag dan onttrokken zal worden.

Reserve Monumentenzorg:

Naar verwachting zal er in 2015 € 3.000 aan deze reserve worden onttrokken ten behoeve van kleine uitgaven in het kader van Monumenten.

Reserve Fonds Volkshuisvesting:

Er zijn geen verwachte mutaties in deze reserve.

Reserve Ontwikkelingsfonds:

Er zijn geen verwachte mutaties in deze reserve.

Risico's

Onderwerp	Activiteit
Beheer Buitengebied	Het doorvoeren van de voorgenomen rijksbezuinigingen kan ertoe leiden dat het beheer onder druk komt te staan en dat de kwaliteit van het natuurgebied achteruit gaat. Op termijn kan dit ook betekenen dat de mogelijkheden om in het gebied te recreëren minder worden. Dit betreft geen financieel risico.

Onderwerp	Activiteit
Poort van Wormer	<p>Het verkooptraject van de woningen is gestart maar heeft niet geleid tot de verkoop van voldoende woningen. Parteon heeft aangegeven af te willen zien van het plandeel langs de Knollendammerstraat, waar voorheen de woonwagens stonden, tot aan de te realiseren rotonde in de Noordweg. De ondergrond is eigendom van de gemeente. Met de afname van de grond is in totaal een bedrag gemoeid van € 656.000 (artikel 10 van de Samenwerkingsovereenkomst tussen Parteon en de gemeente (SOK)). De gemeente heeft de wensen van Parteon aangehoord en onderzoekt de mogelijkheden om de samenwerkingsovereenkomst aan te passen waarbij zo dicht mogelijk bij de oorspronkelijke afspraken gebleven wordt. Het risico bestaat dat Parteon de gemeentelijke gronden niet afneemt en dat de geplande opbrengst niet gehaald wordt.</p>
Grond Noorderweg Wijdewormer	<p>In de loop van 2010 is er door de gemeente een stuk grond aangekocht aan de Noorderweg in Wijdewormer. Dit omdat er anders door een verkeerde bestemmingslegging in het bestemmingsplan Landelijk Gebied gebouwd zou kunnen worden op deze grond, terwijl dit niet de bedoeling is. Het betaalde bedrag voor deze grond was gebaseerd op een prijs voor bouwgrond en dus veel hoger dan de waarde die de grond heeft met uitsluitend een erfbestemming. Het college van B&W heeft hierbij de verplichting op zich genomen zich maximaal in te spannen om de schade (het verschil tussen deze waarden) als gevolg van de verkeerde bestemmingslegging van dit perceel in het bestemmingsplan Landelijk gebied Wormerland, op de verantwoordelijke adviesbureaus te verhalen.</p> <p>De beide adviesbureaus zijn formeel aansprakelijk gesteld voor de gemaakte fout. Het geschil is momenteel in behandeling bij de rechtbank Noord Nederland. In augustus 2013 heeft deze rechtbank een tussenvonnissen gedaan over het geschil. De gemeente is hierbij op meerdere punten in het gelijk gesteld.</p> <p>Ondanks het tot op heden behaalde (niet ongunstige) resultaat, bestaat er nog steeds een risico dat er geen verhaal van schade mogelijk is, en dat de gemeente het verschil tussen de betaalde prijs en de te ontvangen prijs bij verkoop in de toekomst zal moeten nemen.</p>

Programma 3 Sociaal Domein

Portefeuillehouder

P.J.M. Fens, K. van Waaijen

Ambtelijke programmamanager

Afdelingshoofd Beleid en Regie

Omschrijving programma

In dit programma worden de uitgaven en inkomsten geraamd van de gemeentelijke activiteiten op het terrein van de Jeugdhulp, de Wmo en de Wet werk en bijstand (WWB). Deze onderdelen vormen samen de drie decentralisaties.

De volgende producten maken deel uit van dit programma:

Producten
Wet Maatschappelijke ondersteuning
Jeugdbeleid
Jeugdhulp
Inkomensvoorziening
Bijzondere bijstand
Armoedebeleid
Sociale werkvoorziening
Participatiebudget
Kwijtschelding gemeentebelastingen

Achtergrondinformatie

Hieronder volgen alle actuele beleidsnota's die voor dit programma zijn vastgesteld.

Naam beleidsnota	Jaar vastgesteld in raad/ herzien
Nota's geldend t/m 2014:	
Verordening adviesraad Wormerland	1999
Kadernota WSW	2007
Nota Wet Werk en Bijstand	2007
Hoofdlijnennota Armoedebeleid	2008
Verordening toeslagen en verlaging bijstand Wormerland 2013	2013
Wmo beleidsplan Maatschappelijke Ondersteuning 2012-2015 "Rondom Burgers"	2011
Verordening maatschappelijke participatie kinderen WWB 2012	2012
Verordening langdurigheidstoelage Wet werk en bijstand Wormerland 2013	2013
Verordening maatschappelijke ondersteuning	2013
Blijvend geldende nota's:	
Jeugdnota Wormerland 2014-2017	2014 / 2017
Re-integratieverordening Wormerland 2012	2012/ (dec.) 2014
Afstemmingsverordening Wormerland 2012	2012/ (dec.)2014
Verordening bijzondere bijstand Wormerland 2012	2012/ (jan/febr) 2015
Beleidsplan schulddienstverlening Wormerland 2012-2015	2012 / 2015
Nota Wet Werk en Bijstand	2007/ (dec.)2014
Maatregel en boeteverordening 2013	2013
De Regio werkt aan werk	2013
Verordening adviesraad Sociaal Domein	2013
Beleidsnota mantelzorg Wormerland "Rondom mantelzorgers"	2012 / 2015
Beleidsplan "Ondersteuning van vrijwillige inzet"	2011 / 2015
Visie op de decentralisatie Jeugdzorg	2012

Naam beleidsnota	Jaar vastgesteld in raad/ herzien
Ontwikkelagenda decentralisatie Jeugdzorg	2012
Nota gezondheidsbeleid Wormerland	2014
Nieuwe nota's als gevolg van Decentralisaties:	
Verordening maatschappelijke ondersteuning	November 2014
Beleidskader Sociaal Domein	Oktober 2014
Beleidskader Participatiewet	December 2014
Beleidsplan inkomensvoorziening	December 2014
Armoedebeleid in sociaal domein	Januari/februari 2015
Verordening kostendeler	Januari/februari 2015
Verordening maatschappelijke participatie schoolgaande kinderen	Januari/februari 2015
Verordening langdurigheidstoeslag (individuele inkomenstoeslag)	Januari/februari 2015
Wmo beleidsplan 2015-2019	2015

Wat willen we bereiken

Het Rijk geeft gemeenten steeds meer taken en verantwoordelijkheden. De begeleiding, ondersteuning en verzorging uit de Awbz gaan per 2015 over naar de Wmo. Vanaf 2014 is bovendien de aanspraak op dagbesteding vervallen en is de aanspraak op persoonlijke verzorging gewijzigd. De uitvoering van de Participatiewet ligt vanaf 2015 (voor WWB, voormalig Wajong en Wsw) bij gemeenten. En de gemeenten zijn per 2015 verantwoordelijk voor de jeugdhulp. Het gaat hier om de provinciale jeugdhulp, de jeugdbescherming en -reclassering, de jeugd-ggz en de zorg voor licht verstandelijk gehandicapte jeugd.

De decentralisatie van de Awbz en de decentralisatie van de jeugdhulp vormen een grote uitdaging voor ons. Niet alleen komen er nieuwe taken op ons af, de bezuinigingen zijn fors. Wij moeten dus meer gaan doen met minder geld en de eigen kracht van burgers aan gaan spreken. Er zijn naast zorgen echter ook winstpunten. Door maatschappelijke professionals (bij het uitvoeren van verschillende regelingen voor klanten met meervoudige problematiek) intensiever te laten samenwerken wil de gemeente bereiken dat onze inwoners in staat zijn zichzelf verder zelfstandig te ontplooiën en te participeren in de samenleving. De intensieve samenwerking moet ook voorkomen dat er een cumulatie van armoederisico's ontstaat, zoals een combinatie van slechte arbeidsmarktpositie, problematische schulden, laag opleidingsniveau en gezondheidsproblemen. Het college wil een sluitende keten van voorzieningen aanbieden naast de mogelijkheid om maatwerk te leveren. De gemeente is als geen ander in staat om de regie over de keten te voeren, daarbij te sturen op resultaat en om witte vlekken, overlap en aansluitingsproblemen te signaleren.

Hierbij hanteren wij de volgende uitgangspunten:

- We werken met één plan, één regisseur op één gezin in de jeugdhulp.
- Het verstrekken van zorg wordt in beginsel in de directe omgeving aangeboden, eerst lokaal, dan regionaal en dan pas boven-regionaal.
- Aanbieders van (jeugd-)zorg voldoen aan de zogenaamde out-come criteria, die door het Rijk zijn opgesteld.
- We werken preventief, gericht op eigen kracht.
- We zetten de zorg meer klantgericht in en organiseren deze efficiënter.
- Wij zetten ons in om mensen blijvend aan het werk te helpen.

Wij willen mensen zo veel mogelijk in staat te stellen zelf hun verantwoordelijkheid te nemen en op eigen kracht hun problemen op te lossen/beperkingen te compenseren. We willen bijdragen aan de versterking van het eigen organisatievermogen. De vraag naar wat mensen wél kunnen dient leidend te zijn over de vraag wat zij niet kunnen. De gemeente ondersteunt mensen bij het zoeken naar oplossingen. Deze oplossingen kunnen liggen in de mogelijkheden van mensen zelf, het sociale netwerk om mensen heen, vrijwillige inzet, laagdrempelige voorzieningen in de wijk of individuele voorzieningen. De oplossing moet maatwerk zijn. Vanwege het grote belang van mantelzorgers en vrijwilligers in de ondersteuning van mensen zet de gemeente in op het versterken en ondersteunen

van mantelzorgers en vrijwilligers. Ook willen wij het aanbod aan laagdrempelige voorliggende voorzieningen in de wijken versterken zodat zwaardere en duurderde vormen van ondersteuning uitgesteld of voorkomen wordt. Dit neemt niet weg dat de gemeente trots is op de huidige inzet van mantelzorgers en vrijwilligers. Wij willen de nieuwe doelgroepen van de Wmo leren kennen, in 2015 een passend ondersteuningsaanbod op maat bieden waarbij toegewerkt wordt naar resultaatsturing. In de ondersteuning werken de kernpartners van het sociaal team, waaronder de consultants Wmo, optimaal samen met netwerkpartners.

Het uitgangspunt is dat de uitgaven niet het niveau van de ontvangen doeluitkeringen in het gemeentefonds overschrijden.

Wat doen we ervoor

Onderwerp	Activiteit
Versterken algemene voorzieningen	Faciliteren in initiatief Belbus Wormerland Uitvoering conform subsidieaanvragen Regionale sociale agenda (o.a. BUUV, Communicatie, visie beschermd wonen)
De nieuwe Wmo (Maatwerkvoorzieningen)	Wmo beleidsplan 2015-2019 met o.a. - Verder ontwikkelen samenwerking in sociaal team met netwerkpartners - Uitwerking bezuinigingen hulp in het huishouden - Uitwerken arrangementen binnen maatwerkvoorzieningen - Uitwerken resultaatsturing binnen gehele maatschappelijk domein - Ontwikkelen meetinstrument voor effectmeting Wmo-beleid - Cliëntondersteuning - Ouderen - Zorgboerderijen Invullen randvoorwaarden optimale samenwerking binnen netwerk Wmo
Uitvoeringsplan Wmo	Uitvoeren acties conform uitvoeringsplan Wmo "Rondom burgers 2012-2015"
Mantelzorg	Uitvoeren acties conform uitvoeringsprogramma mantelzorgbeleid "Rondom mantelzorgers"
Vrijwilligersbeleid	Uitvoeren acties conform uitvoeringsprogramma vrijwilligerswerkbeleid "Rondom vrijwilligers".
Zorg	Faciliteren in de oprichting van een zorgcorporatie (2016) Een op zorgboerderijen toegespitste Wmo beleidsnotitie.
Jeugdhulp	Uitvoering beleidsplan Jeugdhulp 2015-2017 met o.a. Uitvoering beleidsplan jeugdhulp 2015-2017 met o.a. - Handhaven preventieniveau van bestaande voorzieningen - Er is een Jeugdteam in Wormerland actief, dat de toegang vormt tot alle vormen van jeugdhulp - Uitwerken aansluiting tussen de scholen in het PO en VO en het Jeugdteam via het schoolmaatschappelijk werk - Aansluiting basisscholen en Jeugdteam op Matchpoint - Samenwerkingsafspraken tussen huis- en jeugdartsen en het Jeugdteam - Jeugdhulp mogelijk maken via Pgb-regeling - Organiseren cliëntparticipatie - Instellen vertrouwenspersoon - Instellen klachtenprocedure - Laagdrempelige opvoed- en opgroei-ondersteuning via Centrum Jong - De toegang tot de jeugdhulp loopt via het jeugdteam
Jeugdbeleid	Uitvoering jeugdnota met o.a.:

Onderwerp	Activiteit
	<ul style="list-style-type: none"> - Instellen van een jeugdraad - Realiseren JOP. En daarnaast: <ul style="list-style-type: none"> - Hernieuwde dialoog voeren met alle betrokkenen om tot een gewenst vernieuwd jeugdbeleid te komen
Participatie	Uitvoering beleidsplan Participatiewet: <ul style="list-style-type: none"> - harmonisatie instrumentarium re-integratie met regio - doorontwikkeling werkgeversservicepunt - heldere aanpak en instrumenten re-integratie - instellen van het werkbedrijf (overlegtafel) - aansluiting lokale werkgevers/verenigingen/maatschappelijke partners
Sociale werkvoorziening	Er zal ingezet worden om de organisatie van het werkgeversservicepunt voldoende stevigheid te geven zodat deze al de doelgroepen vanuit de Participatiewet kan bedienen, waaronder per 1 januari 2016 detachering van de bestaande SW'ers. Stip aan de horizon blijft een publiek - private samenwerking, waarvoor een stevig werkgeversservicepunt een voorwaarde is.

Kengetallen en indicatoren

Omschrijving	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Doorlooptijden van aanvragen levensonderhoud in dagen	22	20	20
Aantal geground verklaarde bezwaarschriften	2	5	2
Inkomensvoorziening, aantal			
- cliënten	221	220	220
- aanvragen	98 toegekend 120 aangevraagd	80	100
- beëindigingen	81	60	80
Aantal aanvragen:			
- Bijzondere bijstand	125	134	120
- Langdurigheidstoeslag	118	120	100
- Zorgfonds	53	50	0
- Schuldhulpverlening (aanvragen)	13	15	15
- Maatschappelijke participatie schoolgaande kinderen	60	70	80
Aantal trajectplannen Scholing & activering/ arbeidsverplichtingen met trajectplan	75%	75%	90%
Aantal arbeidsplaatsen Sociale werkvoorziening/ wachtlijst	17/5	25/12	17
Jeugdgezondheidszorg:			
- Kinderen met overgewicht 0-4 jaar		215	215
- Kinderen met obesitas 0-4 jaar		33	33
Aantal meldingen Wmo	769	550	880

Omschrijving	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Aantal aanvragen individuele voorzieningen Wmo	589	500	700
Klanttevredenheid Wmo-vervoer		6,9	7,0
Rapportcijfer toegang ondersteuning (Wmo-loket)	7,9	7,5	7,5

Wat kost het?

(bedragen x € 1.000)	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
150 Inkomensvoorziening	3.502	3.947	3.666	3.316	2.916	2.916
151 Bijzondere bijstand	250	193	200	144	144	144
152 Armoedebeleid	39	62	71	71	71	71
155 Sociale werkvoorziening	619	670	614	593	593	593
157 Participatiebudget	525	576	443	443	443	443
164 Wet maatschappelijke ondersteuning	2.265	2.459	3.661	3.713	3.664	3.661
180 Jeugdbeleid	195	387	3.288	3.028	2.881	2.881
285 Kwijtschelding gemeentebelastingen	147	123	125	125	125	125
Totaal lasten	7.542	8.417	12.070	11.434	10.838	10.835
150 Inkomensvoorziening	2.796	3.053	2.805	2.554	2.298	2.298
151 Bijzondere bijstand	34	18	18	18	18	18
155 Sociale werkvoorziening	501	578	0	0	0	0
157 Participatiebudget	455	373	0	0	0	0
164 Wet maatschappelijke ondersteuning	287	270	277	277	277	277
170 Vluchtelingen	0	0	0			
Totaal baten	4.073	4.292	3.100	2.849	2.593	2.593
Totaal 03 Sociaal domein	3.469	4.125	8.969	8.584	8.245	8.241

Nadere toelichting budgetten Decentralisaties

We ontvangen, op basis van de Meicirculaire (op basis waarvan deze begroting is opgesteld) voor de 3 Decentralisaties de hieronder vermelde bedragen. De te ontvangen bedragen vanuit het Rijk zijn opgenomen in programma 6, product Algemene Uitkering. Deze bedragen zijn, conform afspraak, vertaald in uit te geven budgetten, onder de volgende producten in dit programma:

Decentralisatie	Bedrag Alg. Uitkering	Onderverdeling product	2015	2016	2017	2018
		Budgetten tbv Decentralisatie (61655, 61657 t/m 61661)	3.113	3.069	2.965	2.984
	€ 3.113 ('15)	Extra nodig, vanuit reserve	4			
	€ 3.069 ('16)	Minder nodig, naar reserve		-213	-255	-274
Jeugdhulp	€ 2.965 ('17)	Centrum Jong (61656)	120	120	120	120
	€ 2.984 ('18)	Jeugdbeleid (61800)	<u>51</u>	<u>51</u>	<u>51</u>	<u>51</u>
		Totaal 180 Jeugdbeleid	3.288	3.028	2.881	2.881

Product	Vershil	Toelichting verschil 2015 t.o.v. 2014
	- 373 (N)	een bezuiniging van € 44 te noemen, welke door het Rijk is opgelegd binnen de overgehevelde 3D-gelden, ten opzichte van 2014. De baten staan vanaf 2015 niet meer op dit product verantwoord, omdat deze gelden via de Algemene Uitkering worden ontvangen. Deze maken nu onderdeel uit van progr.6 De € 42 voor Educatie ontvangt Zaanstad direct voor ons, als contactgemeente.
164 Wet Maatschappelijke Ondersteuning	1.202 (N)	De hogere lasten ten opzichte van 2014 worden veroorzaakt door de Decentralisatie in 2015 van de AWBZ (€ 1.296). Daartegenover waren er in 2014 eenmalige implementatiekosten (€ 90) geraamd.
180 Jeugdbeleid	2.901 (N)	In verband met de Decentralisatie van de Jeugdhulp staan de (via de Alg.Uitkering ontvangen) uitgaven ad € 3.113 vanaf 2015 hier geraamd. Daartegenover zijn de in 2014 eenmalige implementatiekosten en de budgetten die nu in de decentralisatie-uitkering zitten (€ 196) niet meer in 2015 geraamd.

Reserves en voorzieningen

Stand reserves per 31-12 (bedragen x € 1.000)	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Bestemmingsreserve Wmo, Jeugdhulp en Participatie	1.123	1.511	1.507	1.720	1.975	2.249
Bestemmingsreserve WWB Inkomensdeel	279	0	0	0	0	0
Verbetering ouderenhuisvesting	185	180	175	170	165	160
Totaal reserves	1.588	1.691	1.683	1.890	2.141	2.410

Toelichting op mutaties tussen eind 2015 versus eind 2014

Reserve Wmo, Jeugdhulp en Participatie:

De naam van deze reserve is door de Raad verruimt tijdens de vergadering over de Jaarrekening 2013. Dit om de risico's van alle drie de Decentralisaties vanuit het Rijk vanaf 2015 op te kunnen vangen. Op dit moment verwachten we in 2015 een (klein) tekort op de Jeugdhulp van € 3.672, welke we aan de reserve onttrekken. Vanaf 2016 verwachten we een overschot, wat toegevoegd wordt aan deze reserve.

Reserve Ouderenhuisvesting:

Uit deze reserve wordt ieder jaar € 5.000 onttrokken ten behoeve van woonvoorzieningen.

Risico's

Onderwerp	Activiteit
Jeugdhulp	Per 2015 wordt de Jeugdhulp die nu onder verantwoordelijkheid van de stadsregio Amsterdam valt, overgeheveld naar de gemeenten. Het idee van deze transitie is om dit o.a. door meer effectievere inzet in het preventieve veld, ontschotting van financieringsstromen en regionale inkoop van specialistische zorg te realiseren. In 2014 is Wormerland samen met de gemeente Oostzaan middels een Jeugdteam gestart om de toegangsfunctie

Onderwerp	Activiteit
	<p>tot de Jeugdhulp vormt te geven. Financiële risico's staan beschreven in het beleidsplan Jeugdhulp. De belangrijkste zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Onvoldoende budget om benodigde zorgaanbod te realiseren - Grotere zorgvraag dan waarmee rekening is gehouden - Inkoop is nog niet afgerond. <p>Bovendien zijn de contractafspraken nog niet vastgesteld.</p> <p>Als beheersmaatregel is de reserve Wmo, jeugdhulp en participatie gevormd, waaruit eventuele tegenvallers in 2015 kunnen worden opgevangen.</p>
Inkomensvoorziening	Risico van grote financiële verplichtingen aan WWB klanten tussen de 21-65 jaar: De nieuwe doelgroep zal lastiger een baan vinden en daardoor uit de uitkering stromen. We zullen hierdoor meer uitkeringen verstrekken en langduriger.
Participatie	De budgetten voor participatie en sociale werkvoorziening zijn verlaagd. We proberen deze korting te behalen door "slimmer" uit te voeren en verbindingen te leggen met andere disciplines. Hierdoor zal eerder gesignaleerd worden, maar het beroep op begeleiding/voorzieningen toenemen.
Sociale werkvoorziening	<p>De transitie van sociale werkvoorziening-medewerkers van Baanstede naar reguliere werkgevers gaat minder snel dan gehoopt. Door het faillissement van de partij die de detachering zou uitvoeren is vertraging gekomen in de uitvoer van het transitieplan. De kosten voor de gemeente gaan minder snel omlaag dan in eerste instantie in het transitieplan is voorgesteld. Daarnaast zijn de geplande herstructureringskosten nog niet ingezet in 2014, deze schuiven naar verwachting door naar de jaren daarna.</p> <p>Voor het korte termijn scenario zijn in de huidige begroting nog geen budgetten opgenomen. De begroting van Baanstede zal via een gewijzigde begroting worden aangepast aan de keuze van het bestuur tot dit scenario. Zodra de meerjarenbegroting van Baanstede kan worden vastgesteld zijn de cijfers bekend en zal zo nodig bij de Zomerrapportage gevraagd worden om het budget voor de sociale werkvoorziening aan te passen.</p>
Individuele voorzieningen	De kosten voor de Wmo-verstrekkingen zijn afhankelijk van de vraag en hebben een open einde. De vraag en kosten van toegekende voorzieningen fluctueerden aanzienlijk in de afgelopen jaren. Bezuinigingen in de zorg, wijzigingen in de zorgverzekeringen, de vergrijzing en het scheiden van wonen en zorg leiden mogelijk tot extra druk op de budgetten voor de Wmo.
De nieuwe Wmo 2015	De financiële kaders voor de nieuwe taken per 2015 zijn bekend. De onderhandelingen voor de inkoop van de gecontracteerde zorg zijn nog niet afgerond waardoor het nog niet duidelijk is in hoeverre de gestelde bezuinigingen op termijn kunnen worden gehaald. De gevolgen van de nieuwe kostprijsberekening (trajectfinanciering) zijn nog onzeker evenals de wijze waarop de Wmo benadering van de ondersteuningsvraag van de nieuwe doelgroep zal gaan uitpakken. Met de reserve Wmo, jeugdhulp en participatie kan verevening plaatsvinden van eventuele incidentele overschrijdingen op de in de begroting geraamde budgetten.

Programma 4 Maatschappelijke Participatie

Portefeuillehouder

P.C. Tange, P.J.M. Fens, K. van Waaijen

Ambtelijke programmamanager

Afdelingshoofd Dienstverlening

Omschrijving programma

In dit programma worden de uitgaven en inkomsten geraamd van de gemeentelijke activiteiten op het terrein van cultuur, sport, onderwijs en gezondheid. Ook wijk en buurtgericht werken is onderdeel van dit programma.

De volgende producten maken deel uit van dit programma:

Producten
Onderwijshuisvesting
Bewegingsonderwijs
Leerlingenvervoer
Overige lokale onderwijstaken
Multifunctionele accommodaties
Peuterspeelzalen
Openbare bibliotheek
Club- en buurthuiswerk
Muziekonderwijs
Dorps theater
Overig sociaal en cultureel werk
Sportstimulering
Sportterreinen
Sportzalen
Sporthal
Zwembad
Wijk en buurtgericht werken
Volksgezondheid
Kinderopvang
Internationale samenwerking

Achtergrondinformatie

Hieronder volgen alle actuele beleidsnota's die voor dit programma zijn vastgesteld.

Naam beleidsnota	Jaar vastgesteld in raad/ herzien
Nota Dierenwelzijn	2012
Kadernota Wijk en buurtgericht werken	2012
Handhavingsbeleid kinderopvang 2012	2012
Cultuurnota gemeente Wormerland 2013-2016	2012 / 2016
Algemene subsidieverordening	2011
Diverse specifieke subsidieregels	2011
Beleidskader voor- en voegschoolse voorzieningen	2010
Specifieke subsidieregels onderwijs subsidies	2011
Specifieke subsidieregels brede schoolontwikkeling	2011
Verordening onderwijshuisvesting	2009
Verordening leerlingenvervoer	2009
Regionale nota volksgezondheid 2009-2014	2009 / 2014
Kadernota privatisering sportvelden	2007

Wat willen we bereiken

Maatschappelijke ontwikkelingen maken dat er groeiende aandacht is voor participatie in de meest brede zin. Participatie staat in dit kader voor meedoen aan het maatschappelijke leven waarbij er in de afgelopen tijd sprake is van een overgang van een verzorgingsstaat naar een participatiemaatschappij. Eigen verantwoordelijkheid wordt steeds belangrijker gelet op de beleidsvoornemens vanuit het rijk en de daaraan gekoppelde bezuinigingen. Van Wormerland vraagt dit om het ontwerp en de uitvoering van sociaal beleid op een andere leest te schoeien en te zoeken naar andere, vernieuwende werkwijzen. Naar nieuwe vormen van sturing, waarin de participatie van burgers, mantelzorgers, vrijwilligers en organisaties een duidelijke plaats heeft.

Gelet op de komende decentralisaties gaan we ons dan ook maximaal inzetten op het in stand houden van de laagdrempelige ondersteuning, zoals die voor de mantelzorgers. Voor ons is dit een basisvoorziening die nodig is om onze ambities op het gebied van participatie waar te maken. Onderwijs is een belangrijke peiler en zoals vaker gemeld "de jeugd heeft de toekomst". Wij zetten ons in op een beleid dat ervoor zorgt dat we alle verschillende zaken die te maken hebben met het (jonge) kind meer op elkaar afstemmen. Wij zetten in op ontschotting tussen het aanbod van kinderopvang, naschoolse opvang, brede school en het aanbod van zorgprofessionals. Dit is nodig om ervoor te zorgen dat we de doorlopende leerlijn van kinderen verbeteren.

Wat doen we ervoor

Onderwerp	Activiteit
Meer functionele inzet van leegstand in scholen	We doen onderzoek naar de bezettingsgraad van scholen in samenhang met hun functionaliteit. Het doel is structurele leegstand te verminderen en om te zetten in passende functies.
Minder kosten en meer duurzame exploitatie te huisvesten maatschappelijke functies	De MFA-plannen worden op kleinere schaal uitgevoerd. We onderzoeken of er voor huisvestingsbehoefte van het theater alternatieven bestaan.
Meer verantwoordelijkheid bij sportverenigingen voor het beheer en onderhoud van de sportterreinen	Herinrichting en privatisering sportvelden Neck-Zuid. Herinrichting en privatisering sportvelden VV Jisp: in 2015 verkennen we de haalbaarheid van de herinrichting van de sportvelden met kunstgras en woningbouw aan het lint.
Exploitatie sporthallen en zwembad	We maken jaarlijks afspraken met Sportfondsen over een vierjarenplan en hebben periodiek overleg over het verloop daarvan.
Volkgezondheid	Uitvoeren programma GGD, gericht op terugdringen alcoholgebruik en overgewicht.
Meer samenwerking met bewoners in hun woon- en leefomgeving.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gezamenlijke uitvoering van kadernota Wijkgericht Werken met kernpartners Wormerwonen, Scwo, de wijkagent en een bewonersafvaardiging; ▪ Het houden van cyclisch ingerichte wijkpeilingen; ▪ Het inzetten van wijkcoördinatoren die de wijkpeilingen en alles wat daarmee samenhangt, 'trekken'. ▪ Werkwijze contactcommissie inpassen bij wijkgericht werken; ▪ Procesafspraken maken met contactcommissies over de besteding van wijkbudgetten; ▪ Actualiseren Verordening en protocol contactcommissies; ▪ Vraaggerichte ondersteuning aan contactcommissies, zoals bijvoorbeeld aan de contactcommissie Jisp bij het ontwikkelen van een dorpsvisie.

Onderwerp	Activiteit
Ghana	Voortzetting in 2015 van het in 2014 gestarte project voor de aanleg van een waterput bij een school in Ghana. De realisatie en begeleiding wordt georganiseerd vanuit de projectorganisatie van de ter plekke aanwezige cacao-fabrieken. Het (eenmalige, voor 2014 beschikbaar gestelde) budget wat in 2014 nog niet is uitgegeven, dient hiervoor bij de jaarrekening 2014 te worden meegenomen naar 2015.

Kengetallen en indicatoren

Omschrijving	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Aantal leerlingen in het openbaar onderwijs			
- Wormer	787	760	757
- Jisp	112	122	102
- Neck	118	129	99
- Oostknollendam	45	52	0
Totaal openbaar	1.017	1.063	958
Aantal leerlingen bijzonder onderwijs	332	344	255
Totaal leerlingen basisonderwijs	1.339	1.407	1.213
Leerlingvervoer			
Aantal leerlingen en vervoerskosten per leerling speciaal onderwijs	43/€ 2.928	53/€3.200	42
Aantal leerlingen en vervoerskosten per leerling speciale school voor basisonderwijs	21/€ 3.513	29/€2.300	20
Aantal leerlingen en vervoerskosten per leerling bij keuze voor speciale schoolrichting	21 / € 765	20 / €600	20
Rapportcijfer voor aantal resp. kwaliteit voorzieningen m.b.t.:	'tevreden tot zeer tevreden' :	'tevreden tot zeer tevreden' :	'tevreden tot zeer tevreden' :
- sport	69%	65%	65 %
- culturele voorzieningen	23%	22%	22 %
- voorzieningen voor jongeren	10%	50%	50 %
- aanbod verenigingen en clubs	23%	62%	62 %
- onderwijs in algemeen	48%	54%	54 %
Aantal voorzieningen voor kinderopvang/aantal met rapport handhaving*/aantal hersteld*			
- gastouders		25	22
- kindercentra		8	7
- buitenschoolse opvang		9	8

* Getallen volgens het jaarverslag van het voorgaande jaar.

Wat kost het?

(bedragen x € 1.000)	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
090 Onderwijshuisvesting	1.055	600	708	707	699	673
091 Bewegingsonderwijs	53	54	60	60	60	60
092 Leerlingvervoer	229	279	248	248	248	248

(bedragen x € 1.000)	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
093 Overige lokale onderwijstaken	203	160	157	157	157	157
100 Multifunctionele accommodaties	227	433	494	494	494	494
102 Peuterspeelzalen	67	119	128	128	128	128
103 Openbare bibliotheek	195	219	222	222	222	222
104 Club- en buurthuiswerk	314	333	329	329	329	329
105 Muziekonderwijs	64	65	58	58	58	58
106 Dorpstheater	0	0	0			
107 Overig sociaal en cultureel werk	151	177	169	169	169	169
110 Sportstimulering	48	51	49	49	49	49
111 Sportterreinen	188	220	219	229	229	229
112 Sportzalen	129	134	137	137	137	137
113 Sporthal	85	92	99	99	99	56
114 Zwembad	209	223	206	206	206	169
115 Wijk- en buurtgericht werken	66	96	88	88	88	88
163 Volksgezondheid	553	498	506	506	506	506
190 Kinderopvang	31	31	20	20	20	20
195 Internationale samenwerking	35	20	2	2	2	2
Totaal lasten	3.901	3.804	3.899	3.908	3.900	3.794
090 Onderwijshuisvesting	36	0	0	0	0	0
092 Leerlingenvervoer	4	3	3	3	3	3
093 Overige lokale onderwijstaken	32	33	33	33	33	33
100 Multifunctionele accommodaties	59	81	150	150	150	66
102 Peuterspeelzalen	3	0	0	0	0	0
111 Sportterreinen	27	37	37	37	37	37
112 Sportzalen	9	12	12	12	12	12
163 Volksgezondheid	2	0	0	0	0	0
Totaal baten	172	164	235	235	235	151
Totaal 04 Maatschappelijke participatie	3.729	3.640	3.664	3.673	3.665	3.643

Toelichting financiële verschillen, groter dan € 10.000

(N = nadelig ten opzichte van 2014 V = voordelig ten opzichte van 2014)
 Genoemde bedragen zijn x € 1.000)

Product	Vershil	Toelichting verschil 2015 t.o.v. 2014
090 Onderwijshuisvesting	108 (N)	In de begroting van 2014 staat een incidentele taakstellende bezuiniging van € 160. De lasten zijn daarom vanaf 2015 weer hoger in de begroting. Daartegenover is de doorberekening van de werkorganisatie vanaf 2015 € 35 lager (i.v.m. gereedkomen IHP).

Product	Vershil	Toelichting verschil 2015 t.o.v. 2014
092 Leerlingenvervoer	-31 (V)	In verband met een goedkopere aanbesteding kon dit budget voor 2015 met € 31 verlaagd worden.
100 Multifunctionele accommodaties	61 (N) 69 (V)	Aan de ene kant is het krediet voor de bruidschat voor inrichtingskosten in het vorige mfa-plan geschrapt (wat lagere kapitaallasten van € 81 als gevolg heeft vanaf 2015). Aan de andere kant zijn in de loop der jaren budgetten vrijgevallen die betrekking hadden op huisvesting van de mfa-gebruikers. Omdat die budgetten geormerkt voor toekomstige huisvesting in de nieuwe mfa, worden ze vanaf 2015 opgevoerd (ad € 134) om te dienen voor de mfa-plannen. De baten zijn in 2015 hoger, door een onttrekking aan de voorziening Meerjarige onderhoudsplannen gebouwen, zoals besloten tijdens de bezuinigingsraad van juni 2013 ad € 84. Daartegenover is de huuropbrengst voor de mfa Weremere € 15 lager dan in 2014.
114 Zwembad	- 17 (V)	Bij de Zomerrapportage 2014 is er € 10 bijgeraamd in verband met een afwikkeling van 2013. De lasten 2015 zijn daarom hoger.
195 Internationale samenwerking	- 18 (V)	Het (externe) budget voor internationale samenwerking is in de bezuinigingsronde van 2012 afgeraamd. Bij de bezuinigingen in 2013 is deze voor het jaar 2014 incidenteel teruggedraaid.

Reserves en voorzieningen

Stand reserves per 31-12 (bedragen x € 1.000)	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Bestemmingsreserve onderhoud Dorpshuis de Lepelaar Jisp	35	35	35	35	35	35
Bestemmingsreserve Privatisering sportvelden	29	29	29	29	29	29
Bestemmingsreserve Renovatie en onderhoud sportvelden	182	182	182	182	182	182
Bestemmingsreserve Wet Kinderopvang	33	33	33	33	33	33
Leefbaarheid wijken/kleine kernen	0	24	0	0	0	0
MFA-coördinator Centrumplan	160	127	33	0	0	0
Reserve aanpassingen gebouwen t.b.v. brede school	49	49	0	0	0	0
Reserve frictiekosten IHP	0	0	0	0	0	0
Totaal reserves	488	479	312	279	279	279

Stand voorzieningen per 31-12 (bedragen x € 1.000)	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Voorziening meerjaren onderhoudsplannen (MOPs)	1.182	1.223	1.239	881	867	800
Voorziening vervanging gymnastiekinrichting	69	69	68	70	72	74
Totaal voorzieningen	1.250	1.292	1.307	951	940	874

Toelichting op mutaties tussen eind 2015 versus eind 2014

Reserve Onderhoud De Lepelaar:

Er zijn geen verwachte mutaties in deze reserve.

Reserve Privatisering sportvelden:

Er zijn geen verwachte mutaties in deze reserve.

Reserve Renovatie en onderhoud sportvelden:

Er zijn geen verwachte mutaties in deze reserve.

Reserve Wet Kinderopvang:

Er zijn geen verwachte mutaties in deze reserve.

Reserve Leefbaarheid/kleine kernen:

Deze reserve wordt al jaren niet gebruikt. Er is inmiddels in de exploitatie een regulier budget opgenomen voor Wijk- en buurtgericht werken. Het saldo van deze reserve ad € 23.564 valt daarom vrij, en komt ten gunste van de exploitatie 2015.

Reserve MFA-coördinator Centrumplan:

Conform begroting 2014-2017 wordt er in 2015 en 2016 € 33.000 uit deze reserve onttrokken. Daarna is deze reserve niet meer nodig, zodat het resterende bedrag van € 60.988 kan vrijvallen ten gunste van de exploitatie 2015.

Reserve aanpassingen gebouwen tbv brede school:

Tijdens de bezuinigingsronde van juni 2013 is besloten om de jaarlijkse toevoeging aan deze reserve te schrappen. Er zijn daarom geen verdere plannen ontwikkeld voor de aanpassingen van gebouwen. Het restant van deze reserve ad € 48.979 valt daarom vrij, en komt ten gunste van de exploitatie 2015.

Voorziening MOPs:

Volgens de plannen zal er in 2015 € 248.980 worden toegevoegd, en € 233.322 worden onttrokken.

Voorziening vervanging gymnastiekrichting:

De begrote toevoeging is ongeveer gelijk aan de verwachte uitgaven in 2015, beiden zijn ongeveer € 15.000. Het saldo wijzigt per saldo bijna niet in de loop van 2015.

Risico's

Onderwerp	Activiteit
Privatisering Ontwikkeling Voetbal Vereniging Jisp	Het is in verband met de wijziging van de provinciale ruimtelijke verordening (Bestaand Bebouwd Gebied) onduidelijk of de provincie instemt met woningbouw gesitueerd aan het bestaande lint.
Exploitatie openluchtzwembad het Zwet	De gemeente heeft de exploitatie ondergebracht bij Sportfondsen Wormer. De bijdrage is gebaseerd op een gemiddelde exploitatie en wordt jaarlijks aangepast aan de index van de gemeentebegroting. Risico: bij zeer slecht zomerweer kan het tekort boven de geraamde exploitatiebijdrage uitgaan.
Leerlingenvervoer	Het leerlingenvervoer kent een openeinderegeling. De gemeente heeft met name geen grip heeft op het aantal kinderen dat gebruik maakt van de regeling. Grootste kostenpost is die van het aangepaste vervoer met als belangrijke variabelen: het aantal leerlingen en de routes. De gemeente heeft geen grip op het aantal kinderen maar zorgt door aanbesteding van het vervoer wel voor een zo efficiënt mogelijke route-indeling.

Programma 5 Leefomgeving

Portefeuillehouder

*F.J.W. Saelman, P.J.M. Fens,
J.N.J.J. Beemsterboer, P.C. Tange*

Ambtelijke programmamanager

Afdelingshoofd Gebied en wijkzaken

Omschrijving programma

Leefomgeving is een breed programma en heeft betrekking op het woon- en leefklimaat van Wormerland.

We hebben een goed onderhouden woon- en werkomgeving voor ogen, die voldoet aan de behoeften van bewoners, bedrijven en andere gebruikers. De gemeentelijke activiteiten moeten ertoe leiden dat de burgers de inrichting en onderhoud van de openbare ruimte als voldoende waarderen. Het beheer van de openbare ruimte heeft zowel betrekking op het planmatig deel als het dagelijkse onderhoud. Voor het beheer van bijvoorbeeld groen en wegen zijn contracten afgesloten met externe partijen waaronder de Baanstede.

De gemeente draagt er ook zorg voor dat de inwoners beschikken over voldoende mogelijkheden om hun afval ter verwijdering aan te bieden. Daarnaast is goed rioolbeheer van essentieel belang. Uitdagingen op het gebied van klimaat- en milieubeleid maken onderdeel uit van dit programma.

De inwoner van Wormerland heeft recht op een veilige leefomgeving. Hoe inwoners de veiligheid ervaren is van groot belang voor het bepalen van prioriteiten voor de gemeente. Het gaat hierbij om de openbare orde en veiligheid, brandveiligheid, rampenbestrijding en sociale veiligheid. Het bestuur zet zich in om een veilig Wormerland te krijgen en te houden.

De volgende producten maken deel uit van dit programma:

Producten

Wegen

Bruggen en kunstwerken

Pontveren

Openbare verlichting

Waterpartijen en gangen

Kaden en oevers

Speelplaatsen

Openbaar groen

Openbare ruimte algemeen

Afval

Rioolbeheer

Eerste aanleg riool

Milieubeleid algemeen

Bodem

Klimaatbeleid

Begraafplaatsen

Begraven

Integraal Veiligheidsbeleid

Rampenbestrijding

Gebouwenbeheer brandweer

Beheer panden en gronden

Achtergrondinformatie

Hieronder volgen alle gemeentelijke regels en actuele beleidsnota's die voor dit programma zijn vastgesteld.

Naam beleidsnota	Jaar vastgesteld in raad / herzien
Duurzaamheidsprogramma 2014-2017	2013 / 2018
Openbare verlichting	2013 / 2017
Nota Integraal Veiligheidsbeleid	2013 / 2018
Afvalbeheerplan 2012-2016	2012 / 2017
Gemeentelijk rioleringsplan	2012 / 2017
Wegenbeheerplan	2012 / 2017
Milieubeleidsplan	2010 / 2016
Bomenbeleidsplan	2014 / 2018
Gemeentelijk Verkeer- en Vervoerplan, uitvoeringsplan	2009 / 2016
Speelplaatsenplan	2007 / 2016
Groenstructuurplan	2003 / 2016

Wat willen we bereiken

We hebben een veilig ingerichte woon- en werkomgeving voor ogen die voldoet aan de behoeften van bewoners, bedrijven en andere gebruikers. We willen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van achterstallig onderhoud voorkomen. We bevorderen een duurzame leefomgeving en vergroten het milieubewustzijn bij inwoners en bedrijven.

De inwoners moeten zich veilig voelen. We dragen daaraan bij door overlast adequaat aan te pakken, waar nodig in samenwerking met de politie. De burgers zijn goed geïnformeerd over de ontwikkelingen op het gebied van veiligheid. Men is zich bewust van de eigen mogelijkheden een bijdrage te leveren aan een veilig woonklimaat.

De politie heeft als taak het handhaven van de openbare orde. Wormerland beschikt over een BOA die kleinere overtredingen aanpakt. Te denken valt aan aanlijnplicht honden, lang parkeren van voertuigen en caravans, vaartuigen in de berm, overlast jongeren en autowrakken op de weg. Daarnaast is een kernregisseur actief in de kernen Neck en Jisp om overlast aan te pakken.

We willen een goed beeld hebben van de bestaande risico's binnen de gemeente en beschikken over adequate middelen om bij rampen hulp te kunnen bieden. De Veiligheidsregio brengt de risico's binnen de regio in kaart en oefent samen met gemeenten om bij calamiteiten effectief op te treden bij de bestrijding van de gevolgen. De burgers worden via de website geattendeerd op deze risico's.

Het toezicht op ruimtelijke en milieuregelgeving hebben wij bij de Milieudienst Waterland ondergebracht. Deze dienst maakt onderdeel uit van de Regionale Uitvoeringsdienst IJmond/Zuid-Kennermeland/Waterland. Hiermee voldoen wij aan de kwaliteitseisen die het Rijk stelt met betrekking tot het toezicht.

Wat doen we ervoor

Onderwerp	Activiteit
Duurzaamheidsmaatregelen	<ul style="list-style-type: none"> • Voortzetten Project route du soleil • Inrichten Servicepunt duurzame energie • Organiseren Energiemarkt
Certificaat Keurmerk Veilig Ondernemen	In 2015 zal in samenwerking met de bedrijvenvereniging, MKB, ATN beveiliging en de brandweer het certificaat Keurmerk Veilig Ondernemen worden verkregen.

Onderwerp	Activiteit
Extra blauw in Wormerland	In overleg met de politieacademie de inzet van studenten (buurtveiligheidsteams) in Wormerland organiseren.
Advisering milieu	<ul style="list-style-type: none"> • Invullen van de milieuparagraaf in de ruimtelijke plannen. • Adviseren bij meervoudige complexe vergunningaanvragen (waarbij meerdere elementen dan milieu spelen) en het in behandeling nemen van enkelvoudige vergunningaanvragen omgevingsvergunningen.
Integratie Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH)	Verlenen van vergunningen, het uitvoeren van toezicht en de handhaving op provinciale inrichtingen (uitvoering RUD IJmond).

Kengetallen en indicatoren

Omschrijving	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Aantal ingediende en toegewezen schadeclaims ten gevolge van slecht onderhouden wegen	0	1	1
% van het wegenoppervlak dat minimaal aan CROM-norm voldoet	0% slecht 20% matig 80% voldoende	0% slecht 25% matig 75% voldoende	0% slecht 15% matig 85% voldoende
Aantal storingen openbare verlichting	200	175	150
Energieverbruik openbare verlichting	380.000 kWh	360.000 kWh	360.000kWh
Tevredenheid inwoners over:			
- straatverlichting	7,9	8,0	8,0
- onderhoud wegen/fietspaden	7,9	7,5	8,0
- aantal en kwal. Speelvoorzien.	7,9	7,0	7,5
- onderhoud groen/afval/schoon	7,9	7,0	8,0
Geregistreerde meldingen front office:	1.672	1.750	1.750
- binnen 1 week afgehandeld	1.500	1.700	1.700
- binnen 2 weken afgehandeld	100	50	50
- binnen 3 weken afgehandeld	72	0	0
- na 3 weken afgehandeld	0	0	0
- niet afgehandeld	0	0	0
Begraven			
Aantal begrafenissen	32	52	52
Aantal geruimde graven	41	15	30
Aantal geplaatste urnen	4	5	5
Aantal vergunningen grafmonumenten	18	20	20
Afdoeningstermijn grafmonumenten	10 dagen	10 dagen	10 dagen
% kostendekkendheid	67%	87%	87%
Afvalscheidingsresultaten (gemeente Wormerland versus LAP-doelstellingen)	47%	60%	60%
Hoeveelheid huishoudelijk restafval per huishouden	493 kg	480 kg	450 kg
Aantal niet aangesloten objecten op het riool	9	9	0
Verstrekke duurzaamheidsleningen, in percentage van totaal hiervoor beschikbaar gestelde bedrag	12%	15%	15%

Omschrijving	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Veiligheid			
Aantal uitrukken per jaar	138	150	150
Aantal overschrijdingen aanrijtijd brandweer per jaar	10%	10%	10%
Aantal verkeersongevallen	60	100	100
Aantal verkeersongevallen met materiële schade		50	50
Aantal verkeersongevallen met letsel	24	11	11
Aantal verkeersongevallen met dodelijk slachtoffer	0	0	0

Wat kost het?

(bedragen x € 1.000)	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
041 Integraal Veiligheidsbeleid	206	208	217	217	217	217
042 Rampenbestrijding	149	1.165	1.106	1.136	1.133	1.133
055 Gebouwenbeheer brandweer	206	171	135	135	135	135
059 Diversen brandweer	828	7	0	0	0	0
060 Wegen	1.078	1.903	1.080	1.086	1.092	1.098
061 Bruggen en kunstwerken	336	363	340	341	5.591	341
062 Pontveren	107	85	86	86	86	86
063 Openbare verlichting	149	181	198	198	198	198
070 Waterpartijen en -gangen	126	158	158	129	129	129
071 Kaden en oevers	92	98	93	93	93	93
101 Speelplaatsen	100	84	165	160	160	160
120 Openbaar groen	709	753	736	736	736	736
125 Openbare ruimte algemeen	271	306	1.278	266	266	266
200 Afval	1.594	1.521	1.596	1.596	1.596	1.596
210 Rioolbeheer	1.264	1.452	1.442	1.456	1.511	1.524
211 Eerste aanleg riool	27	29	27	27	27	27
220 Milieubeleid algemeen	311	257	324	324	324	324
225 Klimaatbeleid	0	48	3	1	0	0
230 Begraafplaatsen	189	214	206	206	206	206
231 Begraven	1	1	0	0	0	0
278 Beheer panden en gronden	489	640	637	636	626	554
Totaal lasten	8.230	9.643	9.825	8.827	14.124	8.821
041 Integraal Veiligheidsbeleid	0	0	0	0	0	0
055 Gebouwenbeheer brandweer	0	0	0	0	0	0
059 Diversen brandweer	28	0	0	0	0	0
060 Wegen	10	11	11	11	11	11
061 Bruggen en kunstwerken	10	0	0	0	0	0
062 Pontveren	62	30	30	30	13	13

(bedragen x € 1.000)	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
070 Waterpartijen en -gangen	0	0	0	0	0	0
101 Speelplaatsen	47	0	0	0	0	0
125 Openbare ruimte algemeen	5	0	0	0	0	0
200 Afval	1.774	1.723	1.806	1.806	1.806	1.806
210 Rioolbeheer	1.387	1.436	1.511	1.541	1.572	1.604
230 Begraafplaatsen	60	64	65	65	65	65
231 Begraven	68	112	114	114	114	114
278 Beheer panden en gronden	484	560	574	574	574	502
Totaal baten	3.935	3.936	4.111	4.141	4.155	4.115
Totaal 05 Leefomgeving	4.296	5.707	5.713	4.686	9.969	4.706

Toelichting financiële verschillen, groter dan € 10.000

(N = nadelig ten opzichte van 2014   V = voordelig ten opzichte van 2014)
 Genoemde bedragen zijn x € 1.000)

Product	Vershil	Toelichting verschil 2015 t.o.v. 2014
041 Integraal veiligheidsbeleid	30 (N) -12 (V) - 6 (V)	In de begroting 2014 was het budget voor de BOA en kernregiseur te laag opgenomen. Daartegenover stond dat het budget Diverse kosten in 2014 te hoog was, en dat het budget voor de subsidie aan het Veiligheidshuis niet meer nodig is in 2015. Dit is geactualiseerd in de begroting voor 2015.
042 Rampenbestrijding	- 59 (V)	De bijdrage aan de VRZW is gebaseerd op het overdrachtsdocument bij de regionalisering. De begroting 2015 is hierop aangepast, en is daardoor € 38 lager dan in 2014. Daarnaast is het budget Diverse kosten ad € 20 in 2015 naar verwachting niet meer nodig.
055 Gebouwenbeheer	-36 (V)	De kapitaallasten zijn in 2015 lager, doordat de inventaris van het aan de Milieudienst verhuurde deel van de brandweerkazerne is afgeschreven.
060 Wegen	-823 (V)	In de begroting 2014 zijn een aantal eenmalige budgetten opgenomen, die er dus voor 2015 niet meer zijn, namelijk: - Herinrichting Neckerstraat, ad € 190 - Aanpassing toegangsweg ADM, ad € 125 - Kapitaallasten inhaalafschrijvingen, ad € 460 Daarnaast is een stukje van het door het HHNK onderhouden wegenbestand overgeheveld naar de gemeente, waardoor het budget van de aan het HHNK te betalen onderhoudsvergoeding met € 50 verlaagd is in 2015.

Product	Vershil	Toelichting verschil 2015 t.o.v. 2014
061 Bruggen en kunstwerken	-23 (V)	De lagere lasten in 2015 vloeien voort uit een lagere doorberekening van uren van de werkorganisatie. Dit betreft een verschuiving naar andere producten.
063 Openbare verlichting	18 (N)	Voor 2015 zijn aan dit product meer ambtelijke uren toegerekend, dit betreft een verschuiving.
101 Speelplaatsen	81 (N)	In 2014 was voor dit product geen afzonderlijke doorberekening vanuit de werkorganisatie opgenomen, deze was over andere producten verdeeld. Voor 2015 is dit aangepast om de uren zoveel mogelijk inzichtelijk te houden. Dit betreft dus een verschuiving tussen diverse producten.
120 Openbaar groen	-17 (V)	Voor 2015 zijn aan dit product minder ambtelijke uren toegerekend, betreft een verschuiving.
125 Openbare ruimte algemeen	972 (N)	In 2015 zal er eenmalig een bedrag van € 1.000 aan Wormerwonen worden uitbetaald voor de Molenbuurt (gedekt door de Algemene Reserve, conform raadsbesluit van 29-10-2013). Daartegenover zijn de kapitaallasten in 2015 € 15 lager, en de doorberekening van de uren € 13 lager.
200 Afval	75 (N) 83 (V)	Naast de gebruikelijke inflatiecorrectie betreft dit verschil hogere lasten voor het afvalbrengstation Purmerend voor inwoners uit de Wijdewormer (€ 22), en hogere lasten voor mensen met een 2 ^e container (€ 24). Dit verschil komt ook terug in de baten omdat dit bij de desbetreffende mensen in rekening wordt gebracht. Daarnaast zijn de baten in 2015 hoger (met € 33) door een hoger aantal aansluitingen dan voor de begroting 2014 berekend, en de gebruikelijke inflatiecorrectie.
210 Rioolbeheer	75 (V)	De baten zijn in 2015 hoger door enerzijds de gebruikelijke inflatiecorrectie, en anderzijds de 2% extra tariefstijging conform het GRP.
220 Milieubeleid algemeen	67 (N)	De hogere lasten in 2015 betreft een overheveling van budget van het product Omgevingsvergunningen, zie programma 1.
225 Klimaatbeleid	- 45 (V)	Dit betreft uitgaven vanuit het Duurzaamheidsprogramma (gedekt door de reserve Duurzame Energie). Deze zijn in 2015 lager dan in 2014.
278 Beheer panden en gronden	14 (V)	De hogere baten in 2015 worden veroorzaakt door de reguliere inflatieverhoging.

Reserves en voorzieningen

Stand reserves per 31-12 (bedragen x € 1.000)	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Bestemmingsreserve Duurzame energie	104	56	54	53	53	53
Bestemmingsreserve speelplaatsen	0	36	26	21	16	11
Bestemmingsreserve vaarwegen	29	29	0	0	0	0
Bestemmingsreserve wegenbeheerplan	0	3	0	0	0	0
Egalisatie afvalverwijdering	503	431	357	282	208	133
Egalisatie riolering	766	683	562	456	327	217
Fonds Duurzaamheidsleningen	178	178	178	178	178	178
Nieuwe brandweerkazerne	1.048	995	942	890	837	784
Reserve nog uit te voeren werken	27	0	0	0	0	0
Totaal reserves	2.654	2.411	2.118	1.880	1.619	1.376

Toelichting op mutaties tussen eind 2015 versus eind 2014

Reserve Duurzame energie:

Volgens de vastgestelde duurzaamheidsagenda zal hier in 2015 € 2.700 aan onttrokken worden.

Reserve Speelplaatsen:

De jaarlijkse toevoeging bedraagt € 60.000. Er wordt verwacht in 2015 een bedrag van € 70.000 uit deze reserve te onttrekken om aan speelplaatsen uit te geven.

Reserve vaarwegen:

De jaarlijkse toevoeging bedraagt € 90.000. We verwachten in 2015 een bedrag van € 118.800 uit te geven aan het baggeren, en dus te onttrekken aan deze reserve.

Reserve Wegenbeheerplan:

Deze reserve wordt niet meer gebruikt, de uitgaven gaan via de exploitatie. Het restant ad € 3.476 valt daarom vrij ten gunste van de exploitatie 2015.

Egalisatiereserve Afvalverwijdering:

Volgens de berekening van kostendekkendheid van het product Afval, inclusief de BCF-component, wordt aan deze reserve in 2015 € 74.379 onttrokken.

Egalisatiereserve Riolering:

Volgens de berekening van kostendekkendheid van de producten Riolerbeheer en Eerste aanleg riolen, inclusief de BCF-component, wordt aan deze reserve in 2015 € 120.987 onttrokken.

Reserve Fonds Duurzaamheidsleningen:

Er zijn geen verwachte mutaties in deze reserve.

Reserve Nieuwe brandweerkazerne:

Aan deze reserve wordt ieder jaar € 52.798 onttrokken, zijnde de kapitaallasten van de opstallen van de brandweerkazerne in Wormer.

Reserve Nog uit te voeren werken:

Er is op dit moment nog niet bekend welke eventuele restkredieten dan wel –budgetten eind 2014 naar het komende jaar doorschuiven. Geen verwachte mutaties dus.

Risico's

Onderwerp	Activiteit
Aandeelhouderschap HVC	Gemeente Wormerland is aandeelhouder van HVC. Het is mogelijk dat Wormerland financieel wordt aangesproken indien HVC onverhoopt in financieel slecht zou gaan verkeren, Wormerland staat nl. mede garant voor de door HVC aangetrokken langlopende geldleningen en evt. verliezen.

Programma 6 Bestuur en organisatie

Portefeuillehouder	<i>P.C. Tange, J.N.J.J. Beemsterboer, P.J.M. Fens</i>
Ambtelijke programmamanager	<i>Afdelingshoofd Bedrijfsvoering</i>

Omschrijving programma

In dit programma worden de uitgaven en inkomsten geraamd van de bestuursorganen, communicatie, juridische zaken, algemene financiële zaken en belastingen.

De volgende producten maken deel uit van dit programma:

Producten
Raad, commissies en griffie
Representatie bestuur
Gemeenschappelijke regelingen en samenwerkingsprojecten
College van B&W
Wijkbeheer en contactcommissies
Feesten en gedenkdagen
Communicatie
Bezwaar- en beroepschriften
Juridische zaken
Organisatie
Kwaliteitszorg
Wet WOZ
Vastgoedbestand
Onroerende Zaak belasting
Forensenbelasting
Hondenbelasting
Roerende zaakbelasting
Lasten heffing en invordering gemeentelijke belastingen
Planning en control-cyclus
Algemene uitkering uit het gemeentefonds
Financiering
Onvoorzien

Achtergrondinformatie

Hieronder volgen alle gemeentelijke regels en actuele beleidsnota's die voor dit programma zijn vastgesteld.

Naam beleidsnota	Jaar vastgesteld in raad / herzien
Communicatiebeleidsplan 2011-2014	2011 / 2015
Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad	2006
Verordening Commissie Bezwaarschriften	2014
Inspraakverordening gemeente Wormerland	2011
Telecommunicatieverordening gemeente Wormerland	1999
Archiefverordening	2013

Naam beleidsnota	Jaar vastgesteld in raad / herzien
Financiële verordening 2014	2014
Nota afschrijving- en rentebeleid	2012 / 2016
Nota reserves en voorzieningen	2007 / 2015
Treasurystatuut	2010 / 2015
Kadernota 2015-2018	2014 / ieder jaar
Tarievennota 2015	2014 / ieder jaar
Verordening op de heffing en de invordering van Onroerende Zaakbelasting 2015	2014 / ieder jaar
Verordening op de heffing en de invordering van belastingen op Roerende woon- en bedrijfsruimten 2015	2014 / ieder jaar
Verordening op de heffing en de invordering van forensenbelasting 2015	2014 / ieder jaar
Verordening op de heffing en de invordering van hondenbelasting 2015	2014 / ieder jaar
Kwijtscheldingsregeling gemeentelijke heffingen	2011
Gemeenschappelijke regeling Cocensus	2014

Wat willen we bereiken

Een goed bestuur is een randvoorwaarde voor het bereiken van de doelen van de gemeente. Wormerland wil een sterke, zelfstandige en duurzame gemeente blijven met een transparante en open bestuurscultuur, ondersteunt door een effectieve en efficiënte ambtelijke organisatie.

Ons handelen blijft erop gericht om onze financiële huishouding gezond te houden. Juist in financieel onzekere tijden is het belangrijk om onze basis op orde te hebben. Structurele uitgaven dekken we af met structurele inkomsten. Bij bezuinigingen wordt de relatie tussen de voorgenomen bezuinigingen en de resultaten in de jaarrekening en begroting inzichtelijk gemaakt.

Transparantie staat voor ons centraal. Voor het bereiken van een goed bestuur is het belangrijk dat de bestuursorganen optimaal kunnen functioneren in hun rol. De komende jaren blijven wij ons inzetten om in de jaarstukken zichtbaar te maken wat de beïnvloedbare kosten zijn en werken wij aan een planning en controlcyclus die tegemoet komt aan de toezichthoudende en sturende rol van de bestuursorganen.

Wij gaan ons meer focussen op onze rol. Vanaf 2016 houden wij ons voornamelijk bezig met het ontwikkelen van visie en kaders vooraf en evaluatie en controle achteraf. Goede communicatie en participatie versterken het democratisch gehalte. De externe communicatie van de gemeente Wormerland is duidelijk, toegankelijk en tijdig en wordt op maat aangeboden aan de verschillende doelgroepen (doelgroepengericht). Digitalisering en interactiviteit zijn daarbij belangrijke thema's. De gemeente communiceert en betreft inwoners vroegtijdig met als gevolg goed geïnformeerde en betrokken inwoners die meedoen en meedenken.

Burgers zijn gebaat bij een goede juridische kwaliteit van de gemeentelijke producten en diensten. Onvoldoende kwaliteit levert imago- en financiële schade op en gerechtelijke procedures kosten de gemeente veel geld en tijd. Wij zetten ons in op het borgen en verhogen van de juridische kwaliteit.

Wat doen we ervoor

Onderwerp	Activiteit
Raad/griffie	Ontwikkelen van diverse werkvormen tussen raad en burgers
	Wijzigen proces beleidsvoorstellen
	Aanpassen bevoegdheden college via delegatie en mandaat
	In 2015 onderzoekt het college de mogelijkheden van live verslaglegging via internet van de raadsvergaderingen en de voorrondes in de groene zaal. De financiële effecten hiervan zijn nog niet voldoende bekend en worden naar verwachting opgenomen in de Kadernota 2016.
Griffie	Continueren trainingsprogramma raad
Communicatie	Uitvoeren communicatiebeleidsplan.
Vergroten bestuurskracht	Zoeken naar nieuwe samenwerkingspartners Over-gemeenten
	Ontwikkelen visie op huisvesting
	Bundelen van lokale en regionale krachten
	Opstellen visie op organisatieontwikkeling
Planning en control	Heroverwegen van de planning en controlcyclus
	Aanzet maken voor digitalisering planning en controldocumenten.
	Opleveren van de planning en controldocumenten
Kwaliteitszorg	Afhandelen van klachten en het jaarlijks afleggen van verantwoording hierover
	Opstellen integraal kwaliteitsplan
	Uitvoeren onderzoek 'waarstaatjegemeente' in 2015
	Uitbreiden kwaliteitshandvest
Juridische aangelegenheden	Afhandelen van ingediende bezwaarschriften
	Juridische ondersteuning bij de behandeling van beroepschriften
	Opstellen jaarverslag bezwaarschriften
	Opzetten en onderhouden van een contracten database
	Opzetten van een juridische helpdesk voor medewerkers
	Organiseren basisopleidingen voor medewerkers
Belastingen	Opstellen tarievennota 2016
	Opstellen belastingverordeningen 2016
	Uitvoeren belastingverordeningen 2015
Financiën	Opstellen bestuursrapportages betreffende Algemene uitkering uit het Gemeentefonds
	Uitvoering treasurytaken (incl. schatkistbankieren)
	Uitvoeren van de financiële en personele administratie
	Uitvoeren wet HOF (wet Houdbaarheid Overheids Financiën)
	Onderzoek naar Vennootschapsbelastingplicht met ingang van 2016
	Heroverwegen vastgestelde bezuinigingen

Kengetallen en indicatoren

Omschrijving	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Dualisme			
Mening burgers over goed gemeentebestuur	6,3	6,8	6,6
Rapportcijfer: de burger als kiezer	6,2	6,2	6,2
Aantal gemeenschappelijke regelingen	10	10	11
Organisatie			
Aantal klachten ombudsman	6	1	2
Aantal bezwaarschriften	81	54	70
Aantal ingetrokken bezwaarschriften	15	15	15
Aantal klachten	14	10	20

Omschrijving	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Communicatie			
Duidelijkheid informatie	6,9	-- *)	7,1
Toegankelijkheid informatie	7,1	-- *)	7,3
Gem. informatie via kranten	7	-- *)	7,2
Informatie via website	7	-- *)	7,2
Aantal volgers via Twitter	1.577	1.200	2.000
Aantal likes Facebook	185	500	300
Publicaties Zaankanter	52	52	52
Burgerjaarverslag	1	1	1
Nieuwsbrief Wormerland (huis-aan-huis)	1	2	2
Gemeentegids	1	1	1
Juridische handhaving			
Handhaving zonder procedure	353	230	300
Brief met constatering	17	50	30
Vooraanschrijving	23	12	20
Dwangsom/bestuursdwang	8	40	25
Bezwaar tegen handhavingsbesluit	35	8	15
Beroep tegen handhavingsbesluit	2	6	6
Hoger beroep tegen handhavingsbesluit	0	2	2
Belastingen **)			
Algemeen			
% Algemene Reserve van begrotingstotaal (min.10%)	16%	15%	16%
Solvabiliteit	51%	43%	
Weerstandsvermogen per wooneenheid	€ 3.033	€ 2.494	
Norm provincie weerstandsvermogen per wooneenheid	€ 625	€ 625	€ 625

*) 'Waar staat je gemeente' wordt niet in 2014 gehouden.

***) De kengetallen met betrekking tot belastingen zijn opgenomen in de paragraaf Lokale heffingen.

Wat kost het?

(bedragen x € 1.000)	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
010 Raad, commissies en griffie	384	440	393	396	393	396
011 Representatie bestuur	15	15	15	15	15	15
012 Gemeenschap-pelijke regelingen en samenwerkingsproject en	58	65	65	65	65	65
013 College van B&W	675	843	853	849	787	760
014 Wijkbeheer en contactcommissies	13	8	0	0	0	0
015 Feesten en gedenkdagen	3	4	4	4	4	4
017 Communicatie	219	276	251	251	251	251
021 Bezwaar- en beroepschriften	98	156	148	148	148	148
022 Juridische zaken	236	250	238	238	238	238
025 Organisatie	148	135	53	53	-217	-352

(bedragen x € 1.000)	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
026 Kwaliteitszorg	9	42	50	44	50	44
280 Wet WOZ	9	10	0	0	0	0
281 Vastgoedbestand	23	25	30	30	30	30
289 Lasten heffing en invordering gemeentelijke belast	355	363	363	363	363	363
290 Planning en Control-cyclus	221	265	285	285	285	285
291 Algemene uitkering uit het gemeentefonds	12	11	11	11	11	11
292 Financiering	9	95	76	74	73	72
293 Onvoorzien	2.434	224	326	725	1.080	1.452
Totaal lasten	4.918	3.226	3.162	3.554	3.577	3.785
010 Raad, commissies en griffie	0	0	0	0	0	0
013 College van B&W	14	21	18	18	18	18
022 Juridische zaken	20	0	0	0	0	0
025 Organisatie	72	65	0	0	0	0
281 Vastgoedbestand	0	0	0	0	0	0
282 Onroerende zaakbelasting	2.644	2.417	2.693	2.793	2.793	2.793
283 Forensenbelasting	26	11	11	11	11	11
284 Hondenbelasting	67	65	66	66	66	66
286 Roerende zaakbelasting	18	16	16	16	16	16
289 Lasten heffing en invordering gemeentelijke belast	25	9	9	9	9	9
291 Algemene uitkering uit het gemeentefonds	13.715	13.405	17.473	17.782	17.571	17.462
292 Financiering	1.196	1.516	3.620	1.486	1.454	1.282
293 Onvoorzien	0	75	150	337	512	696
Totaal baten	17.798	17.600	24.057	22.520	22.451	22.354
Totaal 06 Bestuur en organisatie	-12.880	-14.374	-20.895	-18.965	-18.874	-18.570

Toelichting financiële verschillen, groter dan € 10.000

(N = nadelig ten opzichte van 2014 V = voordelig ten opzichte van 2014)
 Genoemde bedragen zijn x € 1.000)

Product	Vershil	Toelichting verschil 2015 t.o.v. 2014
010 Raad, commissies en griffie	-47 (V)	In 2014 staat er een eenmalig budget van € 24 in de begroting voor middelen aan de nieuwe Raad. Dit budget is er dus in 2015 niet (meer) Daarnaast is de doorbelasting van de ambtelijke organisatie aan dit product zo'n € 10 lager dan in 2014. Tenslotte zijn er een aantal kleine verschillen in budgetten zoals bijvoorbeeld dat er in 2015 geen raadsuitje gepland is, dit gebeurt om het jaar.

Product	Vershil	Toelichting verschil 2015 t.o.v. 2014
017 Communicatie	- 25 (V)	Het budget voor advertentiekosten is € 22 lager dan in 2014 begroot, gezien de actuele werkelijk gemaakte kosten.
022 Juridische zaken	- 12 (V)	Het budget voor eigen risico WA-verzekeringen is € 10 lager dan in 2014 begroot, gezien de actuele werkelijk gemaakte kosten.
025 Organisatie	-82 (V)	Het grootste verschil, zijnde € 65, betreft de weggefallen kapitaallasten voor ICT. De gedane investeringen zijn eind 2014 afgeschreven. Dit is tevens een verschil bij de baten, omdat deze kapitaallasten in rekening worden gebracht bij OVER-gemeenten. Deze inkomsten zijn er dus ook niet meer (verschil is dus budgettair neutraal). Daarnaast is er nog een verschil in de lasten van € 23, zijnde een budget wat in 2014 voor het laatst in de begroting stond, voor inhuur van derden. In de praktijk werd dit budget niet gebruikt, omdat eventuele inhuur door OVER-gemeenten wordt ingehuurd, en niet door de gemeente zelf.
282 Onroerende zaakbelasting	276 (V)	De in 2015 hogere verwachte OZB-opbrengst wordt, naast de reguliere verhoging door inflatie, veroorzaakt doordat in 2014 de opbrengst eenmalig € 250 lager was in verband met de andere wijze van tariefbepaling in de tarievennota.
290 Planning en Control-cyclus	20 (N)	Deze hogere lasten vloeien voort uit de doorbelaste uren van de werkorganisatie. Er heeft een verschuiving plaatsgevonden van de uren voor Interne Controle. Dit heeft per saldo dus geen effect op de begroting.
291 Algemene uitkering	4.068 (V)	Het grote verschil in baten vanuit de Algemene Uitkering wordt veroorzaakt door de gelden voor de 3 Decentralisaties, voor in totaal € 5,2 miljoen. Het overige deel van de op basis van de meicirculaire verwachte ontvangen gelden zijn € 1,2 lager dan in 2014.
292 Financiering	-19 (V) 2.128 (V)	De lagere lasten in 2015 ten opzichte van 2014 worden veroorzaakt door lagere kapitaallasten. De hogere baten betreffen hoofdzakelijk de te verwachte opbrengst van de verkoop van de laatste tranche van de Nuon-aandelen.
293 Onvoorzien	-102 (N)	De hogere lasten ten opzichte van 2014 worden veroorzaakt doordat het budget Onvoorzien in 2014 is verlaagd met het saldo van de Zomerrapportage. In 2015 is hij weer op het 'oude' niveau, zijnde € 51 Daarnaast is er een hogere doorberekening vanuit de werkorganisatie van uren waarvan op dit moment nog niet precies bekend is aan welk product deze worden besteed.

Product	Vershil	Toelichting verschil 2015 t.o.v. 2014
	75 (V)	De baten zijn in 2015 hoger doordat in de zomerrapportage 2014 de te ontvangen subsidies via Balance zijn verlaagd naar € 75. Voor 2015 verwachten we € 150 aan subsidies te ontvangen.

Reserves en voorzieningen

Stand reserves per 31-12 (bedragen x € 1.000)	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Algemene reserve	4.109	5.044	5.044	5.044	5.044	5.044
Bestemmingsreserve NUON-gelden	6.788	6.788	7.916	7.916	2.666	2.666
Totaal reserves	10.898	11.833	12.961	12.961	7.711	7.711

Stand voorzieningen per 31-12 (bedragen x € 1.000)	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
Voorziening Pensioenen wethouders	984	1.057	1.133	1.209	1.285	1.360
Totaal voorzieningen	984	1.057	1.133	1.209	1.285	1.360

Toelichting op mutaties tussen eind 2015 versus eind 2014

Algemene Reserve:

Er zijn op dit moment nog geen mutaties gedurende 2015 bekend.

Reserve Nuon-gelden:

In 2015 verwachten we de opbrengst van de laatste tranche van de verkoop ad € 2.128.000 toe te voegen, en zal naar verwachting de bijdrage aan de Molenbuurt vanuit deze reserve ad € 1.000.000 worden uitbetaald en onttrokken.

Voorziening pensioenen wethouders:

We verwachten in 2015 € 123.481 toe te voegen aan deze voorziening, en aan werkelijke pensioenen € 47.677 uit te betalen.

Risico's

Onderwerp	Activiteit
Gemeentegaranties	Hoewel het huidige beleid van de gemeente is om geen garanties op geldleningen meer te verstrekken, zijn er vanuit het verleden nog een aantal leningen van derden waar wij als gemeente (gedeeltelijk) garant voor staan. Naast het in programma 5 beschreven risico van de garantstelling voor leningen afgesloten door de VVI, staan we garant voor leningen van sportverenigingen, zorgcentra en woningstichtingen. Hoewel we hier in het verleden nog nooit een nadeel door hebben ervaren, bestaat er een risico dat één van de partijen niet aan zijn verplichtingen kan voldoen, en de gemeente op de garantstelling wordt aangesproken.
Algemene Uitkering	Bij de Algemene Uitkering wordt de "samen trap op/samen trap af" systematiek gehanteerd. Als de rijksuitgaven dalen, daalt de Algemene Uitkering mee en vice versa. Het is onduidelijk wat de ontwikkeling van de Algemene Uitkering zal zijn. Deze begroting is opgesteld op basis van de gegevens van de Meicirculaire 2014.

Programma 40 Mutaties in reserves

Wat heeft het gekost?

(bedragen x € 1.000)	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015	Begroting 2016	Begroting 2017	Begroting 2018
401 Mutaties in reserves: Dienstverlening	15	20	43	20	20	20
402 Mutaties in reserves: Ruimtelijke ontwikkeling	31	18	15	596	15	15
403 Mutaties in reserves: Sociaal domein	437	0	0	213	255	274
404 Mutaties in reserves: Maatschappelijke participatie	115	0	0	0	0	0
405 Mutaties in reserves: Leefomgeving	89	174	150	150	150	150
406 Mutaties in reserves: Bestuur en organisatie	0	-73	2.128	0	0	0
Totaal lasten	687	139	2.336	979	440	459
401 Mutaties in reserves: Dienstverlening	15	51	84	0	20	20
402 Mutaties in reserves: Ruimtelijke ontwikkeling	235	18	122	3	3	3
403 Mutaties in reserves: Sociaal domein	115	284	9	5	5	5
404 Mutaties in reserves: Maatschappelijke participatie	375	33	143	33	0	0
405 Mutaties in reserves: Leefomgeving	346	427	443	388	411	393
406 Mutaties in reserves: Bestuur en organisatie	148	406	1.000	0	5.250	0
Totaal baten	1.235	1.218	1.800	429	5.689	421
Totaal 40 Mutaties in reserves	-547	-1.079	536	550	-5.249	38

Toelichting financiële verschillen, groter dan € 10.000

(N = nadelig ten opzichte van 2014 V = voordelig ten opzichte van 2014)
 Genoemde bedragen in kolom Verschil zijn x € 1.000)

De meeste verschillen zijn reeds bij de desbetreffende programma's verklaard. Voor de verschillen waar dit niet het geval is, worden deze hieronder toegelicht.

Product	Verschil	Toelichting verschil 2014 t.o.v. 2013
401 Mutaties in reserves Dienstverlening	€ 23 (N) € 33 (V)	De lasten zijn in 2015 hoger doordat het extra in via de Algemene Uitkering ontvangen geld voor de organisatie van de Waterschapsverkiezingen, aan de reserve Verkiezingen wordt toegevoegd. De baten zijn in 2015 hoger doordat het restant van de Reserve Luchtfoto's ad € 19 vrijvalt in de exploitatie. Daarnaast wordt er € 11 meer uitgegeven aan Wormerland heeft Antwoord (dan in begr.2014 opgenomen), waardoor er ook meer aan deze reserve wordt onttrokken.
402 Mutaties in reserves Ruimtelijke ontwikkeling	€ 104 (V)	De baten zijn in 2015 hoger door het vrijvallen van het restant van de reserve Leefbaarheid ad € 24. Daarnaast zijn de uitgaven voor het actualiseren van bestemmingsplannen € 80 hoger dan in 2014, welke bedragen uit de reserve worden onttrokken.
403 Mutaties in reserves Sociaal domein	- € 275 (N)	De baten zijn in 2015 lager doordat er in de begroting van 2014 een onttrekking aan de reserve WWB Inkomensdeel is opgenomen. Dit is op deze plaats een bate voor 2014, als dekking aangegeven in de zomerrapportage voor de hogere verwachte lasten aan Inkomensvoorziening in 2014, ad € 279.
404 Mutaties in reserves Maatschappelijke participatie	€ 110 (V)	De baten zijn in 2015 hoger door de bedragen die vrijvallen vanuit de reserves Aanpassingen gebouwen tbv brede school (€ 49) en MFA-coördinator Centrumplan (€ 61)
405 Mutaties in reserves Leefomgeving	- € 24 (V) € 16 (V)	De lasten zijn in 2015 lager doordat er minder wordt toegevoegd aan de reserve Onderhoud vaarwegen, op basis van actualisatie van de stand van zaken. De baten zijn in 2015 hoger doordat € 38 meer wordt onttrokken uit de egalisatiereserve Riolering (nav berekening kostendekkendheid product). Ook wordt er € 13 meer onttrokken uit de reserve Speelplaatsen, als gevolg van het hogere bedrag wat uit wordt gegeven in 2015 aan speelplaatsen. Daartegenover is de onttrekking aan de reserve Duurzame energie € 45 lager in 2015, door lagere uitgaven uit het Duurzaamheidsprogramma. Daarnaast zijn nog een paar kleine verschillen in beschikkingen uit reserves.

Paragrafen

In de programmabegroting leggen we de beleidslijnen over een aantal beheersmatige zaken en de lokale heffingen in afzonderlijke paragrafen vast. Het doel van deze paragrafen is om onderwerpen die versnipperd in de begroting staan, in één kostenoverzicht te bundelen. De acht paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de begroting.

- Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Bedrijfsvoering
- Verbonden partijen
- Grondbeleid
- Financiering
- Lokale heffingen
- Grote projecten
- Demografische ontwikkeling

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Ambtelijke programmamanager

Afdelingshoofd Bedrijfsvoering

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de weerstandscapaciteit en alle risico's waarvoor we geen maatregelen hebben getroffen, maar die voor de financiële positie van onze gemeente wel van materiële betekenis kunnen zijn. Onder weerstandscapaciteit verstaan we de middelen en mogelijkheden waarover we beschikken om niet-begrote kosten te dekken. Denk hierbij met name aan de algemene reserve. Volgens de nota 'reserves en voorzieningen' houden we als ondergrens 10 % van het uitgavenniveau van de jaarbegroting aan als de norm voor het weerstandsvermogen. Dit bedrag dient in de algemene reserve aanwezig te zijn. In deze paragraaf vindt u een inventarisatie van de weerstandscapaciteit, de risico's en het beleid dat wij op dit gebied voorstaan.

Weerstandscapaciteit

We berekenen de weerstandscapaciteit aan de hand van vier elementen:

1. De omvang van de vrij aanwendbare reserves

Hieronder valt allereerst de algemene reserve. Dat geldt alleen indien we de rente daarvan niet benutten voor de exploitatie. Wanneer we de rente in de begroting als structurele inkomstenbron gebruiken, is de algemene reserve niet meer vrij aanwendbaar. Iedere aanwending betekent dan immers een verlaging van de rente-inkomsten, wat leidt tot een exploitatietekort.

Ook bestemmingsreserves kunnen vrij aanwendbaar zijn. Bij de bestemmingsreserves onderscheiden we verplichte en intentionele reserves. De raad kan de bestemming van verplichte reserves niet wijzigen. Dit zijn bijvoorbeeld reserves op basis van rijkssubsidies. Van intentionele reserves kan de raad de bestemming wel wijzigen. Omdat de verdeling naar verplichte en intentionele bestemmingsreserves moeilijk te maken is, laten we ze bij de berekening van het weerstandsvermogen buiten beschouwing.

2. De hoogte van de post onvoorzien

De post onvoorzien bedraagt voor 2015 het reguliere budget van € 51.117.

3. Stille reserves

De verpachte, verhuurde en te verkopen weilanden zijn getaxeerd in 2007. Inclusief de overige gronden en verhuurde panden zou dit bij verkoop een opbrengstpotentie van circa € 2 miljoen (kunnen) opleveren. Van 2008 tot en met 2014 zijn er diverse stukken en stukjes grond en woningen verkocht voor in totaal € 483.000. Omdat de verkoop bij een groot deel van de gronden en overige eigendommen vooralsnog niet aan de orde is, nemen wij het restant opbrengstpotentieel van €1.517.000 NIET op onder de stille reserves.

Hiernaast heeft de gemeente aandelen in de HVC (via VVI), BNG en Nuon (via houdstermaatschappij) EZW. De werkelijke waarde van de aandelen ligt ver boven de balanswaarde. Vanwege de zeer beperkte handelbaarheid van de betreffende aandelen, wordt hier normaliter bij de bepaling van de stille reserves niets opgenomen. In 2009 is de verkoop van Nuon aandelen actueel is geworden. Medio 2009 hebben we 49% van onze aandelen Nuon verkocht en medio 2011 en 2012 ieder nog eens 15%. De 4^e en laatste tranche wordt medio 2015 verkocht, zodat er ultimo 2015 geen stille reserve meer is.

In totaliteit bedraagt de weerstandscapaciteit voor onze gemeente:

Omschrijving	Per 31-12-2015
Vrij aanwendbare reserve	€ 5.044.368
Post onvoorzien	€ 51.117
Stille reserves	€ 0
Totaal	€ 5.095.485

Risico's

In plaats van het werken met de norm van 10% van het uitgavenniveau van de jaarlijkse exploitatie, hebben we ook dit jaar geprobeerd om de risico's, zoals die bij de afzonderlijke programma's zijn beschreven, zo goed mogelijk te kwantificeren. Dit heeft geleid tot de in de volgende tabel opgenomen gegevens.

Risicobeheersing

In 2013 is een beleidsnotitie opgesteld voor een gestructureerde en systematische aanpak van het risicomanagement. Hierin is meegenomen dat we op basis van het risicoprofiel beheersmaatregelen definiëren. Hierbij maken we een keuze uit de volgende beheersmaatregelen:

- *Vermijden* Dit houdt in dat het beleid waar een risico door ontstaat wordt beëindigd, op een andere manier wordt vorm gegeven of geen beleid gestart wordt dat een risico met zich meebrengt.
- *Verminderen* Het risico afdekken door middel van een verzekering, voorziening of budget in de begroting.
- *Overdragen* Het beleid dat een risico met zich meebrengt uit laten voeren door een andere partij die daarbij ook de financiële risico's overneemt.
- *Accepteren* Accepteren dat er een risico is en de eventuele financiële schade volledig via de weerstandscapaciteit af dekken.

In 2015 starten we met het op kleine schaal testen van het nieuwe risicomanagementproces. De verwachting is dat we halverwege 2015 een beeld krijgen van de impact van het risicomanagement en van daaruit een concrete invulling kunnen maken van de verdere planning. Op dit moment zijn in ieder geval de bekende risico's financieel vertaald en gerelateerd aan het weerstandsvermogen.

Toelichting van de in de tabel genoemde risicokansen:

Risicokans	Rekenpercentage	Risico
0	0	geen of niet in te calculeren
1	5	laag
2	25	ruim
3	50	hoog
4	100	zeer hoog

Progr.	Volgnr.	Risico	Financieel belang	Risico-kans (*)	Reken-percentage	Risico-bedrag
Progr.1	1	NUP (Nationaal Uitv.progr. Dienstverlening en e-Overheid)	50.000	2	25	12.500
	2	Overgang GBA naar BRP	46.875	3	50	23.438
	3	Verkiezingen	0	0	0	0
	4	Omgevingsvergunningen	325.000	2	25	81.250
	5	BAG-audit	30.000	3	50	15.000
Progr.2	6	Beheer buitengebied	0	0	0	0
	7	Poort van Wormer	656.000	2	25	164.000
	8	Grond Noorderweg Wijdewormer	300.000	2	25	75.000
Progr.3	9	Jeugdhulp	3.000.000	1	5	150.000
	10	Inkomensvoorziening	200.000	3	50	100.000
	11	Participatiewet 2015	287.000	1	5	14.350
	12	Wet Sociale Werkvoorziening (WSW): Baanstede	542.000	1	5	27.100
	13	WMO: individuele voorzieningen	100.000	2	25	25.000
Progr.4	14	Nieuwe WMO	1.300.000	1	5	65.000
	15	Privatisering VV Jisp	440.000	2	25	110.000
	16	Exploitatietekort zwembad	20.000	2	25	5.000
Progr.5	17	Leerlingenvervoer	25.000	2	25	6.250
	18	Aandeelhouderschap HVC	5.090.000	1	5	254.500
Progr.6	19	Gemeentegaranties	6.448.219	1	5	322.411
	20	Algemene Uitkering	13.000.000	1	5	650.000
Totaal						€ 2.100.798

Het totale bedrag van eventueel zich voordoende risico's bedraagt € 2.101.000. Ter vergelijking met de hiervoor gehanteerde methode van 10% van de totale exploitatielasten: hier zou voor 2015 een bedrag van € 3.183.000 uit gekomen zijn. Door het kwantificeren is dit risicobedrag dus een stuk lager geworden. De hiervoor vermelde weerstandscapaciteit ad € 5.095.000 is dus zeer ruim te noemen.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Ambtelijke programmamanager

Afdelingshoofd Wijk- en gebiedzaken

Alle kapitaalgoederen moeten worden onderhouden. De onderhoudstatus bepaalt de kwaliteit van het voorzieningenniveau. Deze paragraaf beschrijft welke werkzaamheden worden uitgevoerd in 2015 en vormt daarmee een dwarsdoorsnede van de jaarrekening.

Deze paragraaf geeft inzicht in de kapitaalgoederen:

- wegen
- riolering
- water
- groen
- bruggen en kunstwerken
- gebouwen

Wegen

Het Wegenbeheerplan is voor de periode 2013-2018 vastgesteld. In 2015 staan de Neckerstraat, het parkeerterrein bij de sporthal Wormer, de Wildschutweg en omgeving op het programma voor groot onderhoud.

Riolering

Op 15 mei 2012 is het Gemeentelijk RioleringsPlan (GRP) in de raad vastgesteld. Het plan kent een planperiode van 5 jaar, van 2013 t/m 2018. De voorgenomen vervanging- en verbetermaatregelen zijn ingepland voor 2015. Alle objecten waar afvalwater vrijkomt zijn aangesloten op het rioolstelsel.

Water

Baggeren

In 2010 is een nieuw binnenstedelijk baggerprogramma voor de jaren 2011 t/m 2021 voorbereid. Eerst is de aanwas van bagger inzichtelijk gemaakt en een planning opgesteld voor het baggeren van het stedelijk water. Op basis hiervan worden ook de baggerwerkzaamheden voor 2015 aanbesteed.

Beschoeiingen

Aan de hand van een inventarisatie en op basis van meldingen van burgers wordt gekeken welke maatregelen er in 2015 worden genomen. De inventarisatie moet nog plaatsvinden.

Groen

De Baanstede verzorgt het onderhoud van het openbare groen. Dit onderhoud is in een bestek vastgelegd en is de basis voor het gesloten vijfjarig contract tussen gemeente Wormerland en de Baanstede. Het onderhoud aan de bomen is ondergebracht bij een gespecialiseerd bedrijf, ook door middel van een vijfjarig contract.

Bruggen en kunstwerken

Het onderhoud aan de bruggen en kunstwerken wordt uitgevoerd op basis van jaarlijkse de inspectierondes. In 2015 staat het opstellen van een nieuwe beheerplan 2016-2020 op het programma.

Gebouwen

Voor het onderhoud aan de gebouwen is een Meerjarenonderhoudsplanung (MOP) opgesteld. Het onderhoud zal in 2015 conform deze MOP plaatsvinden. Uitgangspunt is een onderhoudsniveau van voldoende tot goed. Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Tabel Onderhoud Kapitaalgoederen

In onderstaande tabel zijn de van belang zijnde gegevens per kapitaalgoed weergegeven.

Categorie	Beleidskaders	Gewenst kwaliteitsniveau	Beheers- en onderhoudsplannen / Looptijd plannen	Financiële consequenties conform plannen	Ramingen 2015 t.l.v. exploitatie / voorzieningen	Ramingen volledig en reëel in begroting	Is sprake van achterstallig onderhoud (AOH)?	Zo ja, zijn er voldoende voorzieningen/reserves voor AOH?
Wegen (incl. verlichting)	Wegen-beheerplan	voldoende	2013-2018		€ 337.500 ten laste van inv.	ja	nee	n.v.t.
	Beleidsplan OV	voldoende			€ 103.000 ten laste van expl.	ja	nee	n.v.t.
Riolering	GRP	voldoende	2013-2017		€ 624.000 ten laste van expl.	ja	nee	n.v.t.
Water	Beleid HHNK	voldoende	2010-2020		€ 119.000 ten laste van res.	ja	nee	n.v.t.
Groen	Groen-structuurplan	voldoende	2005-2014		€ 449.000 ten laste van expl. voor beide samen	ja	nee	n.v.t.
	Bomen-beheerplan	voldoende	2010-2020			ja	nee	n.v.t.
Bruggen en kunstwerken	Onderhoud o.b.v. inspectierondes	voldoende	jaarlijks		€ 37.000 ten laste van exploitatie	ja	nee	n.v.t.
Gebouwen incl. onderwijs	Meerjaren onderhoudsplannen (de MOPs)	goed	2013-2023		€ 149.000 ten laste van voorz.	ja	nee	n.v.t.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Ambtelijke programmamanager

Afdelingshoofd Bedrijfsvoering

OVER-Gemeenten

Samenwerking

De gemeenteraden van de gemeenten Wormerland en Oostzaan hebben besloten een samenwerking aan te gaan. Door dit besluit is met ingang van 1 januari 2010 een nieuwe zelfstandige werkorganisatie, OVER-gemeenten ontstaan, waarin het ambtelijk apparaat is ondergebracht. Met ingang van deze datum is de bedrijfsvoering voor beide gemeenten vanuit de nieuwe werkorganisatie geregeld.

Om deze reden zijn in deze paragraaf geen inhoudelijke aspecten betreffende de bedrijfsvoering opgenomen. Verwezen wordt naar de begroting van de werkorganisatie OVER-gemeenten.

Paragraaf Verbonden Partijen

Ambtelijke programmamanager

Afdelingshoofd Beleid en Regie

Inleiding

Het “besluit begroting en verantwoording gemeenten” verstaat onder een verbonden partij een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft.

Financieel belang: een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is, indien de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat, indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Bestuurlijk belang: zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij uit hoofde van stemrecht.

In deze paragraaf geven wij u het resultaat weer van de samenwerkingsverbanden en instellingen waarmee wij een relatie hebben.

De gemeenschappelijke regelingen voeren het beleid en het beheer op de betreffende terreinen uit voor de gemeente. In het algemeen geldt dat voor een gemeenschappelijke regeling wordt gekozen indien de gemeente dit beleid niet alleen, dan wel niet doeltreffend en doelmatig kan uitvoeren.

Gemeenschappelijke regelingen

Op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen kan een gemeente besluiten om een gemeenschappelijke regeling met derden te treffen. Het is dan mogelijk om een apart orgaan te laten ontstaan. De regelingen waarin Wormerland participeert zijn vervolgens uiteengezet.

Naam verbonden partij	Werkvoorziening Baanstede
Vanuit gemeente in bestuur vertegenwoordigd:	K. van Waaijen P.J.M. Fens (plv.)
Kerngegevens	Werkvoorzieningsschap Zaanstreek- Waterland (Baanstede), Purmerend
Doel / openbaar belang	Baanstede houdt zich bezig met cliënten met een afstand tot de arbeidsmarkt en die een indicatie hebben voor de zogenoemde Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) in heel Zaanstreek-Waterland. Zij zorgen voor de persoonlijke ontwikkeling van zo'n 1600 mensen met een beperking, zodat zij in staat zijn (weer) een volwaardige positie op de arbeidsmarkt in te nemen. Binnen de leer-/werkbedrijven zorgt Baanstede voor arbeidservaring en krijgt de cliënt een passende opleiding om zich te ontwikkelen voor de arbeidsmarkt. Zij werken zowel op locatie, dus bij opdrachtgevers in huis, als in de eigen Baanstede-bedrijven. Voorbeelden zijn: de kringloopwinkels van Noppes, een bedrijf voor Druk & Copy en Postbezorging en Groenvoorziening.
Ontwikkelingen	De Wet Sociale Werkvoorziening waarvan Baanstede de uitvoering doet, is vervangen door de Participatiewet. Dit houdt in dat er per 1 januari 2015 geen nieuwe SW- indicaties meer worden gesteld. In 2015 wordt voor Baanstede invulling gegeven aan het transitieplan op de drie pijlers groepsdetachering, verzelfstandiging van bedrijfsonderdelen en beschut werken. In het korte termijn scenario zal Baanstede in eerste plaats zoveel mogelijk bestaande SW'ers zelf naar buiten bij een reguliere werkgever naar een werkplek detacheren. Ondertussen zal de organisatie rond het werkgeversservicepunt steviger worden gemaakt zodat zij alle doelgroepen vanuit de Participatiewet kunnen bedienen, waaronder de bestaande SW'ers.
Balansgegevens GR	Eigen Vermogen € -0-

Naam verbonden partij	Werkvoorziening Baanstede
Vanuit gemeente in bestuur vertegenwoordigd:	K. van Waaijen P.J.M. Fens (plv.)
	Vreemd Vermogen € 8.390.534 Gegevens jaarrekening 2013
Bijdrage gemeente aan GR	2015: € 70.741
Rekeningresultaat van de GR	2013 een verlies van € 2.941.100
Mogelijke risico's voor de gemeente	Het slagen van de transitie van Baanstede hangt onder andere af van de ontwikkeling van de andere onderdelen van de Participatiewet in 2015. De gemeenten zullen inzetten op het verstevigen van het werkgeversservicepunt, zodat zij de doelgroep van Baanstede mee kunnen nemen in de benadering van werkgevers.

Naam verbonden partij	Stadsregio Amsterdam
Vanuit gemeente in bestuur vertegenwoordigd:	P.C. Tange J.M. Schalkwijk (plv.)
Kerngegevens	Stadsregio Amsterdam, Jodenbreestraat 25 Amsterdam
Doel / openbaar belang	Het - door samenwerking van gemeenten - oplossen van regionale problemen en benutten van regionale kansen in de regio Amsterdam.
Ontwikkelingen	In de begroting 2015 gaat de Stadsregio Amsterdam uit van ongewijzigd beleid. Dit omdat het onduidelijk is of het wetsvoorstel voor de afschaffing van de Wgr-plusregio's tijdig en in de huidige vorm in werking treedt. De stadsregiogemeenten hebben uitgesproken de regionale samenwerking voort te willen zetten en te streven naar een nieuwe gemeenschappelijke regeling op diverse beleidsterreinen waarvan de vervoerregio onderdeel zal zijn. Wat de Stadsregio verwacht in 2015 te gaan doen op de verschuillende beleidsterreinen staat opgenomen in de programmabegroting 2015. In december 2014 wordt het werkplan 2015 vastgesteld.
Balansgegevens GR	Eigen Vermogen € 23.532.658 Vreemd Vermogen € 518.274.737 Gegevens jaarrekening 2013
Bijdrage gemeente aan GR	€ 35.100
Rekeningresultaat van de GR	€ 1.223.845 (jaarrekening 2013)
Mogelijke risico's voor de gemeente	Laag aangezien bij afschaffing andere vormen van samenwerking gezocht worden.

Naam verbonden partij	Recreatieschap Twiske- Waterland
Vanuit gemeente in bestuur vertegenwoordigd:	J.N.J.J. Beemsterboer A. Smit – De Ridder (plv.)
Kerngegevens	Recreatieschap Twiske waterland, gevestigd in Haarlem
Doel / openbaar belang	Recreatieschap Twiske- Waterland is een samenwerkingsverband van diverse gemeenten en de provincie NH. Het recreatieschap wil recreanten laten genieten van het mooie landschap. Het schap legt recreatieve voorzieningen aan zoals fiets- wandel- en vaarroutes en wil het Waterlandse landschap met zijn karakteristieke bebouwing, openheid en bijzondere planten en dieren zo goed mogelijk in stand houden.

Naam verbonden partij	Recreatieschap Twiske- Waterland
Vanuit gemeente in bestuur vertegenwoordigd:	J.N.J.J. Beemsterboer A. Smit – De Ridder (plv.)
Ontwikkelingen	Momenteel werkt het recreatieschap aan een herijking van haar recreatievisie uit 2007. De nieuwe visie wordt naar verwachting in 2015 vastgesteld.
Balansgegevens GR	Eigen vermogen € 2,44 miljoen, vreemd vermogen € 206.000. Gegevens jaarrekening 2013
Bijdrage gemeente aan GR	€ 14.226
Rekeningresultaat van de GR	€ 34.000 positief
Mogelijke risico's voor de gemeente	Geen

Naam verbonden partij	Nationaal Landschap Laag-Holland
Vanuit gemeente in bestuur vertegenwoordigd:	Niet van toepassing
Kerngegevens	Nationaal Landschap Laag-Holland
Doel / openbaar belang	Nationaal Landschap Laag-Holland is een samenwerkingsverband tussen diverse partijen (provincie, gemeenten, hoogheemraadschap, Natuur- en landbouworganisaties) die zich inzet voor het behoud van de kernkwaliteiten van Nationaal Landschap Laag Holland.
Ontwikkelingen	In 2013 is een nieuwe samenwerkingsovereenkomst afgesloten voor de periode 2013-2017.
Balansgegevens GR	Niet bekend
Bijdrage gemeente aan GR	€ 4.500
Rekeningresultaat van de GR	Niet bekend
Mogelijke risico's voor de gemeente	Geen

Naam verbonden partij	Interregionaal Samenwerkings Verband (ISW), en Waterlands archief (WA) / Streekarchief
Vanuit gemeente in bestuur vertegenwoordigd:	P.C. Tange F.J.W. Saelman (plv.)
Kerngegevens	ISW, Waterlandlaan 81 Purmerend
Doel / openbaar belang ISW	Beleidscoördinatie op het gebied van economische zaken, ruimtelijke ordening, natuur en landschap, recreatie & toerisme, onderwijs en dergelijke voor 6 Waterlandse gemeenten.
Doel / openbaar belang WA	Het Waterlands archief heeft als doelstelling om een zo breed mogelijk publiek te interesseren voor de cultuurhistorie van de regio Waterland en het onderzoek hiernaar zoveel mogelijk te stimuleren.
Balansgegevens GR	Eigen vermogen € 445.170 Vreemd vermogen € 855.434 Gegevens jaarrekening 2013
Bijdrage gemeente aan GR	€ 26.933 (Bestuur en Beleidscoördinatie) + € 104.075 (Waterlands Archief)

Naam verbonden partij		Interregionaal Samenwerkings Verband (ISW), en Waterlands archief (WA) / Streekarchief
Vanuit gemeente in bestuur vertegenwoordigd:		P.C. Tange F.J.W. Saelman (plv.)
Rekeningresultaat van de GR	2013: € 314.524	
Ontwikkelingen ISW	De ambtelijke ondersteuning van het isw wordt gereorganiseerd en stapsgewijs afgebouwd. De deelnemende gemeenten dienen uiteindelijk de ambtelijke ondersteuning voor de beleidsvelden te leveren.	
Ontwikkelingen WA	<p>De doelstellingen voor het Waterlands Archief zijn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Uitbreiding en verbetering van de digitale dienstverlening. 2. Verbreding educatie en verbetering presentatie. 3. Werken aan digitale duurzaamheid en toegankelijkheid. <p>Daarnaast adviseert het Waterlands Archief over digitaliseringstrajecten bij de deelnemers en over de archieftechnische gevolgen van bijv. de invoering van de WABO.</p> <p>Het Waterlands Archief is bezig met een eerste opzet voor de realisatie van een E-depot (digitaal statisch archief).</p>	
Mogelijke risico's voor de gemeente ISW	Geen. Het mogelijke risico van frictiekosten tbv ex-werknemers is binnen de begroting van de ISW opgevangen door het treffen van een voorziening.	
Mogelijke risico's voor de gemeente WA	Geen. De gemeentelijke bijdrage aan het Waterlands Archief is verwerkt in de totale bijdrage aan het ISW.	

Naam verbonden partij		NV Huisvuil Centrale (HVC)/Vuilverbrandings-installatie Alkmaar e.o. (VVI)
Vanuit gemeente in bestuur vertegenwoordigd:		P.J.M. Fens H.P.J. Halewijn (plv.)
Kerngegevens	Openbaar Lichaam Vuilverbrandingsinstallatie Alkmaar en Omstreken, Alkmaar	
Doel / openbaar belang	De basis voor het afvalbeheer vormt de Dienstverlenings-overeenkomst (DVO), die tussen de gemeente Wormerland en HVC is afgesloten en waarin de inhoud, de omvang en garanties van de afvalbeheertaken zijn vastgelegd. De DVO is ingegaan op 1 januari 2009 en heeft een looptijd van 10 jaar. Hiermee is zeker gesteld op een verantwoorde wijze en met een zo hoog mogelijk milieurendement tegen verantwoorde kosten het Wormerlandse afval wordt verwerkt.	
Ontwikkelingen	Naar aanleiding van het rapport van de Rekenkamercommissie is de discussie gaande hoe de raad beter regie kan voeren met betrekking tot de HVC.	
Balansgegevens GR	Eigen vermogen: € 24.000 Vreemd vermogen: € 2.136.000 Jaarrekening 2013	
Bijdrage gemeente aan GR	€ € 1.377.122 Begroting 2014	
Rekeningresultaat van de GR	€ -0-	
Mogelijke risico's voor de	Gemeente Wormerland is aandeelhouder van HVC. Het is	

Naam verbonden partij	NV Huisvuil Centrale (HVC)/Vuilverbrandings-installatie Alkmaar e.o. (VVI)
Vanuit gemeente in bestuur vertegenwoordigd:	P.J.M. Fens H.P.J. Halewijn (plv.)
gemeente	mogelijk dat Wormerland financieel wordt aangesproken indien HVC in financieel slecht weer verkeert, omdat Wormerland garant staat voor HVC.

Naam verbonden partij	G.G.D
Vanuit gemeente in bestuur vertegenwoordigd:	P.J.M Fens K. van Waaijen (plv.)
Kerngegevens	Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zaanstreek Waterland, Zaandam
Doel / openbaar belang	Bevorderen en uitvoeren van de collectieve preventie en andere activiteiten in het kader van de gezondheidszorg.
Ontwikkelingen	De GGD heeft een eerste bezuinigingsoperatie met succes doorgevoerd. Voor 2015 is nogmaals een bezuinigingsronde aangekondigd in de kadernota en de begroting 2015.
Balansgegevens GR	Eigen Vermogen € 1.148.617 Vreemd Vermogen € 5.356.681 Gegevens jaarrekening 2013
Bijdrage gemeente aan GR	€ 473.587 (2014)
Rekeningresultaat van de GR	€ 151.778 jaarrekening 2013
Mogelijke risico's voor de gemeente	In de begroting 2015 van de GGD zijn een aantal te verwachten kosten nog niet gespecificeerd. Het gaat om mogelijke gevolgen van ontwikkelingen als: <ul style="list-style-type: none"> ◇ stoppen projectafname gemeente Zaanstad ◇ onderhandelingen CAO ◇ ondersteuning academische werkplaats ◇ omvang frictiekosten agv bezuinigingen

Naam verbonden partij	Veiligheidsregio Zaanstreek- Waterland (incl. Regionale Brandweer Zaanstreek -Waterland (RBZW) en GHOR/CPA)
Vanuit gemeente in bestuur vertegenwoordigd:	P.C. Tange F.J.W. Saelman (plv.)
Kerngegevens	Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland, Zaandam
Doel / openbaar belang	Het bewerkstellingen van een doelmatig georganiseerde en gecoördineerde uitvoering van brandweer/GHOR/CPA-taken in ruime zin met inbegrip van het beperken en bestrijden van rampen en zware ongevallen en overigens een goede hulpverlening bij een ongeval of een ramp te bevorderen in het gebied met negen deelnemende gemeenten. De Veiligheidsregio/RWBZ voert regiotaken op het gebied van preventie, preparatie en alarmcentrale. Daarnaast is de gemeentelijke crisisorganisatie inmiddels regionaal georganiseerd als gevolg van de wet op de Veiligheidsregio's. Deze processen worden steeds verder geprofessionaliseerd. De nafase van een crisis blijft een taak van de gemeente. De VRZW ondersteunt gemeenten om deze taken te organiseren.
Ontwikkelingen	- Op 1 januari 2014 is de regionale brandweer een feit.

Naam verbonden partij	Veiligheidsregio Zaanstreek- Waterland (incl. Regionale Brandweer Zaanstreek -Waterland (RBZW) en GHOR/CPA)
Vanuit gemeente in bestuur vertegenwoordigd:	P.C. Tange F.J.W. Saelman (plv.)
	- Verdere professionalisering van de gemeentelijke kolom binnen de crisisbeheersing.
Balansgegevens GR	Jaarrekening 2013: Eigen vermogen € 2.079.530 Vreemd vermogen € 31.364.522
Bijdrage gemeente aan GR	€ 1.051.000 (2015)
Rekeningresultaat van de GR	- € 448.732
Mogelijke risico's voor de gemeente	Op dit moment is nog onduidelijk hoe tot 2017 de ontwikkeling van de kosten voor de afzonderlijke gemeenten zal zijn. Vanaf 2017 vindt de verdeling plaats op basis van het aandeel in de Algemene Uitkering.

Naam verbonden partij	OVER-gemeenten
Vanuit gemeente in bestuur vertegenwoordigd:	Alle collegeleden hebben zitting in het Algemeen Bestuur
Kerngegevens	OVER-gemeenten, Oostzaan en Wormerland
Doel / openbaar belang	Op 17 juni 2008 heeft de gemeenteraad van Wormerland besloten in te stemmen met de samenwerking van Wormerland en Oostzaan. Om de uitvoering van beleidsmatige, uitvoerende en organisatorische opgaven te borgen en de dienstverlening verder te verbeteren, is de gemeenschappelijke regeling OVER-gemeenten opgericht. OVER-gemeenten werkt binnen de door de gemeenteraad van Wormerland voor de samenwerking vastgestelde kaders. Deze kaders zijn: <ul style="list-style-type: none"> - Elke gemeente behoudt haar bestuurlijke zelfstandigheid; - Elke gemeente stelt haar eigen beleids- en uitvoeringskader vast; - De samenwerking heeft als doel het blijvend borgen van dienstverlening, kwaliteit, continuïteit, bestuurskracht en betaalbaarheid; - De dienstverlening van elke gemeente blijft lokaal (front-offices). - Vanuit het uitgangspunt van "handhaven van de bestuurlijke zelfstandigheid van de twee gemeenten" blijft elke gemeente thans en in de toekomst verantwoordelijk voor haar eigen financiële positie; - De (structurele) kosten van de ambtelijke organisatie mogen tijdens de samenwerking en in verdere uitwerkingen van de samenwerking niet stijgen, uitgezonderd wanneer er verplichte nieuwe taken vanuit het Rijk bijkomen. - Tevens mogen de kosten stijgen, indien een deelnemende gemeente nieuwe beleidsvoornemens heeft die gepaard gaan met personeelsuitbreiding. In dat geval zullen de extra kosten die hieruit voor de ambtelijke organisatie voortvloeien, gedragen worden door de betreffende gemeente zelf. Gemeenten die deze beleidsvoornemens niet willen doorvoeren zullen niet voor deze extra kosten van de ambtelijke organisatie worden belast.
Ontwikkelingen	Voor gemeenten in de regio Zaanstreek-Waterland is 'samenwerken' een actueel thema. We verkennen de

Naam verbonden partij	
OVER-gemeenten	
Vanuit gemeente in bestuur vertegenwoordigd: Alle collegeleden hebben zitting in het Algemeen Bestuur	
	mogelijkheden om de ambtelijke samenwerking met de gemeente Wormerland uit te breiden met nieuwe gemeenten.
Balansgegevens GR	Eigen Vermogen € 155.102 Vreemd Vermogen € 713.930 Gegevens jaarrekening 2013
Bijdrage gemeente aan GR	2015: € 6.075.876
Rekeningresultaat van de GR	€ 110.241 positief. Jaarrekening 2013
Mogelijke risico's voor de gemeente	Geen

Naam verbonden partij	
Cocensus	
Vanuit gemeente in bestuur vertegenwoordigd: J.N.J.J. Beemsterboer F.J.W. Saelman	
Kerngegevens	Vaste gegevens opnemen, zoals naam GR en vestigingsplaats
Doel / openbaar belang	Cocensus is een gemeenschappelijk regeling (GR) van de gemeenten Haarlem, Haarlemmermeer, Hillegom, Beverwijk, Oostzaan, Wormerland, Alkmaar, Bergen, Graft-De Rijp, Heerhugowaard, Langedijk en Schermer. In deze GR zijn de uitvoeringswerkzaamheden in het kader van de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ) en de heffing en invordering van gemeentelijke belastingen ondergebracht. Cocensus verzorgt het bestandsonderhoud, de heffing, de invordering, de behandeling van bezwaar- en beroepschriften en de behandeling van verzoeken om kwijtschelding.
Ontwikkelingen	Geen bijzondere ontwikkelingen
Balansgegevens GR	Eigen Vermogen € - 5.342 Vreemd Vermogen € 7.132.721 Gegevens jaarrekening 2013
Bijdrage gemeente aan GR	2015: € 341.520
Rekeningresultaat van de GR	€ - 1.342. Jaarrekening 2013
Mogelijke risico's voor de gemeente	In het verlengde van de ISO-certificering vindt jaarlijks bij Cocensus een uitgebreide risico-inventarisatie plaats. Deze inventarisatie met de daaraan gekoppelde beheersmaatregelen wordt elk kwartaal besproken in het MT van Cocensus en éénmaal per jaar in de vergadering van het Dagelijks Bestuur van Cocensus. De beheersmaatregelen worden jaarlijks in de externe ISO-audit tegen het licht gehouden. Naar aanleiding daarvan worden weer separaat een inventarisatie en de bijbehorende (al dan niet aangepaste) beheersmaatregelen voorgelegd aan het Bestuur. Hierdoor is het risicomanagement optimaal geborgd binnen de organisatie van Cocensus. Cocensus heeft geen weerstandsvermogen. Dit houdt in dat financiële tegenvallers in rekening worden gebracht bij de deelnemers.

Paragraaf Grondbeleid

Portefeuillehouder
Ambtelijke programmamanager

F.J.W. Saelman
Afdelingshoofd Beleid en Regie

Visie grondbeleid

De visie voor het in deze gemeente te voeren grondbeleid is door de gemeenteraad verwoord in de vastgestelde Nota Grondbeleid Wormerland. In de nota is uitgesproken, dat het grondbeleid moet worden beschouwd als een instrument om andere gemeentelijke beleidsdoelstellingen te realiseren. Bevestigd is, dat de gemeente geen actieve grondpolitiek voert en dat voortgegaan wordt met het huidige facilitaire beleid, waarbij gebruikgemaakt wordt van alle ten dienste staande instrumenten en mogelijkheden.

Uitgangspunt blijft, dat de gemeente allereerst tracht te komen tot kostenverhaal door middel van het sluiten van een anterieure exploitatieovereenkomst. Afdwingbaar kostenverhaal zal worden toegepast indien geen of onvoldoende resultaat kan worden bereikt. Het vaststellen van een exploitatieplan op basis van de Wet op de ruimtelijke ordening (Wro) is daarvoor het geëigende instrument. Bij de uitgifte van gronden en panden wordt een marktconforme prijs gehanteerd. Uitsluitend indien sprake is van uitgifte van grond ten behoeve van een maatschappelijke, niet commerciële functie kan een lagere prijs worden gehanteerd in bijzondere door het college te bepalen gevallen.

Prognose aantal nieuwe woningen per locatie

Voor de periode 2015– 2018 staan de volgende locaties gepland:

Omschrijving	Aantal woningen	Periode
Dorpsstraat 12, Wormer	15	2014-2015
Locatie oude Bibliotheek, Wormer	pm	pm
WSV'30-terrein, Wormer (Met Stip Wonen)	56	2015-2018
Beschuitstoren, Wormer	0*	pm
IHP Wijdewormer	16	2014-2016
Molenbuurt herstructurering	40*	2013-2018
Neck-zuid (WWSV-DZS)	60	2015-2018
Poort van Wormer	pm ***	2015-2018
Zaanbocht ca, Wormer	180**	pm

* netto-toevoeging door aftrek wegens sloop van woningen

** het aantal woningen is een schatting

*** de ontwikkeling wordt wellicht anders ingevuld dan aanvankelijk overeengekomen was met Parteon. Hierdoor is op dit moment niet bekend hoeveel woningen hier gerealiseerd gaan worden.

Wormerland wil een vitale gemeente blijven, te weten een levendige en veerkrachtige gemeente als groene buffer tussen stedelijke gebieden. Met een gevarieerde bevolkingsopbouw en een evenwichtige dynamiek van wonen, werken en recreëren wil de gemeente een aantrekkelijke leefomgeving bieden voor zowel jong als oud. De gemeente benut haar eigen krachten. De gemeentelijke woonvisie 2007-2020 haakt hierop in zal volgend jaar worden geactualiseerd. De nieuwbouw van woningen vindt voornamelijk plaats op locaties binnen de bestaande kernen. Bouwen binnen de (rode) contouren blijft daarbij het uitgangspunt, immers het behoud van het groene en landelijke karakter is een belangrijke peiler. De komende jaren zal (vervolg)nieuwbouw plaatsvinden op diverse (grotere) locaties. We noemen o.a. de Poort van Wormer, het WSV'30-terrein en de Zaanbocht. Voorts zal de herstructurering van ca. 500 oude woningen door de woningcorporatie WormerWonen plaatsvinden. Het woonbeleid is vooral gericht op het behouden van cq. werken aan, een vitaal Wormerland en het op gang brengen van de noodzakelijke doorstroming. Dit betekent, dat het woningprogramma bij nieuwbouw- en herstructureringopgaven zodanig moet worden ingevuld, dat daarmee de gewenste doelstellingen kunnen worden nagestreefd. Dit vergt een optimale invulling, programmering en fasering van de locaties. Een belangrijk gegeven is de verhouding 70 – 30 wat betreft de bouw van woningen in de vrije- en sociale sector.

Financiële vertaling grondbeleid

Hieronder de financiële vertaling voor gronden die de gemeente zelf in exploitatie heeft genomen.

Locatie	Boekwaarde per 01-01-2014 (*)	Verwacht resultaat (**)	Af te sluiten eind
Centrumplan	-/- € 155.000	€ 0	2015
Bibliotheek (incl. voormalige bibliotheek zelf)	€ 764.058	pm	pm
Poort van Wormer	-/- € 130.259	pm	pm
IHP herexploitaties (totaal)	-/- € 340	€ 0	2014

(*) Wanneer de boekwaarden in bovenstaande tabel **negatief** zijn, betekent dit dat de opbrengsten nu toe **hoger** zijn dan de gemaakte kosten, en andersom.

(**) Een **positief** verwacht resultaat betekent een verwachte **winst**.

Ontwikkelingen

De boekwaarde van de locatie Bibliotheek is in 2012 verhoogd met € 314.133 in verband met de sloop van de bibliotheek zelf. Deze grond maakt vanaf 2012 deel uit van de locatie Bibliotheek (welke daarvoor alleen bestond uit het pand aangrenzend aan de bibliotheek (tijdelijk verhuurd geweest aan onder meer kinderopvang OPA). Er wordt nu geprobeerd om de gehele locatie te verkopen ten behoeve van woningbouw. Door de hoge boekwaarde van de locatie is bij het instellen van het ontwikkelingsfonds aangegeven dat een eventueel negatief saldo na verkoop van deze locatie, onttrokken wordt aan het ontwikkelingsfonds. Dit fonds zal gevoed worden door o.a. de opbrengst van de Poort van Wormer. Gezien de ontwikkeling van het project Poort van Wormer is de verwachte opbrengst in de tijd verschoven (zie ook programma 2 Ruimtelijke ordening bij Risico's en de paragraaf Grote projecten). Daarom is er op dit moment niet duidelijk aan te geven in welk jaar, en met welk resultaat de locaties Bibliotheek en Poort van Wormer afgesloten kunnen worden.

Historie Ontwikkelingsfonds

Het ontwikkelingsfonds is in 2006 ingesteld om boekwaarden van 'oude locaties', die redelijkerwijs niet aan de huidige ontwikkeling zijn toe te rekenen, te kunnen afboeken. Het ontwikkelingsfonds wordt gevoed door meeropbrengsten uit (grond)ontwikkelingen. Tot op heden is aan dit fonds de extra opbrengst van de ontwikkeling rond de Wiekslag (€ 195.000) en de winst bij verkoop van peuterspeelzaal 't Boemeltje (€ 380.113) toegevoegd. De 'oude' boekwaarde van het Centrumplan, zijnde € 550.000 per 1 januari 2006, is aan dit fonds onttrokken. Derhalve was het saldo van dit fonds per 1 januari 2014 € 25.113.

Risico's grondexploitaties

In de afgelopen jaren heeft de grondexploitatie positieve resultaten opgeleverd. Naar aanleiding van de notitie 'reserves en voorzieningen' is de algemene bedrijfsreserve grondexploitatie samengevoegd met de algemene reserve. Wij gaan er vanuit dat ons weerstandsvermogen eventuele risico's binnen de grondexploitatie kan opvangen.

Paragraaf Financiering

Ambtelijke programmamanager

Afdelingshoofd Bedrijfsvoering

Inleiding

In de BBV 2004 (Besluit Beheer en Verantwoording Provincies en gemeenten) is een paragraaf financiering voorgeschreven voor zowel de begroting als de jaarrekening. Deze dient voor transparantie van de treasuryfunctie (financiering) van decentrale overheden. In deze paragraaf worden zo duidelijk mogelijk de plannen, feiten en visie over financiering uiteengezet. De Wet Financiering Decentrale Overheden (wet FIDO) scheidt een duidelijker kader voor de treasuryfunctie en levert een bijdrage aan de kredietwaardigheid van de openbare lichamen en bevordert de transparantie van de treasuryfunctie. Deze wet introduceert twee instrumenten op het gebied van de treasuryfunctie:

- het treasurystatuut,
- de financieringsparagraaf

De doelstelling van het treasurystatuut is om bestaande verantwoordelijkheden en bevoegdheden te formaliseren en expliciet vast te stellen. De gemeenteraad kan dan beter invulling geven aan zijn verordenende en controlerende bevoegdheid. Het tweede instrument, de financieringsparagraaf, heeft als doel inzicht te geven in de algemene interne en externe ontwikkelingen die van belang zijn voor de treasury en de concrete plannen op het gebied van risicobeheer, financieringspositie en leningen- en uitzettingenportefeuille.

Door de raad is op 6 juli 2010 een geactualiseerd treasurystatuut vastgesteld. In dit statuut zijn de organisatie rondom het opstellen van het treasurybeleid, de planning & control-cyclus, de organisatie rondom de uitvoering van treasury-activiteiten en de interne en externe controle geregeld. Dit treasurystatuut is van toepassing tot en met het jaar 2014. Er zal in het laatste kwartaal van 2014 een actualisatie plaatsvinden, welke van toepassing wordt vanaf het jaar 2015.

Algemene interne en externe ontwikkelingen

Bij interne ontwikkelingen gaat het onder andere over het afstoten van bedrijfsonderdelen of het oppakken van nieuwe activiteiten. Het komend jaar is van geen van beide sprake. Ten aanzien van de externe ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op de treasuryfunctie, zoals de internationale economische ontwikkeling en de geld- en kapitaalmarkt, laten wij ons primair adviseren door onze 'huisbankier' de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). Onze adviseurs aldaar volgen de ontwikkelingen nauwlettend en hebben ook de knowhow op dit gebied.

Financieringsbehoefte 2015-2018

De komende jaren verwachten wij een financieringsbehoefte die wordt veroorzaakt door de doorlopende investeringen per balansdatum 2014, het meerjarenplan 2015-2018, de grondexploitatie en het inzetten van reserves en voorzieningen.

Financieringsbehoefte (bedragen x € 1.000,-)	2015	2016	2017	2018
Begrotingssaldo (uitgangspunt: sluitende begroting)	0	0	0	0
Mutaties reserves en voorzieningen (uitschieter in 2017: de Zaanbrug via reserve Nuon-gelden)	787	-226	-5.436	-221
Afschrijvingen	766	776	803	686
Investerings 2015-2018 meerjarenplan	-338	-48	-77	-880
Investerings: reeds beschikbaar gestelde kredieten	-972	-627	-649	nb
Aflossingen (huidige) langlopende leningen (netto)	-3.377	-699	-666	-666
Aflossingen nieuwe langlopende leningen	0	-50	-100	-300
Totaal (aan te trekken leningen)	-3.134	-874	-6.125	-1.381

Volgens de wet FIDO mogen we maximaal een kortlopende kasgeldlening van ca. € 2,7 miljoen aantrekken. Zolang de rentestand van kortlopend geld lager is dan van langlopend geld, dan doen wij dit.

We volgen de liquiditeiten nauwlettend. De Wet FIDO verplicht gemeenten binnen de kasgeldlimiet en de renterisiconorm te blijven. Investerings en de daaraan verbonden geldleningen hebben gevolgen voor deze renterisiconorm. Onder 'Risicobeheer' verwerken we de genoemde financieringsbehoefte in de berekening van de renterisiconorm, zodat we kunnen beoordelen of ons voorgenomen beleid voor 2015-2018 binnen de kaders van de Wet Fido valt.

Uitgangspunten treasurybeleid 2015-2018

Het uitgangspunt voor de treasury-activiteiten voor de jaren 2015 tot en met 2018 is dat we de bedragen en looptijden van aan te trekken langlopende leningen afstemmen op het renterisico dat de gemeente loopt. De zogenaamde renterisiconorm bedraagt 20%. De leningen van de leningportefeuille willen we jaarlijks herfinancieren c.q. nieuwe leningen voor een looptijd van vijf tot dertig jaar aan gaan. Bij duidelijk oplopende rentestanden zullen we dit heroverwegen en eventueel voor kortere termijnen kiezen. De structurele vermogensbehoefte wordt structureel gefinancierd.

Leningenportefeuille

Hier wordt de ontwikkeling van de portefeuille van de langlopende leningen voor 2014 en 2015 weergegeven.

Mutaties leningenportefeuille (bedragen x € 1.000,-)	2014 / 2015
Stand per 1 januari 2014 (bron: jaarrekening 2013)	16.097
Aflossingen (regulier) in 2014	(766)
Nieuwe leningen 2014 (reeds aangetrokken t/m aug. '14)	0
Nieuwe leningen 2014 (nog aan te trekken t/m dec. '14)	0
Totaal	15.331
Aflossingen: regulier in 2015	(3.537)
Nieuwe leningen 2015	1.000
Stand per 31 december 2015	12.794

In het onderdeel Financieringsbehoefte 2015-2018 is er voor 2015 een totale financieringsbehoefte van € 3,1 miljoen geprognosticeerd. Omdat kasgeldleningen (korter dan 1 jaar) goedkoper zijn dan langlopende leningen, zullen we de eerste financieringsbehoefte eerst via deze weg oplossen. Naast een lage rente is dit ook een heel flexibel instrument, welke iedere maand al naar behoefte kan worden herzien. We verwachten € 1 miljoen als nieuwe langlopende geldlening aan te moeten trekken, zoals hierboven is weergegeven.

Risicobeheer

De Wet FIDO verplicht de kasgeldlimiet en de renterisiconorm in beeld te brengen. De provincie gebruikt deze bij het uitoefenen van haar toezichthoudende functie. De kasgeldlimiet betreft het renterisico van de vlottende schuld. De renterisiconorm betreft het renterisico van de langlopende schuld.

Kasgeldlimiet prognose voor 2015	Bedragen
Omvang begroting over 2015 (=grondslag)	31.827
- in procenten van de grondslag	8,5 %
(1) Toegestane kasgeldlimiet	2.705
(2) Omvang vlottende korte schuld	2.000
(3) Vlottende middelen :	251
<i>Contante gelden in kas</i>	1

Kasgeldlimiet prognose voor 2015		Bedragen
Tegoeden in rekening courant		250
Overige uitstaande gelden < 1 jaar		0
<u>Toets kasgeldlimiet:</u>		
(4) Totaal netto vlottende schuld (2)-(3)		1.749
Toegestane kasgeldlimiet (1)		2.705
Ruimte (+) / Overschrijdingen (-); (1)-(4)		956
(bedragen x € 1.000)		

Renterisiconorm		Bedragen			
		2015	2016	2017	2018
1a	Renteherziening op vaste schuld o/g	368	0	0	0
1b	Renteherziening op vaste schuld u/g	368	0	0	0
1c	Renteherziening op vaste schuld (1a-1b)	0	0	0	0
2	Betaalde aflossingen reguliere leningen	3.537	865	837	843
3	Renterisico op vaste schuld (1 + 2)	3.537	865	837	843
Berekening renterisiconorm					
4	Begrotingstotaal (excl. mutaties in reserves)	31.827	30.415	35.186	29.992
5	Normpercentage (ministerieel vastgesteld)	20%	20%	20%	20%
Toets renterisiconorm					
6	Renterisiconorm (4*5)	6.365	6.083	7.037	5.998
7	Renterisico op vaste schuld (3)	3.537	865	837	843
Ruimte (+) / Overschrijding (-); (6 - 7)		2.828	5.218	6.200	5.155
(bedragen x € 1.000)					

In de renterisiconorm wordt rekening gehouden met de renterisico's die gemeenten lopen over nieuw af te sluiten leningen ter vervanging van afgeloste leningen. De renteontwikkelingen op de kapitaalmarkt zorgen ervoor dat de gemeente een ogenschijnlijk gering risico loopt (zie rentevisie).

Rentevisie

We baseren ons op verwachte ontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt. De grote algemene banken en de banken voor de publieke sector (onder andere onze 'huisbank' BNG) houden deze ontwikkelingen nauwlettend in de gaten. Met inachtneming van de zogenaamde 'prudente' houding die een gemeente ten aanzien van beleggingen en leningen dient te hebben, zijn we tot een eigen rentevisie gekomen. (Zie ook 'uitgangspunten treasurybeleid 2015-2018').

De BNG verwacht (informatie per augustus 2014) dat de lange rentetarieven onder invloed van het gematigde economisch herstel naar verwachting wat zullen gaan oplopen.

Rentekosten

In de geactualiseerde notitie afschrijving en rentebeleid zijn ook de rentekosten voor investeringen en eigen financieringsmiddelen opgenomen. De rente voor investeringen en dergelijke is voor de jaren 2013 tot en met 2016 op 5% gehandhaafd. De redenen hiervoor waren divers. Allereerst blijven de doorgerekende kapitaallasten, en daarmee de jaarlijkse lasten per product, in de verschillende jaren hierdoor constant. Wanneer ieder(e paar) jaar de rekenrente zou wijzigen, zouden de lasten van de producten steeds veranderen. Dit levert enerzijds geen consistent beeld van de lasten per product op, en anderzijds is het niet verstandig in het kader van de kostendekkendheid van het product riolering. Wanneer de rekenrente namelijk omlaag gaat, worden de lasten op dit product lager, waardoor er minder onttrokken wordt aan de bijbehorende egalisatiereserve. Dit heeft een nadelig effect op het exploitatiesaldo in de diverse jaren. Daarnaast is het administratief erg veel werk om de kapitaallasten voor alle, circa 150 nog geactiveerde investeringen per stuk te wijzigen op basis van een gewijzigde rekenrente. Financieel heeft het, naast het hierboven beschreven nadeel, geen effect als de rekenrente wijzigt. Bij een lagere rekenrente worden de lasten van de individuele producten lager, maar het positieve rentesaldo op het product Financiering wordt eveneens lager. We zullen een en ander blijven volgen, en wanneer we op enig moment toch aanpassing van de rekenrente wensen, zullen we hiertoe vroegtijdig met een voorstel komen.

Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft aan de mate waarin een onderneming met eigen middelen (eigen vermogen) is gefinancierd. In het bedrijfsleven is deze ratio van belang om te zien in hoeverre de onderneming in staat is om aan haar financiële verplichtingen (betalingen) kan voldoen door inzet van haar eigen vermogen.

Voor een gemeente is de hoogte van de solvabiliteit van minder belang dan voor een bedrijf. Toch geeft het een aardig inzicht in de vermogensverhoudingen.

De solvabiliteit wordt berekend door het eigen vermogen te delen door het totale vermogen $\times 100\%$.

In onderstaand schema is de solvabiliteit berekend op basis van de vastgestelde jaarrekeningen.

Jaar	Eigen vermogen	Vreemd vermogen	Totaal vermogen	Solvabiliteit
2008	13.231	21.306	34.537	38,31%
2009	14.791	20.818	35.609	41,54%
2010	13.707	23.072	36.779	37,27%
2011	16.144	22.471	38.616	41,81%
2012	17.338	22.983	40.322	43,00%
2013	18.974	22.188	41.162	46,10%

(bedragen $\times \text{€ } 1.000$)

Hoe hoger de solvabiliteit, hoe beter de financieringspositie van de gemeente. Afhankelijk van de directe opbrengstwaarde van de activa ligt de minimumnorm voor het bedrijfsleven op een waarde tussen de 25% en 40%.

Paragraaf Lokale heffingen

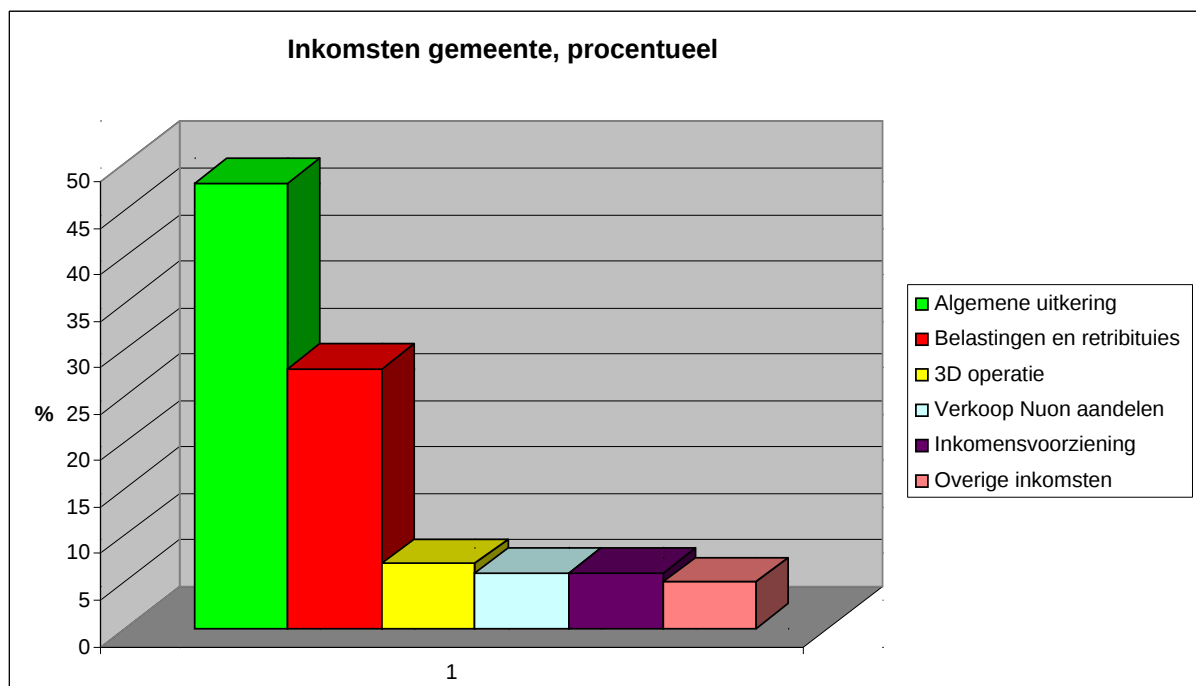
Ambtelijke programmamanager

Afdelingshoofd Bedrijfsvoering

Inleiding

De gemeentelijke heffingen zijn, naast de doeluitkeringen van het Rijk en de algemene uitkering uit het gemeentefonds, een belangrijke bron van inkomsten. Er zijn twee gemeentelijke heffingen: retributies en belastingen. Bij de retributies is er sprake van een tegenprestatie van de gemeente en mogen de geraamde opbrengsten niet hoger zijn dan de geraamde kosten voor de uitoefening van de taak, dit betekent dat de kostendekkendheid niet meer mag zijn dan 100%. Bij belastingen is er geen directe relatie met een prestatie van de gemeente. Belastingen worden gezien als een algemeen dekkingsmiddel.

In onderstaande afbeelding worden de percentages weergegeven welke deel van de totale inkomsten een bepaalde soort inkomsten uitmaakt.

De gemeente Wormerland heeft de uitvoering van de Wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ) en het opleggen van de aanslagen en de invordering van onroerende zaakbelasting (OZB), roerende woon- en bedrijfsruimtebelasting, afvalstoffenheffing, rioolheffing, hondenbelasting, forensenbelasting, grafrechten en leges omgevingsvergunningen ondergebracht in een gemeenschappelijke regeling, zijnde Cocensus. Ook de afhandeling van de kwietscheldingsverzoeken en bezwaar- en beroepschriften vinden plaats door Cocensus.

Het algemeen bestuur van Cocensus heeft ingestemd met de uitbreiding van de gemeenschappelijke regeling i.v.m. de toetreding van de gemeente Den Helder. Na toestemming van de gemeenten die reeds in de gemeenschappelijke regeling participeren ontstaat een samenwerkingsverband van 11 gemeenten met een omvang op belastinggebied van circa 650.000 inwoners.

Actuele ontwikkelingen

Wetsvoorstel vrijstelling precariobelasting netwerken en nutsbedrijven

Op 7 december 2010 nam de Tweede Kamer (opnieuw) een motie aan om het wetsvoorstel vrijstelling precariobelasting op netwerken van nutsbedrijven alsnog in te dienen. Over dit concept wetsvoorstel heeft de Raad van State in september 2012 advies uitgebracht. Naar aanleiding van dit advies heeft de minister besloten meer tijd te nemen om te studeren op reële alternatieven. Het wetsvoorstel is

daarom nog niet naar de Tweede Kamer. Bij de alternatieven wordt onderzocht of een analogie met de “gedoogconstructie” in de Telecomwet mogelijk is. Het wetsvoorstel tot afschaffing wordt tot de uitkomsten uit het ander onderzoek aangehouden.

Macronorm OZB

Bij het afschaffen van de limieten waarmee de OZB-tarieven mochten stijgen van het Rijk is een zogenaamde macronorm afgesproken. Dit is een door het Rijk gestelde norm waarmee landelijk gezien de OZB-tarieven voor dat jaar gemiddeld mogen stijgen. De macronorm is niet in wetgeving vastgelegd, maar is een bestuurlijk afspraak tussen het Rijk en de VNG. De afspraak is dat bij overschrijding van de macronorm het volume van het gemeentefonds kan worden verlaagd. Als een individuele gemeente de norm overschrijdt heeft het geen consequenties. Als de gemeenten in totaliteit boven de macronorm uitstijgen dan wel. De macronorm voor 2015 is 3% (voor 2014 was het percentage 2,45%).

Tarievenbeleid

Het tarievenbeleid in Wormerland is gebaseerd op twee uitgangspunten: inflatiecorrectie en kostendekkendheid. De belastingtarieven worden in 2015 verhoogd met 1,5 % voor inflatie. Voor wat betreft de retributies wordt gestuurd op kostendekkendheid. De tarieven worden formeel door de gemeenteraad vastgesteld bij de belastingvoorstellen die in oktober voorafgaand aan het begrotingsjaar worden aangeboden.

Naast deze algemene uitgangspunten van het tarievenbeleid is in de open raadsagenda bepaald dat de OZB niet als sluitpost voor de begroting wordt gebruikt.

In onderstaande tabellen is de kostendekkendheid van de retributies opgenomen. Daarbij zijn de ramingen 2015 vergeleken met de ramingen 2014 en de realisatie 2013.

Riolering

(bedragen x € 1.000)

	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Baten totaal	1.387	1.436	1.511
Lasten totaal	1.290	1.481	1.468
BTW correctie	112	38	164
Reserve mutaties	I 15	I 83	I 121
Kostendekkenheid	100 %	100 %	100 %

In de rioolrechten mag als last meegenomen worden de BTW die gedeclareerd kan worden bij het BTW Compensatiefonds (BCF), zowel de exploitatie-BTW als de investerings-BTW. Immers de gemeenten worden gekort op de Algemene uitkering uit het gemeentefonds voor de BTW die gemeenten kunnen declareren bij het BCF. Dit is de wettelijke compensatie die gemeenten kunnen opvoeren in hun rioolheffing.

Afvalstoffenheffing

(bedragen x € 1.000)

	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Baten totaal	1.774	1.704	1.787
Lasten totaal	1.594	1.502	1.577
BTW correctie	157	274	284
Reserve mutatie	U 23	I 72	I 74
Kostendekkenheid	100 %	100 %	100 %

In de afvalstoffenheffing mag als last meegenomen worden de BTW die gedeclareerd kan worden bij het BTW Compensatiefonds (BCF), zowel de exploitatie-BTW als de investerings-BTW. Immers de gemeenten worden gekort op de Algemene uitkering uit het gemeentefonds voor de BTW die gemeenten kunnen declareren bij het BCF. Dit is de wettelijke compensatie die gemeenten kunnen opvoeren in hun afvalstoffenheffing.

Leges omgevingsvergunning

(bedragen x € 1.000)

	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Baten totaal	237	369	355
Lasten totaal	703	499	494
Kostendekkenheid	34%	75%	72%

Leges dienstverlening

(bedragen x € 1.000)

	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Baten totaal	248	277	273
Lasten totaal	643	690	628
Kostendekkenheid	39%	40%	43%

Deze leges dienstverlening betreffen de leges die voornamelijk worden ontvangen door Burgerzaken. De kostendekkendheid is vrij laag. Wel zal een 100% kostendekkendheid niet realiseerbaar zijn, daar voor een aantal diensten een tarief geldt die gemeenten niet kunnen vaststellen.

Begraafplaats

(bedragen x € 1.000)

	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Baten totaal	127	176	179
Lasten totaal	190	202	206
Kostendekkenheid	87%	87%	87%

Gemeentelijke belastingen

Belastingen hebben een algemeen karakter. Een directe relatie tussen de belasting en de gemaakte kosten van de gemeente is in het algemeen niet aanwezig. Uitgangspunt bij het vaststellen van de belastingtarieven is dat deze trendmatig worden verhoogd met de verwachte inflatie. In overeenstemming met de Kadernota 2015 is inde Programmabegroting 2015-2019 voor de belastingen rekening gehouden met een inflatiepercentage van 1,5 %.

Onroerende Zaakbelastingen (OZB)

De grondslag voor de OZB wordt gevormd door de waarde van het onroerend goed, die jaarlijks wordt vastgesteld (de zogenaamde herwaardering). Wormerland hanteert het uitgangspunt dat de gemiddelde waardeverandering (of daling), die voortvloeit uit de herwaardering, wordt gecompenseerd door een evenredige tariefsverlaging (of evenredige tariefsverhoging). (De correctie over 2014 vindt plaats in de tarieven van 2015). Daarmee bereikt de gemeente dat waardemutatie niet leidt tot een wijziging in de totale opbrengst, maar slechts tot individuele verschillen in aanslagen. Dat is het geval als de waarde van een woning meer of juist minder is gestegen dan het Wormerlandse gemiddelde. Dan levert de herwaardering een voordeel of juist een nadeel op voor de eigenaar.

De WOZ-waarden voor het belastingjaar 2015 worden gebaseerd op het prijspeil 1 januari 2014. Deze waarde is eind derde kwartaal 2014 bekend.

Met inachtneming van deze uitgangspunten is een hogere opbrengst berekend voor 2015 van € 276.660 ten opzichte van 2014. Hierin is € 250.000 begrepen als correctie op grond van de zomernota 2014.

Roerende woon- en bedrijfsruimtebelasting (RWVB)

Eigenaren en gebruikers van onroerend goed betalen gemeentelijke belastingen in de vorm van de onroerende zaakbelasting (OZB). Het is wettelijk mogelijk om ook voor eigenaren en gebruikers van roerende woon- en bedrijfsruimten (zoals woonboten en woonwagens) een gelijke belasting in te voeren, te weten de Roerende Woon- en bedrijfsruimte belasting (RWVB). Om eigenaren en gebruikers van roerend en onroerend goed gelijk te behandelen is het tarief van die belasting gelijk aan het tarief van de OZB. De berekende opbrengst voor 2015 bedraagt € 16.482.

Hondenbelasting

Onder de naam "hondenbelasting" heft de gemeente een belasting op het houden van honden binnen de gemeente. Belastingplichtige is de houder van de hond. Het aantal honden is bepalend voor de opbrengst van de belasting. De raming voor 2015 bedraagt € 66.120.

Gemeentelijke retributies

Onder de naam retributies heft de gemeente tarieven voor diverse typen van dienstverlening. Bij retributies is sprake van een directe relatie tussen de heffing en de gemeentelijke taakuitoefening. De geraamde opbrengsten mogen niet hoger zijn dan de geraamde kosten voor die taakuitoefening. Belastingplichtige is de aanvrager van de dienst of degene voor wie de dienst is verleend.

Geregeld is er landelijk publiciteit over de gemeentelijke tarieven en de verschillen daartussen. Die verschillen ontstaan in de regel als gevolg van de gemaakte beleidskeuzes. Om die beleidskeuzes zo transparant mogelijk vast te leggen heeft de VNG het initiatief genomen om modellen voor de kostenonderbouwing te ontwikkelen.

Voor de afvalstoffen- en rioolheffing, de leges en de lijkbezorgingrechten zijn deze door de VNG ontwikkeld. In Wormerland zal in de toekomst gebruik worden gemaakt van deze kostenonderbouwingen.

Rioolheffing

De kosten die de gemeente maakt als uitvloeisel van de watertaken worden op burgers en bedrijven verhaald via de zogenaamde rioolheffing. De kosten die uit die watertaken voortvloeien (op het gebied van afvalwaterinzameling, afvalwatertransport en afvoer van overtollig regen- en grondwater) zijn berekend in het Gemeentelijk Riolerings Plan 2013-2017. De investeringen die hieruit voortvloeien zijn aanzienlijk en de lasten daarvan worden doorberekend in de tarieven.

In de begroting 2015 is rekening gehouden met een opbrengst van € 1.511.256.

Afvalstoffenheffing

Onder de naam afvalstoffenheffing wordt een recht geheven van degene die in de gemeente feitelijk gebruik maakt van een perceel waarvoor de gemeente op grond van de Wet Milieubeheer een verplichting tot het inzamelen van huishoudelijk afval heeft.

Bij het bepalen van de hoogte van de afvalstoffenheffing wordt rekening gehouden met het feit dat op begrotingsbas de baten niet hoger mogen zijn dan de lasten. Er wordt gestreefd naar een kostendekkendheid van 100%. Eventuele verschillen die gedurende het jaar ontstaan, verrekenen we in de tarieven voor latere jaren via een egalisatievoorzieningen afvalstoffenheffing. In de begroting 2015 is rekening gehouden met een opbrengst van € 1.787.216.

Begraafrechten

Deze rechten worden met 1,5% verhoogd daar de kostendekkendheid van 100% nog niet is bereikt.

Leges

Algemeen

De tarieven voor 2015 worden primair aangepast aan de hand van het inflatiepercentage, tenzij nader beperkt door wettelijke tariefstellingen.

Omgevingsvergunningen

Deze leges worden niet verhoogd ondanks het feit dat de kostendekkendheid van 100% nog niet is bereikt, maar het tarief al een niveau heeft bereikt dat het niet wenselijk maakt om dit tarief nog verder te laten stijgen.

Leges dienstverlening

Bij deze leges is sprake van een lage kostendekkendheid.

Tarientabel

Heffingssoort	2014	2015	2016	2017	2018
<i>OZB en Roerende Zaakbelasting</i>					
Woningen eigenaren	0,1146%	0,1327%	0,1347%	0,1367%	0,1387%
Niet-woningen eigenaren	0,1762%	0,1824%	0,1851%	0,1879%	0,1907%
Niet-woningen gebruikers	0,1357%	0,1405%	0,1426%	0,1447%	0,1469%
<i>Hondenbelasting</i>					
	€ 74,95	€ 76,08	€ 77,16	€ 78,36	€ 79,56
<i>Afvalstoffenheffing</i>					
	€ 258,88	€ 262,68	€ 266,64	€ 270,60	€ 274,68
<i>Rioolrechten</i>					
Garages etc.	€ 68,60	€ 69,64	€ 70,68	€ 71,75	€ 72,83
Woningen etc.	€ 205,80	€ 208,92	€ 212,05	€ 215,25	€ 218,48
<i>Grafrechten</i>					
	€ 118,85	€ 120,63	€ 122,44	€ 124,28	€ 126,14

Ontwikkeling bezwaar- en beroepschriften

In onderstaande tabel wordt weergegeven de ontwikkeling van het aantal bezwaar en beroepschriften. Geconstateerd wordt dat de tendens de goede kant opgaat, zijnde dat het aantal bezwaarschriften afneemt. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de jaarlijks herwaardering van de WOZ waarde.

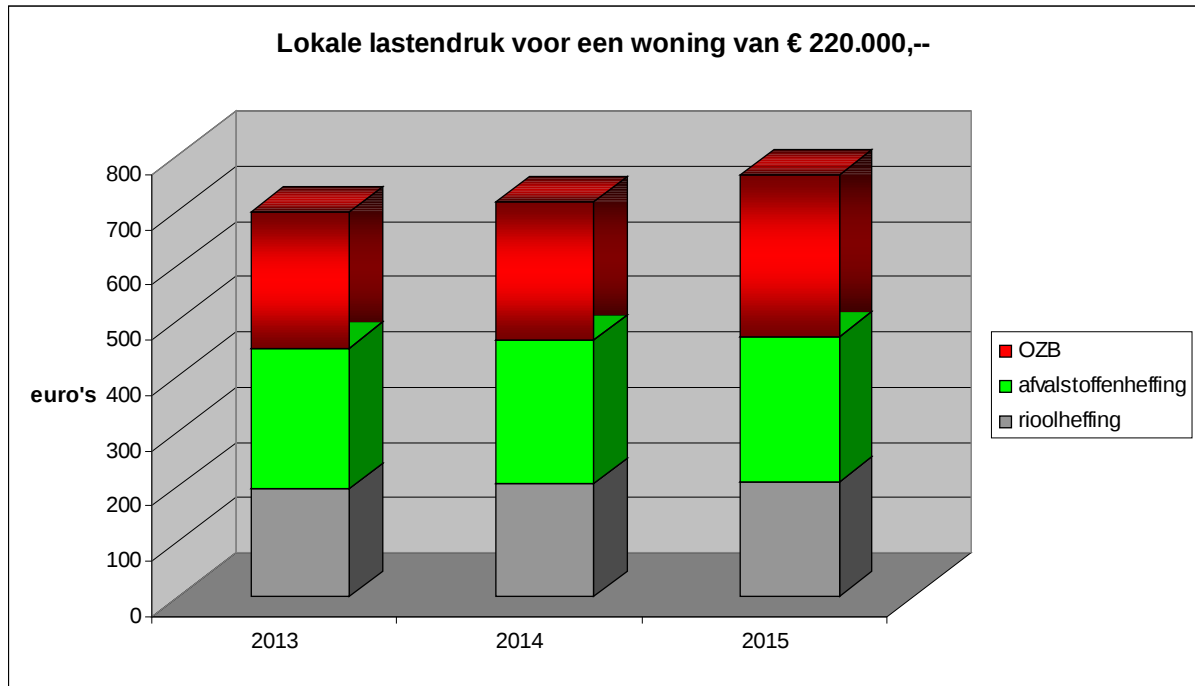
Bezwaarschriften	Ontvangst 2013	Ontvangst 2014	Ontvangst 2015
Bezwaar WOZ	536	122	
Bezwaar overige heffingen	111	37	
Beroep WOZ	12	0	
Beroep overige heffingen	1	0	
Totaal	660	159	

Lokale lastendruk

De lokale lastendruk wordt bepaald door de tarieven van de OZB, afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

In de navolgende tabel is de opbouw van de lokale lastendruk in Wormerland over de jaren 2013 t/m 2015 inzichtelijk gemaakt. Voor huurders is daarbij alleen de hoogte van de afvalstoffenheffing bepalend, aangezien zij niet worden aangeslagen voor de OZB en de rioolheffing.

De eigenaren van woningen worden voor de drie onderscheiden belastingen aangeslagen. Bij de berekening van de OZB, is uitgegaan van een WOZ waarde van een koopwoning van € 220.000,--. Tevens is uitgegaan van een meerpersoonshuishouden. Het betreft hier een rekenvoorbeeld. De feitelijke lastenontwikkeling voor de individuele burger kan afwijken, gelet op de feitelijke waarde –en de waardeontwikkeling- van de woning.

Landelijke vergelijking

Jaarlijks vergelijkt het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden, kortweg Coelo, de tarieven en woonlasten van gemeenten. In 2014 stegen de woonlasten voor het gemiddelde meerpersoonshuishouden gemiddeld met 0,9%, dat is minder dan de verwachte inflatie van 1%. De gemiddelde woonlasten in de gemeente Wormerland stegen in 2014 met 2,5 %.

De netto woonlasten van een meerpersoonshuishouden in 2013 bedroegen € 699 per woning. In 2014 bedroegen deze woonlasten € 717. Voor het jaar 2015 wordt verwacht dat de woonlasten € 764 bedragen.

Vergelijking met omliggende gemeenten

In de navolgende tabellen worden de voorgestelde tarieven 2015 van Wormerland vergeleken met de tarieven van omliggende gemeenten. Bij de tarieven van omliggende gemeenten wordt uitgegaan van het tarief 2014, daar op dit moment geen andere gegevens bekend zijn.

Tabel vergelijking OZB, Rioolrechten en hondenbelasting.

Gemeente	OZB eigenaren woningen	OZB eigenaren niet-woningen	Rioolrechten	Hondenbelasting (1 ^e hond)
Wormerland 2015	0,13270%	0,18240%	€ 208,92	€ 76,08
Zaanstad	0,14220%	0,28500%	€ 280,48	€ 68,33
Landsmeer	0,11238%	0,21196%	€ 211,85	€ 46,70
Oostzaan	0,10430%	0,18770%	€ 284,55	€ 40,92
Beemster	0,11000%	0,11000%	€ 171,20	€ 0,00
Zeevang	0,10620%	0,11800%	€ 289,00	
Purmerend	0,11690%	0,20030%	1) € 108,48	€ 68,40
Edam-Volendam	0,09880%	0,15690%	2) € 140,00	€ 75,30
Waterland	0,09560%	0,18470%	3) € 237,09	€ 52,20
Amsterdam-Noord	0,06309%	0,19921%	€ 149,41	103,18

- 1) opgenomen het eigenarendeel excl. het bedrag dat betaald dient te worden per m3 water
- 2) opgenomen het starttarief excl. het bedrag dat betaald dient te worden per m3 water
- 3) uitgegaan van een huishouden van twee of meer personen.

Tabel vergelijking afvalstoffenheffing

Gemeente	Algemeen tarief	Tarief 1 pers HH	Tarief 2 pers HH	Tarief 3 pers HH of meer	Tarief meerpers HH
Wormerland 2015	€ 262,68				
Zaanstad	€ 273,46				
Landsmeer		€ 210,60	€ 246,00	€ 280,80	
Oostzaan		€ 225,00			€ 285,00
Beemster		€ 157,80	€ 222,10		
Zeevang		€ 209,00	€ 279,00		
Purmerend	€ 323,40				
Edam-Volendam		€ 188,00	€ 243,65	€ 253,80	
Waterland		€ 168,46	€ 254,57	€ 275,78	
Amsterdam-Noord		275,47			€ 367,30

Kwijtscheldingsbeleid

De gemeente kan kwijtschelding verlenen aan personen die niet in staat zijn om hun belasting te voldoen. Hiervoor zijn bij wet bepaalde normen aangegeven. Het kwijtscheldingspercentage voor de normbedragen bedraagt 100%. Kwijtschelding wordt verleend voor onroerende zaakbelasting, roerende woon- en bedrijfsruimte belasting, afvalstoffenheffing en rioolrechten.

Voor het jaar 2014 wordt verwacht dat aan kwijtschelding een bedrag wordt verwerkt van € 123.000. Voor het jaar 2015 wordt een bedrag ingeschat van € 125.132.

Behandeling Kwijtscheldingen	2013			2014			2015
	Aanvragen	Toekenning	Afwijzing	Aanvragen	Toekenning	Afwijzing	Aanvragen
Geautomatiseerd	95	95	0	119	119	0	120
Verzoeken	242	138	86	147	39	0	140
Admin.Beroep	16	0	5	0	0	0	10
Totaal	353	233	91	266	158	0	270
Lasten regeling	€ 120.000			€ 123.000			€ 125.132

Opbrengsten belastingen en retributies

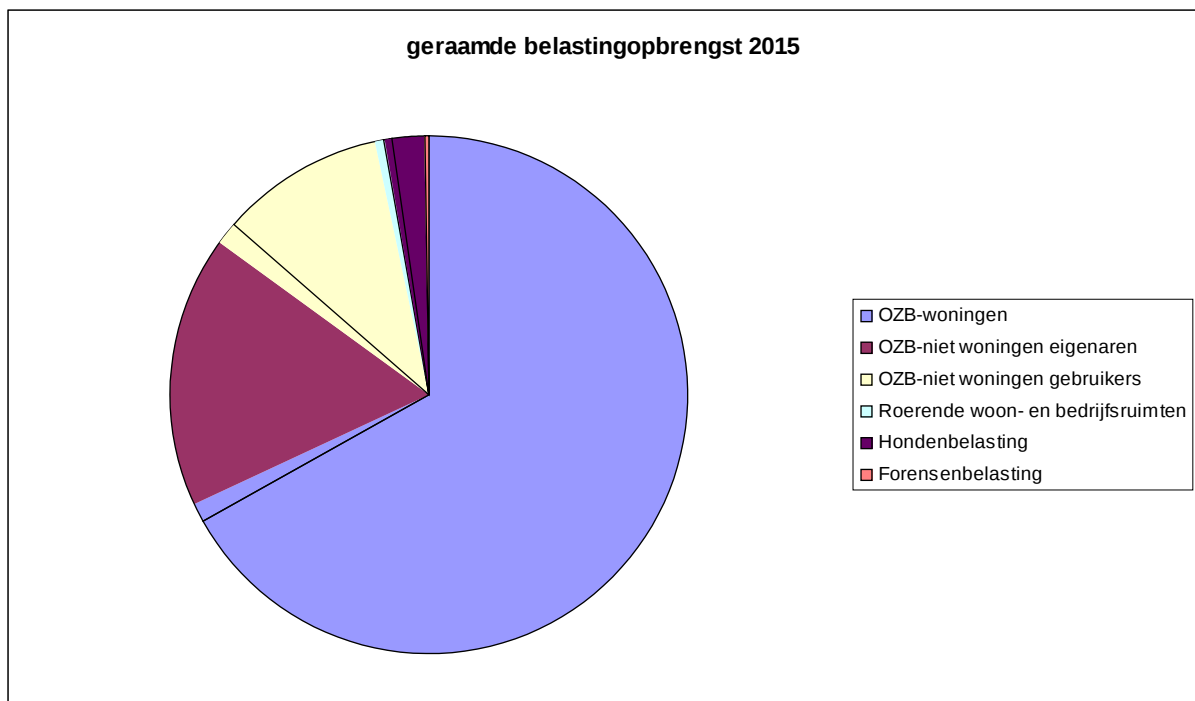
In onderstaande tabel wordt aangegeven welke opbrengsten en retributies er zijn en hoeveel de inkomsten daarvan bedragen. Tevens wordt aangegeven het uiteindelijke totale netto resultaat van de heffingen.

(bedragen x € 1.000)

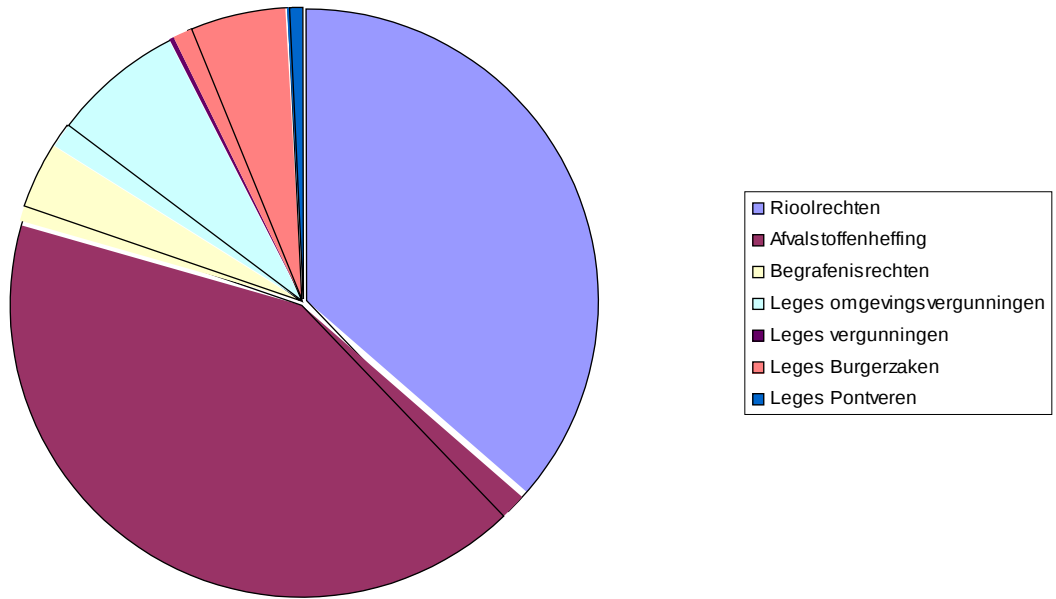
Belastingen/retributies	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Belastingen			
OZB woningen	1.793	1.867	1.895
OZB niet-woningen eigenaren	512	467	474
OZB niet-woningen gebruikers	340	322	327
Roerende woon- en bedrijfsruimten	18	16	16
Hondenbelasting	66	65	66
Forensenbelasting	14	11	11
Totaal belastingen	2.743	2.748	2.789
Retributies			

Belastingen/retributies	Rekening 2013	Begroting 2014	Begroting 2015
Rioolrechten	1.387	1.436	1.511
Afvalstoffenheffing	1.774	1.704	1.787
Begravenisrechten	127	176	179
Leges omgevingsvergunningen	237	369	355
Leges vergunningen	7	11	11
Leges burgerzaken	248	277	273
Leges pontveren	10	30	30
Totaal retributies	3.790	4.003	4.146
Kwijtscheldingen	120	123	125
Totaal netto-opbrengsten	€ 6.413	€ 6.628	€ 6.810

De verhoging van de OZB opbrengsten 2014 (€ 250.000) conform de zomernota zijn verwerkt in bovenstaande tabel.

geraamde opbrengst retributies 2015

Paragraaf Grote projecten

Ambtelijke programmamanager

Afdelingshoofd Beleid en Regie

Poort van Wormer

De verkoop van de woningen in het plangebied loopt in het geheel niet. Parteon is daarom nog niet gestart met de bouw maar beraadt zich op de wijze waarop het plan vlot getrokken kan worden. Parteon heeft bij de gemeente aangegeven af te willen zien het ontwikkelen van het plangebied langs de Knollendammerstraat, waar voorheen de woonwagens stonden. Ook de Wormer Vendeliers zijn er nog altijd gehuisvest. Dit plandeel is het minst gunstig omdat het verplaatsen van de Wormer Vendeliers kostbaar is en de grond moet worden afgenomen van de gemeente. Met de afname van de grond is in totaal een bedrag gemoeid van € 656.000 (artikel 10 van de Samenwerkingsovereenkomst tussen Parteon en de gemeente (SOK)).

Parteon beroept zich, op basis van artikel 21 van de SOK, op onvoorziene omstandigheden (ingrijpende wijzigingen van de marktomstandigheden vallen hier expliciet onder). De gemeente en Parteon gaan op zoek naar oplossingen die zo dicht mogelijk bij het oorspronkelijke doel liggen.

Centrumplan Wormer

De exploitatie van het MFA in winkelcentrum Plaszoom bleek niet realiseerbaar. De plannen zijn aangepast waardoor de af te nemen ruimte couranter en dus goedkoper is geworden. Gevolg is wel dat het Dorps theater geen deel meer uit maakt van het centrumplan, hier wordt een alternatief voor gezocht.

Daarnaast betekent dat een aanpassing van de samenwerkingsovereenkomst met Hoorne BV. Gezien het belang dat beide partijen daarin hebben is de verwachting dat er overeenstemming wordt bereikt. Volgens de huidige planning zal het MFA deel van Plaszoom in het derde kwartaal van 2015 worden opgeleverd.

Zaandriehoek

Door gemeentelijke inspanningen zijn de diverse eigenaren in het Zaandriehoek gebied bij elkaar gebracht. Gezamenlijk is besloten in het bestemmingsplan Bedrijventerrein een aantal wijzigingsbevoegdheden op te nemen waardoor er afzonderlijke plannen (per eigenaar) kunnen worden ontwikkeld maar wel op basis van een stedenbouwkundig plan en identieke randvoorwaarden voor alle eigenaren.

Het bovenstaande is verwerkt in het bestemmingsplan dat de raad is vastgesteld en onherroepelijk is. De eigenaren zijn een inspanningsverplichting aangegaan met de gemeente waarin verklaard wordt dat zij zich maximaal zullen inspannen om het gebied daadwerkelijk te ontwikkelen. De partijen worden regelmatig gevraagd naar de stand van zaken.

Zaanbrug

Voor de Zaanbrug is een nadere samenwerkingsovereenkomst en een projectplan gemaakt. De gemeenteraad stelt een Programma van Eisen vast waarna het ontwerpen van de nieuwe brug kan beginnen. Op diverse momenten vinden informatiebijeenkomsten voor burgers en bedrijven plaats. Daarnaast worden de noodzakelijke, al dan niet tijdelijke, verkeersmaatregelen uitgevoerd om het verkeer gedurende de bouwperiode zo goed mogelijk te reguleren. In 2015 wordt in een aantal stappen toegewerkt naar een definitief ontwerp. Daarna volgt in 2016 het aanbestedingstraject en kan de bouw in 2017 van start.

Wormer- en Jisperwater

De baggerwerkzaamheden in het westelijk deel van het Wormer- en Jisperveld (blokken 4 en 5) worden afgerond. In totaal wordt 140.000 m³ bagger verwijderd conform een tevoren opgesteld baggerplan.

Voor het baggeren van De Poel worden (onder het voorbehoud van instemming van de Stuurgroep Wormer- en Jisperwater en de beschikbaarheid van de benodigde financiering) een maatregelenplan uitgewerkt.

WSV/DZS

De plannen voor herinrichting en privatisering van het sportcomplex van DZS en WWSV worden in 2015 verder uitgevoerd. De procedure om te komen tot een aangepast bestemmingsplan wordt uitgevoerd. Het concept plan omvat onder meer een gedifferentieerd woningbouwprogramma van 63 woningen, een drietal sportvelden, accommodaties en een ontsluiting. Parallel aan dit traject worden afspraken gemaakt met de betrokken partijen en vastgelegd in een ontwikkelovereenkomst. Daarnaast wordt een beheersstichting opgericht die velden moet gaan beheren.

Wijk en buurtgericht werken

Op grond van de kadernota “Van beheer naar meer” vastgesteld in 2012, lag de focus in eerste instantie op “Het verbeteren van de kwaliteit van de woon- en leefomgeving in de wijken van Wormerland en samenspraak en samenwerking met bewoners.”

Hiervoor is op projectmatige wijze een procesaanpak ontwikkeld en er is een organisatiestructuur opgezet: Eens per 3 jaar wordt per wijk een wijkpeiling gehouden. De wijkpeilingen worden gecoördineerd door een gemeentelijke wijkcoördinator. In samenspraak met bewoners en maatschappelijke partners voeren we de daaruit voortvloeiende wijkovereenkomsten uit. Een wijkovereenkomst bevat per wijk resultaatverplichtingen passend binnen de door de raad gestelde (financiële) kaders.

Het proces van de wijkpeilingen is in 2014 geëvalueerd en de aanbevelingen hieruit zijn doorgevoerd. De scope van het wijkgericht werken is verbreed van de openbare ruimte naar ook het sociale domein. Het wijkgericht werken heeft hiermee veel meer de status van een structurele werkwijze die steeds meer organisatiebreed inbedt. Dit onderdeel zal daarom na dit begrotingsdocument geen afzonderlijk deel meer uit maken van deze paragraaf Grote projecten.

Paragraaf Demografische ontwikkeling

Ambtelijke programmamanager

Afdelingshoofd Dienstverlening

Inleiding

Gelet op het feit dat in een groot aantal gebieden in Nederland sprake is van relatief grote dalingen van de bevolking en de daarmee gepaard gaande huishoudendalingen wordt het wenselijk geacht de beleidsmatige gevolgen voor het ontwikkelen en uitvoeren van het beleid dat zich richt op deze gevolgen in kaart te brengen. Op grond hiervan wordt door het ministerie van BZK geadviseerd een paragraaf hieraan te wijden.

Alvorens in te gaan op de ontwikkelingen binnen de gemeente Wormerland is het noodzakelijk een aantal ontwikkelingen weer te geven.

Bevolkingsopbouw zowel in absolute als in procentuele zin.

Leeftijdscategorie	Aantal inwoners 01-01-2014	Gemeente 2014	Landelijk CBS prognose 2015
0 tot 20 jaar	3.562	22,6%	22,9%
20 tot 65 jaar	8.880	56,3%	59,8%
65 jaar en ouder	3.335	21,1%	17,3%
Totaal	15.777	100%	100%

Ontwikkeling woningbouw tot en met 01-01-2019

Locatie	Aantal woningen	Aantal wooneenheden
Verwachte stand 01-01-2015	6.900	87
Complex DZS/WWSV	30	
WSV '30 terrein	60	
Verwachte stand 01-01-2016	6.990	87
Molenbuurt herstructurering	33	
Poort van Wormer	62	
Verwachte stand 01-01-2017	7.085	87
Poort van Wormer	pm	
Zaandriehoek	pm	
Verwachte stand 01-01-2018 en 01-01-2019	7.085	87

Jaren	Aantal inwoners
Stand per 01-01-2014	15.777
Mutaties 2014 *	80
Verwachte stand 01-01-2015	15.857
Mutaties 2015 *	135
Verwachte stand 01-01-2016	15.992
Mutaties 2016 *	142
Verwachte stand 01-01-2017	16.134
Mutaties 2017 *	0
Verwachte stand 01-01-2018	16.134
Mutaties 2018 *	0
Verwachte stand 01-01-2019	16.134

De mutaties van het aantal inwoners vindt plaats op grond van de verwachte vergroting van het woningareaal, zijnde 1,5 per woningmutatie in het desbetreffende jaar.

Conclusies

1. Op grond van bovenstaande verwachte ontwikkelingen wordt de gemeente Wormerland niet geconfronteerd met een daling van de bevolking. Deze ontwikkeling loopt in de pas met de informatie die wij verkrijgen van externe sites, waarin wordt weergegeven dat de randstad een regio is die de komende jaren juist een bevolkingstoename te zien zal geven.
2. Wel zal de gemeente Wormerland te maken krijgen met een toename van de groep 65-plussers, hetgeen tot gevolg heeft dat de lasten voor deze voorzieningen zullen gaan stijgen. Het percentage van 65 jaar en ouder bedraagt in de gemeente Wormerland per 01-01-2014 21,1%, terwijl dit landelijk 19,1% bedraagt (prognose % per 01-01-2015 CBS). Dit betekent dat de gemeente Wormerland te maken heeft met een grotere vergrijzing dan landelijk. Mogelijk wordt deze ontwikkeling afgezwakt door de bevolkingstoename, en gaan we in de pas lopen met de landelijke ontwikkeling. In deze paragraaf wordt hier echter niet nader op ingegaan, omdat het hier een zorg aspect betreft dat qua ontwikkeling in het desbetreffende programma thuis hoort.

Overige gegevens

Kerngegevens

De gegevens die voorheen in de Kerngegevens opgenomen waren, maken ondertussen deel uit van de indicatoren die in de verschillende programma's vermeld staan. Om dubbelingen te voorkomen, hebben we ervoor gekozen om deze tabel vanaf de begroting 2015 niet meer op te nemen.

Balans

BALANS			
(bedragen x € 1.000)	31-12-2013 (jaarrek.2013)	31-12-2014 (begr.2014)	31-12-2015 (begr.2015)
ACTIVA			
Vaste activa			
Immateriële vaste activa	901	0	819
Materiële vaste activa	29.523	31.330	29.815
Financiële vaste activa	5.324	5.535	4.988
Vlottende activa			
Vorraden	478	1.179	478
Vorderingen	4.227	2.000	2.842
Liquide middelen	21	69	50
Overlopende activa	689	49	500
Totaal Activa	41.162	40.162	39.492
PASSIVA			
Vaste passiva			
Algemene Reserve	4.109	4.020	5.044
Bestemmingsreserves	12.682	10.936	13.368
Resultaat na bestemming	2.182	3	32
Voorzieningen	2.235	2.266	2.440
Vaste schulden	16.110	15.737	12.807
Vlottende passiva			
Kasgeldleningen	1.000	2.300	2.300
Overige schulden	1.855	2.500	2.000
Overlopende passiva	989	2.400	1.500
Totaal Passiva	41.162	40.162	39.492

Bijlage: Lijst met gebruikte afkortingen

APV	Algemene Plaatselijke Verordening
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
BABS	Buitengewoon Ambtenaar van de Burgerlijke Stand
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording
BCF	BTW-Compensatiefonds
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten
BOA	Buitengewoon Opsporingsambtenaar
BRP	Basisregistratie personen
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst
CPA	Centrale Post Ambulancevervoer
CPB	Centraal PlanBureau
DVO	Dienstverleningsovereenkomst
EMU	Europese Monetaire Unie
EZW	Energiebedrijf Zaanstreek-Waterland
fido	Financiering decentrale overheden
GBA	Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens
GGD	Gemeenschappelijke GezondheidsDienst
GHOR	Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio
GRP	Gemeentelijk Rioleringsplan
GR	Gemeenschappelijke regeling
GVVP	Gemeentelijk Verkeer- en Vervoerplan
HHNK	Hoogheemraadsschap Hollands Noorderkwartier
HVC	Huisvuil Centrale
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
IHP	Integraal Huisvestingsplan
ISV	Investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing
ISW	Interregionaal Samenwerkingsverband
JOP	Jongeren Ontmoetings Plaats
KCC	KlantContactCentrum
MDW	Milieudienst Waterland
MFA	Multifunctionele accommodatie
MJP	Meerjarenplan
MKB	Midden- en kleinbedrijf
MOP	Meerjarig Onderhoudsplan
NUP	Nationaal Uitvoeringsprogramma
OV	Openbare verlichting
OZB	Onroerend Zaak Belasting
pgb	persoonsgebonden budget
PO	Primair onderwijs
RUD	Regionale uitvoeringsdienst
RWBB	Roerende Woon-en Bedrijfsruimte Belasting
SCWO	Sociaal cultureel centrum Wormerland
SOK	Samenwerkingsovereenkomst
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
VO	Voortgezet onderwijs
VrZW	Veiligheidsregio Zaanstreek-Waterland
VTH	Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
VVI	Vuilverbrandingsinstallatie
WABO	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
Wajong	Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning

WOZ	Waardering onroerende zaken
Wro	Wet ruimtelijke ordening
WSW	Wet Sociale Werkvoorziening
WWB	Wet Werk en Bijstand

Colofon

De begroting is een uitgave van OVER-gemeenten, in opdracht van de gemeente Wormerland

OVER-gemeenten
Postbus 20
1530 AA Wormer
www.over-gemeenten.nl